Paavalin kirje Roomalaisille

Aramea-Suomi. ”Kirjoitettu Korintossa, ja lähetetty Foebe’n, uskollisen työntekijän käsien kautta” on arameassa viimeinen rivi. Tämä ei ole kreikasta käännetty, eikä kreikka tästä, lukueroja on niin paljon. Critical Text 1920 mukaan. Minulle näytettiin Tiberiassa synagogassa kartta temppelin aikaisista juutalaisten siirtokunnista, ja Roomassa oli yksi maailman suurimmista. Ja siellä käytettiin hepreaa ja arameaa. Apt.28:15, 17 ”veljet” viittaa muihin messiaanisiin juutalaisiin. Suomennettu joulukuu 2014 – tammikuu 2014, korjaukset ja tarkistukset lokakuussa 2018.

1:1 פַּוֹלָוס עַבְדָּא דְיֵשׁוּע מְשִׁיחָא קַרְיָא וְשְׁלִיחָא

lähetetty ja kutsuma Messias Jeshuan työntekijä Paulos .

דְאִתְפְּרִשׁ לְאַוַנְגֵלְיָון דְאֱלָהָא:

Jumalan evankeliumille erotettu joka

Paulos, Jeshuan, Messiaan työntekijä, kutsuttu ja lähetetty, joka on erotettu Jumalan evankeliumille.

Suomalaisissa on kääntäjän tulkinta, ”erotettu julistamaan”, kyseessä on kokonaisvaltaisempaa elämäntyötä ja vaellusta, ei pelkkää sanallista julistamista. ”Erotettu” sanavalintana on sen aikaiselle juutalaiselle lukijalle ”fariseuksista erotettu”, molemmat samasta פרש -sanasta. Paavalin sanavalinnat ovat huolella ylhäältä annettuja.

2 דְמִן קַדִּים מַלַּךְ בְּיַד נְבִיָּוהִי בְּכִתְבֵא קַדִּישֵׁא:

pyhät kirjoituksissa profeettojensa kautta lupasi ennen jonka .

Joka on alusta asti luvattu hänen profeettojensa kautta, pyhissä kirjoituksissa.

Lupaus on Aabrahamille annettu tämän sanavalinnan mukaan. ”Pyhät kirjoitukset” tarkoittavat tässä koko meidän vanhaa testamenttiamme, ei mitään muuta. Määritelmä oli tarkka. Jos puhutaan laajemmasta kokonaisuudesta, silloin jätetään ”pyhät” pois, ja puhutaan vain kirjoituksista.

3 עַל בְּרֵהּ הַוּ דְּאִתְיְלִד בְּבַסַר מִן זַרְעָא דְבֵית דָּוִיד :

David huoneen siemenestä lihan mukaan syntynyt joka hän poikansa ylle .

Hänen pojastaan, joka on lihan mukaan syntynyt siitä David’n huoneen siemenestä.

Huone puuttuu kreikasta. Jos teksti olisi kreikan käännös, loppu olisi מִן זַרְעָ דְדָוִיד . Arameassa siemen on määräinen muoto, jolloin lukija yhdistää sen siihen tiettyyn, luvattuun siemeneen.

4 וְאִתְיַדַּע בְּרָא דַּאלָהָא בְּחֵיל וַבְּרוּח קֻדְּשָׁ דְּקָם

nousi joka pyhä hengessä ja voimassa Jumalan poika tunnettu ja .

מִן בֵּית־מִיתֵיאָ יֵשׁוּע מְשִׁיחָא מָרַן:

herramme Messias Jeshua kuolleet huoneesta

Ja hän oli tunnettu Jumalan poikana, voimassa ja hengessä. Pyhä, joka nousi kuolleista; Jeshua, Messias, meidän Herramme!

Kreikka lähtee aivan eri linjalle tässä, sen mukaan ”varmistui Jumalan pojaksi kuolleiden herättämisen kautta.” Kreikan νεκρῶν , nekron, on maskuliinin monikko. Kreikassa hänen asemansa Jumalan poikana vahvistuu kuolleiden ylösnousemuksessa, ja jae on preesens. Tässä ei lue ”pyhä henki” missään tapauksessa, kuten kaikki käännökset sen ilmaisevat, vaan lause loppuu sanojen välissä. Pyhä henki on arameassa רֻוחָא דְּקֻדְשָׁא. Vaikka daletia ei ole pakko laittaa, alef määräisenä muotona on. Jos jae olisi kreikasta käännetty, tunnetun tilalla olisi ”asetettu, säädetty”, tai jotain vastaavaa, eri sanajärjestys ja normaali *ruach d’kudsha* ja ylösnousemuksesta kuum-verbistä pidempi muoto, קָיְמתֵיאָ – myös poika on määräisessä muodossa.

5 דְּבֵה נְסַבְן טִיבֻּותָא וְשׁלִיחֻותָא בְּכֹלְהֵון עַמְּמֵיאָ אֵיךְ

kuin kansat heissä kaikissa lähettiläisyys ja siunaus saaneet hänessä että .

דְּנֵשׁתַּמְעֻון לְהֵימָנֻותָא דְּשׁמֵהּ:

nimensä uskollisuudelle kuuliaiset olisivat että

Jonka kautta me olemme saaneet siunauksen ja apostolin tehtävän kaikkien kansakuntien keskuudessa, että heistä tulisi kuuliaisia sille hänen nimensä uskollisuudelle.

6 דְּאַף אַנְתֻּון מִנְהֵון אַנְתֻּון קְרַיָּא בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshuassa kutsutut te heistä te myös että .

Että myös te olette heidän keskuudestaan kutsuttuja, Jeshuan, Messiaan kautta.

7 לכֻלְּהֵון דִּבְרֹהוֹמִי חַבִּיבֵוֹהִי דֵּאלָהָא קְרִיֵּא

kutsutut Jumalan rakkaansa Rhoomi’ssa jotka heille kaikille .

וקַדִּישֵׁא שְׁלָמָא וטַיְבוּתָא עִמְכֻון מִן אֱלָהָא אַבֻּון

isämme Jumalasta kanssanne siunaus ja rauha pyhät ja

ומִן מָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshua herrastamme ja

Kaikille heille, jotka ovat Roomassa, kutsutut ja pyhät; rauha ja siunaus olkoon teidän kanssanne, Jumalalta, meidän isältämme, ja meidän Herraltamme Jeshualta, Messiaalta!

8 לְוקַדָּם מַוֹדֵא אֲנָא לֵאלָהִי בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא עַל כֻּלְּכֻון

teistä kaikista Messias Jeshuassa Jumalalleni minä kiitän ensimmäisenä .

דְּהֵימָנוּתְכֻון אֶשְׁתַּמַּעַת בְּכֻלֵּה עָלְמָא:

maailma kaikessaan kuultu uskollisuutenne että

Ensimmäisenä, minä kiitän minun Jumalaani, Jeshuan, Messiaan kautta teistä kaikista, sillä teidän uskollisuudestanne on kuultu kaikessa maailmassa.

Kreikassa ”julistetaan”. Jos teksti olisi kreikasta käännetty ”kuultu” tilalla olisi אכתרוזת .

9 סָהֵד הֻוא לִי גֵּיר אֱלָהָא דִּלֵּה מְשַׁמֵּשׁ אֲנָא בְּרוּח

hengessä minä palvelen häntä että Jumala sillä minulle hän todistaa .

בְּאֻוַנְגֵלְיָון דִּבְרֵהּ דִּדְלָא שְׁלוָא בְּכֻלְּזְבַן מִתְּדַכַּר

muistutetaan ajat kaikessa tauko ilman että poikansa evankeliumissa

אֲנָא לְכֻון בְּצַלְוָתַי:

rukouksissani teille minä

Sillä minulle todistaa hän, Jumala, jota minä palvelen häntä hengessä, hänen poikansa evankeliumin kautta, taukoamatta, koko ajan minua muistutetaan teistä minun rukouksissani.

10 וּמִתְחַנַּן אֲנָא דְּאַן מִן כַּדְוֵ תִּתְפְּתַח לִי אֻרְחָא בְּצִבְיָנֵה

tahtonsa tie minulle avautuisi nyt –sta jos että minä armahdusta ja .

דַּאלָהָא דְּאֵתֵא לְוָתְכֶוֹן׃

luoksenne tulen että Jumalan

Ja minä** toivon **armahdusta, että jos tästä minulle aukeaisi Jumalan tahtojen tie, että tulen teidän luoksenne.

Kreikassa ”minä aina rukouksessa kerjään...”, jos tämä olisi kreikasta käännetty, sanavalinnat menisivät sen mukaan. Alku pitäisi siis olla ובעא אֲנָא בַּצַלָוָתִי ... Mutta jae menee eri tavalla.

11 מֵטֶל דְּטָבְ סְוֵא אֲנָא דְּאַחְזֵכֶוֹן וְאֵתֵל לְכֶוֹן מַוהַבְתָּא

lahja teille antaa ja teidät nähdä että minä halunnut kovin koska .

דְּרוּחָ דְּבָה תֵּשְׁתַּרְרוּן׃

todellistuisivat hänessä että hengen

Sillä minä olen kovasti halunnut nähdä teidät ja antaa teille sen hengen lahjan, että sen kautta asiat tulisivat teille todellisemmaksi.

KR38 ”jonkun lahjan”, aramea käyttää määräistä muotoa, se yksi tietty lahja. Hengen täyteys tekee hengelliset asiat todellisemmiksi, ei välttämättä vahvista millään tavalla.

12 וַאכַחְדָא נֵתְבַיָא בְּהַימָנוּתָא דְּילְכֶוֹן וּדְילִי׃

minun ja teidän uskollisuudessa lohduttaisin yksi kuin ja .

Ja yhdessä saisimme lohdutusta siinä teidän, ja minun, uskollisuudessa.

13 צָבֵא אֹנָא דֵין אַחַי דִּתְדַעוּן דְּזַבְנִין סַגִּיאִין צְבִית דְּאִתֵּא

tulen että tahdoin monet kerrat että tietäisitte että veljeni mutta minä tahdon .

לְוָתְכֹון וְאִתְכְּלִית עַדְמָא לְהָשְׁאָ דְּאִתְבְּכֹון נֵהוֵא לִי

minulle oleva teissä myös että tälle saakka estetty ja luoksenne

אָדְשָׁאָ אַיְךְ דְּבְשַׁרְכָּא דְּעַמְמֵאָ:

kansakuntien muissa jotka kuin sato

Mutta minä tahdon, veljeni, että te tietäisitte, että minä olen monet kerrat tahtonut tulla teidän luoksenne, ja tähän saakka olen ollut estetty, että minulle olisi teidänkin kauttanne sitä satoa, jota on muissakin kansakunnissa.

Kreikassa ”suunnitellut”, arameassa ”tahtonut”. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, tahtomisen tilalla olisi eri sana.

14 יַוְנָיֵא וּבַרְבְּרָיֵא חַכִּימֵא וּסַכְלֵא דְּלְכֹלְנָשׁ חַיָּב

velallinen jokaiselle että tyhmät ja viisaat barbaarit ja kreikkalaiset .

אֹנָא דְּאִכְרֵז:

julistan että minä

Kreikkalaiselle ja barbaarille, viisaille ja tyhmille, jokaiselle minä olen velassa saarnata.

Viimeinen sana puuttuu kreikasta, ja jättää lauseen tulkinnanvaraiseksi ja epämääräiseksi.

15 וְהָכְנָא מִתְחַפֵּט אֹנָא דְּאִתְלְכֹון דְּבְרֹהוֹמִי אֵסַבַּר:

toivon sanomaa Rhoomi’ssa jotka teille myös että minä ahkeroin siten ja .

Ja minä siis ahkeroin, että minä myös teille, jotka olette Roomassa, saattaisin toivon sanomaa.

Kreikassa mies on jo valmis lähtemään, arameassa hän vielä tekee työtä sen eteen, että pääsisi lähtemään. Aramean lähtövalmis on מטיב . Sen vastaava on kreikassa. Tässä on eri sana. Kontekstin mukaan hän ei vielä tiedä, milloin pääsee lähtemään.

16 לָא גֵיר בָּהֵת אֹנָא בֵּה בְּאַוַנגֵלְיָוָן מֶטֶל דְּחַיְלָא הוּ

se voima että koska evankeliumissa siinä minä häpeä sillä en .

דַּאלָהָאִ לְחַיֵּאָ דְּכֹל דַּמְהַימְנִין בֵּהִ אֵן מֶן יְהוּדָיֵּאָ לְוָקדַם

ensin Jehudia’sta tai siinä uskovat jotka kaikkien elämälle Jumalan

וְאן מֶן אַרמָיֵּאָ:

aramealaisista tai ja

Sillä minä en sitä evankeliumia häpeä, koska se on Jumalan voima elämää varten, kaikkien niiden, jotka siihen uskovat, juutalaisille ensin ja myös aramealaisille.

Suurin osa kreikan teksteistä puhuu ”Kristuksen evankeliumista”. Elämän tilalla on epämääräisempi pelastus, ja tyypilliseen kreikkalaiseen tapaan aramealainen on korvattu kreikkalaisella joka kohdassa. Vain Naeman on jätetty syyrialaiseksi, kaikki muut on editoitu pois. Aramea antaa kreikkalaisten olla, kuten jakeessa 14 näkyy. Kirkon alkuaikojen antisemitismin hedelmiä; seemiläisiä kieliä vastustetaan tänäkin päivänä aktiivisesti. ”Aramealainen” on 22 kertaa käytössä, ”kreikkalainen” seitsemän. Kreikassa kaikki on laitettu kreikkalaisiksi.

17 כְּאנָוּתָה גֵיר דַּאלָהָא בֵּה מֵתגַלְיָאִ מֶן הַימָנָוּתָא

uskollisuudesta paljastuu siinä Jumalan sillä puhtautensa .

לְהַימָנָוּתָאִ אַיכ דַּכתִיבַ דְּכְּאנָא מֶן הַימָנָוּתָא נְחֵא:

elävä uskollisuudesta puhdas että kirjoitettu että kuin uskollisuudelle

Sillä siinä ilmestyy se Jumalan vanhurskaus, uskollisuudesta uskollisuuteen, niin kuin kirjoitettu on, että ”vanhurskas on elävä uskollisuudesta”.

18 מִתְגַּלֵא הוּ גֵיר רֻוגְזֵה דַאלָהָא מִן שְׁמַיָא עַל כֻּלֵה

kaikkensa ylle taivaista Jumalan vihansa sillä se ilmestynyt .

עַולֵהֻון וּרֻושְׁעֵהֻון דַבְנַינָשָׁא הָנֵון דִקֻושְׁטָא

totuutta jotka nämä ihmislasten pahuudet ja vääryydet

בְעַולָא אַחִידִין:

pitävät vääryydessä

Sillä se Jumalan viha on ilmestynyt taivaista, yli kaiken vääryyden ja ihmisten pahuuden, näiden, jotka pitävät totuutta vääryydessä.

Vääryyden määritelmä löytyy 5Moos.32:4, edustaa kaikkea sitä, mitä Jumalassa ei ole.

19 מֵטֶל דִידִיעֻותֵה דַאלָהָא גַלְיָא הִי בְהֻון אַלָהָא גֵיר

sillä Jumala heissä se paljastunut Jumalan tuntemisensa että koska .

גְלָה בְהֻון:

heissä sen paljastanut

Koska Jumalan tunteminen on paljastunut heidän keskuudessaan, sillä Jumala** itse **on sen heidän kauttaan paljastanut.

20 כַסְיָתֵה גֵיר דַאלָהָא מִן תַרמִיתֵה דְעָלְמָא לְבַרְיָתֵה

luomakunnalleen maailman perustamisestaan Jumalan sillä salattunsa .

בְסֻוכְלָא מֵתחַזְיָן וחַילֵה וַאלָהֻותֵה דְלעָלַם דְנַהֻון דְלָא

ilman olisivat että iankaikkinen jumaluutensa ja voimansa ja näkyvät ymmärryksessä

מַפַק בְרֻוחָ:

puolustautuminen

Sillä Jumalan salatut asiat ovat maailman perustamisesta saakka olleet hänen luomakunnalleen ymmärryksen kautta näkyviä, ja hänen taidollisuutensa ja hänen iankaikkinen jumaluutensa, etteivät he voisi puolustautua.

Suomalainen puhuu jakeessa teoista, kreikassa se on sana, jota käytetään luomakunnan yhteydessä.

21 מֵטֶל דִּידַעוּ לַאלָהָא וְלָא אַיך דּלַאלָהָא שַׁבחֻוהִי

häntä kirkastanut Jumalalle että kuin eikä Jumalalle tunteneet että koska .

וַאוּדִיו לֵהּ אֶלָּא אֶסתַּרַקוּ בּמַחשׁבָתֵהוֹן וְאתחַשַׁך

pimennetty ja ajattelutavoissaan hylättävät vaan häntä kiittämättömät ja

לֵבהֶוֹן דּלָא מֶסתַּכַּל:

ymmärtäminen ilman sydämensä

Koska he tunsivat Jumalan, eivätkä sen mukaan Jumalaa kirkastaneet, eivätkä häntä kiittäneet, vaan olivat hylättäviä ajattelutavoissaan, ja heidän ymmärtämätön sydämensä oli pimennetty.

22 וכַד סָברִין בּנַפשׁהֶון דּחַכִּימִין אֶנֶון שׁטַו לֹהֶון:

heille hullut he viisaat että sieluissaan toivoivat kun ja .

Ja sieluissaan he toivoivat olevansa viisaita, he ovatkin hulluja!

Kreikka käyttää hullun tilalla sanaa, joka merkitsee suolan muuttumista mauttomaksi. Aramea menee 1Sam.21:15 sanavalinnan mukaan. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, hullun tilalla olisi פכהין .

23 וחַלֵפוּ תֶּשׁבֻּוחתֶּה דּאלָהָא דּלָא מֶתחַבַּל בּדַמֻותָא

kaltaisuudessa turmeltunut ei joka Jumalan kirkkautensa vaihtoivat ja .

דּצַלמָא דּבַרנָשָׁא דּמֶתחַבַּל ובַדמֻותָא דּפָרַחתָא

lintujen kaltaisuudessa ja turmeltunut joka miehen kuvapatsaan

ודַארבּעַת רֻגלֵיהֶ וַדרַחשָׁא דּארעָא:

maan matelijat ja jalalliset neljän ja

Ja he vaihtoivat Jumalan turmeltumattoman kirkkauden sellaisen miehen kuvapatsaan kaltaisuuteen, joka on turmeltunut, ja lintujen ja nelijalkaisten ja maan matelijoiden kaltaisuuteen.

24 מִטֶּל הָנָא אַשׁלֵם אֱנָון אַלָהָא לַרגִיגָתָא טַמָאתָא

saastainen himoille Jumala heitä luovuttanut tämä tähden .

דִלֵבהֶון דִנצַעֲרון פַגַריהֶון בהֶון:

heissä heidän ruumiinsa häpäisevät että sydäntensä

Tämän tähden Jumalan on heidät luovuttanut heidän sydäntensä saastaisille himoille, että itse häpäisevät heidän ruumiinsa.

Saastaisuus on tässä muodossa vain tässä ja Mark.1:23, viittaa demonin aiheuttamaan tilaan.

25 וחַלֵפו שׁרָרה דִאלָהָא בכַדָבוָתָא וַדחֵלו ושַמֵשו

palvelivat ja kunnioittivat ja valheessa Jumalan totuutensa vaihtoivat ja .

לבַרָיָתָא טָב מֵן דִלבָרֵויהֵין דִלֵה תֵשׁבחָן ובֵורכָן

siunaukset ja ylistykset hänelle jolle heidän luojalle että kuin parempi luoduille

לעָלַם עָלמִין אַמִין:

amen ”aina ja iankaikkisesti”

Ja he vaihtoivat Jumalan totuudet valheisiin, ja kunnioittivat ja palvelivat luotuja parempana kuin niiden Luojaa, häntä, jolle ylistykset ja siunaukset, aina ja iankaikkisesti, amen.

Kreikan tekstistä puuttuu ”ylistykset”. Jos teksti olisi kreikan käännös, miksi sana olisi arameassa? Totuudet ja valheet ovat kreikassa yksikössä.

26 מִטֶּל הָנָא אַשׁלֵם אֱנָון אַלָהָא לכַאבָא דִצַעָרָא

häpeän sairauksille Jumala heidät luovuttanut tämä tähden .

נַקבָתהֶון גֵיר חַלֵף חשַחתָא דִכַינהֵין וַבמֵדֵם דִלָא

ei joka asiassa ja luonnollisen tottumuksen vaihtoi sillä naispuolisensa

מכָן אֵתחַשַחְ:

tapa luonnollinen

Tämän tähden Jumala on luovuttanut heidät häpeällisille sairauksille, sillä heidän naisensa vaihtoivat sen luonnollisen tottumuksensa pois, ja menevät sellaisen tavan mukaan, joka ei ole luonnollinen.

27 וּתְוַב אָף דְּכַרַיְהוֹן הָכַנָּא שְׁבַקוּ חִשַּׁחְתָּא דִּכְיָנָא

luonnollisen tottumuksen jättivät siten miespuolisensa myös taas ja .

דִּנְקַבָּתָא וְאִשְׁתַּרְחוּ בִּרְגִזְתָּא חַד עַל חַד וּדְכָרָא עַל

päälle miespuoliset ja yksi ylle yksi himon kautta juhlivat ja naispuolisten

דְּכָרָא בְּהִתְתָּא עֲבַדוּ וּפֻרְעָנָא דִּזְדַּק הֲוָא לְטָעְיוּתְהֶוֹן

eksymiselleen oli oikea joka palkinto ja tekivät häpeässä miespuolisten

בְּקַנְיוּמְהֶוֹן קַבְלֻוהִי:

sen vastaanottivat olemuksissaan

Ja vielä, siten myös heidän miespuolisensa jättivät sen luonnollisen tottumuksen naispuolisia kohtaan, ja juhlivat himossaan, toinen toisensa päällä, ja miespuoliset miespuolisten päällä, häpeällistä tehden, ja saivat omassa olemuksessaan ottaa vastaan sen palkinnon, joka oli oikeaa heidän eksymiselleen.

Juhliminen on Juud.j.11 samanlaista, jumalatonta ”juhlimista”.

28 וְאֵיךְ דְּלָא דָּנוּ בְּנַפְשְׁהֶוֹן דִּנְדַּעֲוֹן לַאלָהָא אַשְׁלֵם אֲנָוֹן

heidät luovuttanut Jumalalle tuntisivat että sieluissaan päättivät ettei kuin ja .

אַלָּהָא לְמַדְעָא דַּסְרִיקוּתָא דִּנְהֲוֹוֹן עָבְדִין מִדֵּם דְּלָא וָלֵא:

täytyy ei jota asia tekevät olisivat että turhuuden tuntemiselle Jumala

***Ja niin kuin he päättivät omissa sieluissaan, etteivät halua tulla tuntemaan Jumalaa, Jumala on luovuttanut heidät turhuuden tuntemiselle, että he tekisivät sellaisia, mitä ei tule** tehdä.*

29 כַּד־מְלֵין כֻּל עַוָּלוּתָא וְזָנְיוּתָא וּמַרִירוּתָא וּבִישׁוּתָא

pahuus ja katkeruus ja haureus ja vääryys kaikki täydet kun .

וְעָלְוְבוֹתָא וַחֲסָמָא וְקִטְלָא וְחֵרְיָנָא וְנִכְלָא

petos ja riita ja tappaminen ja kateus ja ahneus ja

וּמַחְשְׁבָתָא בִּישְׁתָּא׃

pahaa suunnitelmaa ja

Ollessaan täynnä kaikkea vääryyttä ja haureutta, ja katkeruutta ja pahuutta, ja ahneutta ja kateutta, ja murhaa ja riitelyä, ja petosta ja pahaa ajattelutapaa.

30 וְרִטְנָא וּמְאַכְלַקְרְצָא וְסַנְיָאִין לֵאלָהָא מְצַעֲרָנֵא

häpeälliset Jumalalle inhoajat ja paholaismaiset ja valittajat ja .

חִתְיָרֵא שְׁבַהְרָנֵא מְשׁכְחֵי בִּישְׁתָּא חַסִירֵי רְעְיָנָא

ajatus puuttuu paha pystyvät kerskailijat ylpeät

דְּלָא־בָהֲיהֶוֹן לָא מְתִטְפִּיסִין׃

tottelevat eivät vanhemmilleen jotka

Ja he ovat valittajia ja toisista pahaa puhuvia ja Jumalan inhoajia, häpeällisiä, ylpeitä, kerskailijoita. He osaavat tehdä pahaa! Järki puuttuu, ollessaan vanhemmilleen tottelemattomia.

Jakeessa aramean ”paholainen”, *akelkartsa*, toisista pahaa puhuva, toisten syyttäjä.

31 וְדַקְיָמָא לֵית לְהֶוֹן וְלָא חֻבָּא וְלָא שַׁיְנָא וְלָא

eikä rauhaa eikä rakkaus eikä heille ole ei seisomista ja .

רַחְמֵא אִית־בְּהֶוֹן׃

heissä ole armot

Eivätkä ole vakaita, eikä heillä ole rakkautta eikä rauhaa, eikä heillä ole armoa.

32 אֵילֵין דִּכַד יָדְעִין דִּינֵה דֵּאלָהָא דִּלֵּאילֵין דַּאיִךְ הָלֵין

nämä kuin jotka niille että Jumalan tuomionsa tietävät kun jotka ne .

סָעְרִין לְמַוּתָא מְחַיְּבָ לָא הֲוָא בְּלְחֻוד עָבְדִין לְהֵין

näille tekevät yksin ole ei syyllinen kuolemalle harjoittavat

אֶלָּא אָף מְשׁתַּוּתְפִין לֵאילֵין דְּהָלֵין עָבְדִין:

tekevät nämä jotka niille ovat liittyneet myös vaan

Ne jotka vaikka tietätävätkin Jumalan tuomion, että ne, jotka näiden kaltaisia harjoittavat, ovat syyllisiä kuolemalle, eivät ainoastaan niitä tee, vaan ovat jopa liitossa niiden kanssa, jotka näitä tekevät!

Tässä käytetty liitto on lähinnä sukupuoliyhteyden harjoittamisen kautta ”liittoutumista”.

2:1 מֶטֶל הָנָא לֵית לָךְ מַפֵּק בְּרוּחָא אָו בַּרְנָשָׁא דָּאֵן

tuomitset ihmispoika jos hengessä poistuminen sinulle ei ole tämä tähden .

חַבְרֵהּ בְּהַו גֵּיר דְּדָאֵן אַנְתְּ חַבְרָךְ נַפְשָׁךְ הֻוֵי מְחַיְּבָ אַנְתְּ

sinä syyllinen se sielusi lähimmäisesi sinä tuomitset joka sillä siinä lähimmäisensä

אָף אַנְתְּ גֵּיר דְּדָאֵן אַנְתְּ בְּהֵין הֻוֵי מִתְהַפֵּךְ אַנְתְּ:

sinä kieroutunut se niissä sinä tuomitset että sillä sinä myös

Tämän tähden, sinulla ei ole puolustautumista, mies, jos sinä tuomitset lähimmäisiäsi. Sillä siinä, että sinä tuomitset lähimmäisesi, saat oman sielusi syylliseksi, sillä myös sinä niissä, mistä tuomitset olet itsekin kieroutunut!

Aramean sanonta, hengessä poispääsy, on puolustautumista.

2 וְיָדַעִינַן דְּאִיתַוֹהִי דִּינֵה דַּאלָהָא בְּקֻשׁטָּא עַל אֵילֵין

ne ylle totuudessa Jumalan tuomionsa se on joka tunnemme ja .

דַּבַהָלֵין מֵתַהַפְכִין׃

kieroutuneet näissä jotka

Ja me tiedämme, mitkä ovat ne Jumalan tuomiot, totuudessa, niiden ylle, jotka näiden kautta ovat kieroutuneita.

3 מָנָא דֵּין מֵתַחַשַׁב אַנְתְּ אָו בַּרנָשָׁא דְּדָאֵן אַנְתְּ לֵאילֵין

niille sinä tuomitset joka ihmispoika voi sinä suunnittelet mutta mistä .

דַּבַהָלֵין מֵתַהַפְכִין כַּד אָף אַנְתְּ בְּהֵין מֵתַהַפַּךְ אַנְתְּ דְּאַנְתְּ

sinä että sinä kieroutunut näissä sinä myös kun kieroutuneet niissä jotka

תֵּעֲרוֹק מִן דִּינֵה דַּאלָהָא׃

Jumalan tuomioistaan pakeneva

Mutta mitä sinä suunnittelet, voi ihminen, sinä, joka tuomitset niitä, jotka niiden kautta ovat kieroutuneet, kun itsekin olet näissä kieroutunut, sinäkö pakenisit Jumalan tuomioita?

4 אַו עַל עֻותָרָא דְּבַסִימֻותֵהּ וְעַל מַגְרַת רֻוחֵהּ וְעַל אַתָרָא

tila ylle ja henkensä varasto ylle ja ihanuutensa rikkaus ylle tai .

דִּיהַב לָךְ מַמרַח אַנְתְּ וְלָא יָדַע אַנְתְּ דְּבַסִימֻותֵהּ דַּאלָהָא

Jumalan ihanuutensa että sinä tunne etkö sinä uskallat sinulle antoi jonka

לַתַיָבוּתָא הֻו מַיתְיָא לָךְ׃

sinua viemässä se mielenmuutokselle

Vai uskallatko sinä nousta hänen ihanuutensa runsautta ja pitkämielisyyttään vastaan, ja sitä asemaa vastaan, jonka hän sinulle antoi? Etkö sinä tiedä, että Jumalan suloisuus on viemässä sinua mielenmuutokseen?

Jumalan lapsen asema, kuninkaallisen papiston edustajan asema, jonka hän on antanut, puuttuu kreikasta kokonaan. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, miksi se olisi tässä? Hänen ihanuutensa tai suloisuutensa rikkaus ajatuksena puuttuu myös, ja niiden tilalla on hyvyys ja kärsivällisyys.

5 אֵלָא מִטֵל קַש׿יוּת לִבָּך דּלָא תָּאֵב סָאֵם אַנַת לָך

sinulle sinä asetat muutu ei joka sydämesi kovuus tähden vaan .

סִימתָא דּרוּגזָא לִיוֹמָא דּרוּגזָא וַלגֵלַיָנָא דּדִינָא

tuomion paljastumiselle ja vihan päivälle vihan aarre

כּאנָא דַאלָהָא׃

Jumalan puhdas

Vaan sydämesi kovuuden tähden, joka ei muutu, sinä asetat itsellesi vihan aarretta sitä vihan päivää varten, ja Jumalan puhtaan tuomion ilmestymistä varten.

6 הַו דּפָרַע לכֵלנָש אַיך עבָדוֹהִי׃

hänen tekonsa kuin jokaiselle palkitsee joka hän .

Hän, joka palkitsee jokaisen hänen tekojensa mukaan.

7 לַאילֵין דּבַמסַיבּרָנוּתָא דַעבָדֵא טָבֵא תּש׿בוּחתָא

kirkkaus hyvät tekojen kärsivällisyydessä jotka niille .

וּאיקָרָא וּלָא מֵתחַבּלָנוּתָא בָּעֵין יָהֵב להֵון חַיֵא דּלעָלַם׃

iankaikkinen elämä heille antaa etsivät turmeltuva eikä kunnia ja

Niille, jotka hyvien tekojen kärsivällisyydessä etsivät kirkkautta ja kunniaa, eikä turmeltuvaa; heille hän antaa iankaikkisen elämän.

”Antaa” ei ole futuurimuoto, joskus tulevaisuudessa, vaan preesens, antaa tässä hetkessä.

8 אֲיִלֵּין דִּין דְּעָצֵין וְלָא מֵתְטַפְּיסִין לַשְׁרָרָא אֶלָּא לַעַוְלָא
vääryydelle vaan totuudelle tottelevat eikä sortavat jotka mutta ne .
מֵתְטַפְּיסִין נַפְרֻוע אֲנֻון רֻוגְזָא וְחֵמְתָא׃
suuttumus ja viha heidät palkitseva tottelevat

Mutta ne, jotka sortavat, eivätkä tottele totuutta, vaan tottelevat vääryyttä, heidät hän on palkitseva vihalla ja suuttumuksella.

Tässä taas palkitseminen on tulevaisuudessa, niin kuin muutkin kirjoitukset ilmoittavat. Sortaminen merkitsee myös lähimmäisen riistämistä ja painostamista. Kreikan sana merkitsee itsekästä kunnianhimoa, sama ajatus, mutta aramean sana korostaa ”lähimmäistä kohtaan”, kun taas kreikka painottaa ennemmin sitä ”minä itse”.

9 וְאוּלְצָנָא וּטְרוּפָא לְכֹל בַּרְנָשׁ דִּפְלַח בִּישְׁתָּא לִיהֻודָיֵא
juutalaisille pahuus palvelee joka ihminen jokaiselle murhe ja ahdistus ja .
לֻוקְדַם וּלַאֲרַמָיֵא׃
aramealaisille ja ensin

Ja ahdistus ja murhe joka miehelle, joka palvelee pahuutta! Juutalaisille ensin, ja aramealaisellekin.

Palveleminen on papillista palvelutehtävää. Kreikka laittaa ”jokaisen ihmisen sielulle”, joka on aramean tavoin maskuliinimuoto, eli miehestä on kyse, mutta sielun lisääminen tekee jakeen abstraktiksi. Aramea tuo monet raamatun kohdat ihmisen tasolle, nyt ei olekaan kyse sielun asioista, vaan tämän kirjeen lukijasta. Käytännön elämästä.

10 תֻּשְׁבֻּחתָּא דִּין וְאִיקָרָא וְשַׁלְמָא לְכֹל דִּפְלַח טָבְתָּא
hyvyys palvelee joka kaikille rauha ja kunnia ja mutta kirkkaus .
לִיהֻודָיֵא לֻוקְדַם וּלַאֲרַמָיֵא׃
aramealaisille ja ensin juutalaisille

Mutta kirkkaus ja kunnia ja rauha jokaiselle, joka palvelee hyvyyttä, juutalaisille ensin, ja aramealaisillekin.

11 לָא גֵיר אִית מַסַב בַּאפֵּאֹ לוָת אַלָהָאִ:

Jumala luona kasvoissa hyväksyjä *(akk.)* sillä ei .

Sillä Jumalan luona ei ole puolueellisuutta!

12 אַילֵין גֵיר דִדלָא נָמֶוסָא חטַוֹ אָף דלָא נָמֶוסָא נאבדֶוֹן

kadotetaan sana ilman myös syntiä sana ilman jotka sillä ne .

וַאילֵין דִבנָמֶוסָא חטַוֹ מִן נָמֶוסָא נִתדִינֶוֹן:

tuomittaisiin sanasta syntiä sanassa jotka ne ja

Sillä ne, jotka ilman kirjoitettua sanaa tekevät syntiä, myös ilman sanaa joutuvat kadotukseen, ja ne, jotka sen sanan mukaan tekevät syntiä, tullaan tuomitsemaan siitä sanasta.

13 לָא הוָא גֵיר שָמֶועוהֹי דנָמֶוסָא כִאנִין קדָם אַלָהָאִ

Jumala edessä puhtaat sanan kuulijansa sillä ole ei .

אֵלָא עָבֶדוהֹי דנָמֶוסָא מֵזדִדקִין:

vanhurskautetut sanan tekijänsä vaan

Sillä eivät sanan kuulijat ole puhtaita Jumalan edessä, vaan sanan tekijät vanhurskautetaan.

14 אֵן גֵיר עַמֵמאֹ דנָמֶוסָא לַית לֶהוֹן מִן כִינָהֶון נֵעבדֶון

tekijät luonnostaan heille ei ole sanaa joilla kansat sillä jos .

דנָמֶוסָאִ הָנֵון דִכַד נָמֶוסָא לַית הוָא לֶהוֹן לנַפשֶהֶון

sieluilleen heille ollut ei ole sana kun että nämä sanan

הוַו נָמֶוסָאִ:

sana ovat

Sillä jos ne kansat, joilla ei sitä sanaa ole, ovat luonnostaan sanan tekijöitä, nämä, kun heillä ei ole ollut sitä sanaa, ovat itse se sana heidän sieluilleen.

15 וְהֵנֻון מחַוִין עבָדֵה דְנָמֻוסָאִ כַּד כתִיב עַל לֵבְהֻון

sydämensä ylle kirjoitettu kun sanan tekonsa näkyvät nuo ja .

ומַסהדָא עלַיהֻון תְּארתְהֻון כַּד מַחשְׁבָתְהֻון מכַוָנָן

nuhtelevat heidän suunnitelmansa kun omatuntonsa ylleen todistaa ja

אַו נָפקָן רֻוחָאִ לַחדָדֵאִ:

yksille henki päästävät tai

Ja he osoittavat sanan tekojen olevan kirjoitetun heidän sydämiinsä, ja heidän omatuntonsa todistaa, kun heidän suunnitelmansa nuhtelevat tai puolustavat toisiaan,

16 בְּיֹומָא דְדָאֵן אֱלָהָא כַּסיָתָאִ דְבַנַינָשָׁאִ אֵיך אֱוַנגֵלְיָון

evankeliumi kuin ihmislasten salatut Jumala tuomitsee jossa päivässä .

דִילי בְּיַד יֵשֻׁוע מְשִׁיחָאִ:

Messias Jeshua kädessä minun joka

sinä päivänä, jolloin Jumala tuomitsee ihmislasten salatut, minun evankeliumini mukaan, Jeshuan, Messiaan kautta.

17 אֵן אַנְתְּ דֵין דְּיהֻודָיָא מֵתקְרֵא אַנְתְּ ומֵתתְנִיח אַנְתְּ

sinä lohduttaudut ja sinä kutsuttu juutalainen joka mutta sinä jos .

עַל נָמֻוסָאִ ומֵשְׁתַבְּחַר אַנְתְּ בֵּאלָהָאִ:

Jumalassa sinä kerskailet ja sana ylle

Mutta jos sinä, joka olet juutalaisena kutsuttu, ja sinä lohduttaudut kirjoitetulla sanalla, ja sinä kerskailet Jumalassa,

18 דִּיָדַע אַנְתְּ צְבַיָנֵהּ וּפָרֵשׁ אַנְתְּ וְלִיתָאָ דִּילִיף אַנְתְּ

sinä oppinut joka oikea vastaus sinä erotat ja tahtonsa sinä tunnet joka .

מִן נָמֻוסָאּ:

sanasta

sinä, joka tunnet hänen tahtonsa, ja osaat erottaa oikean vastauksen, jonka olet sanasta oppinut,

19 וְאִתְתַּכְלַת עַל נַפְשָׁךְ דִּמְדַבְּרָנָא אַנְתְּ דְּעוִירֵאּ

sokeiden sinä johdattaja että sielusi ylle luottavainen ja .

וּנְוֹהָרָא דְּאִילֵין דְּאִיתַיְהֻון בְּחֵשְׁוֹכָאּ:

pimeydessä ovat jotka niiden valkeus ja

ja olet luottavainen sielustasi, että sinä olet sokeiden johdattaja, ja niiden valkeus, jotka ovat pimeydessä,

20 וְרָדְוָיָא דְּחַסִירֵי רְעֵיָנָאּ וּמַלְפָּנָא דְּטָלְיָאּ וְאִיתְ לָךְ

sinulle on ja lasten opettaja ja ajatus puuttuvat joilta neuvoja ja .

דְּוּמְיָא דִּידַעְתָּאָ וּדְשָׁרָרָא בְּנָמֻוסָאּ:

sanassa totuuden ja tuntemisen malli

ja niiden neuvoja, joilta puuttuu ajatus, ja lasten opettaja, ja sinulla on sen tuntemisen ja totuuden malli siinä sanassa,

21 אַנְתְּ הָכִיל דְּמַלֵּף אַנְתְּ לְאָחְרָנָאּ לְנַפְשָׁךְ לָא מַלֵּף אַנְתְּ

sinä opetat et sielullesi toisille sinä opetat joka sen tähden sinä .

וְדַמְכַרֵז אַנְתְּ דְּלָא נְגַנְבֻון אַנְתְּ גָּנֵב אַנְתְּ:

sinä varastat sinä varastaisivat ettei sinä julistat joka ja

Sen tähden, sinä, joka opetat toisille, etkö opeta omaa sieluasi, ja joka saarnaat, etteivät varastaisi, sinä itse varastat?

22 וְדָאַמַר אַנְתְּ דְּלָא נְגֵוֹרוּן אַנְתְּ גָּאַר אַנְתְּ וַאנְתְּ דְּשָׁאֵט

halveksit joka sinä ja sinä aviorikosta sinä aviorikokset ettei sinä sanot joka ja .

אַנְתְּ פְּתַכְרֵאָ מְחַלֵּץ אַנְתְּ בֵּית־מַקְדְּשָׁאָ:

pyhäkkö sinä ryöstäjä epäjumalat sinä

Ja joka sanot, etteivät tekisi aviorikosta, sinä itse teet aviorikoksen, ja sinä, joka halveksit epäjumalia, itse olet temppelin ryöstäjä!

23 וַאנְתְּ דְּמִשְׁתַּבַּהַר אַנְתְּ בְּנָמוֹסָאָ בְּהַו דְּעָבַר אַנְתְּ

sinä ylität joka siinä sanassa sinä kerskailet joka sinä ja .

עַל נָמוֹסָאָ לַאלָהָא הֹו מְצַעַר אַנְתְּ:

sinä loukkaat hän Jumalalle sana ylle

Ja sinä, joka kerskailet siinä sanassa, joka itse menet sen sanan ohi, sinä loukkaat Jumalaa!

Jakeissa sama ajatus samoilla sanoilla kuin esim. Hoosea 6:7 hebrean mukaan, ”he ovat Adamin tavoin ylittäneet עבר liiton”, menneet toiselle puolelle, pois alkuperäisestä.

24 שְׁמֵה גֵּיר דַּאלָהָאָ מְטֻלָתְכֵון הֻו מִתְגַּדַּף בֵּית עַמְמֵאָ

kansakunnat keskessä pilkattu se teidän tähden Jumalan sillä nimensä .

אַיְךְ דְּכְתִיב :

kirjoitettu joka kuin

Sillä Jumalan nimi on teidän tähtenne pilkattu, kansakuntien keskellä, niin kuin kirjoitettu on;

25 גְּזֵורתָא גֵּיר מַהנְיָאָ אֵן נָמוֹסָא תְּגַמֵּוֹר אֵן תְּעבַר לָךְ

sinulle ohitat jos täydellisenä sana jos hyödyllinen sillä ympärileikkaus .

דֵּין מִן נָמוֹסָאָ גְּזֵורתָּךְ הוָת לָה עֲורלֵותָאָ:

ympärileikkaamattomuus hänelle oli ymp.leikkauksesi sanasta mutta

Sillä ympärileikkaus on hyödyllinen, jos sana otetaan täydellisenä. Mutta jos menet sanasta ohi, on sinun ympärileikkauksesi hänelle ympärileikkaamattomuutta.

26 אֵן הֲוֵו דֵּין דּעֲורלֵותָּא תִּטַּר פֻּוקדָּנֵה דּנָמֻוסָא לָא הָא
katso ei sanan käskynsä varjelisi ympärileikkaamaton joka mutta hän jos .
עֲורלֵותָּא מֵתחַשׁבָּא לָה גּזֵורתָּא:
ympärileikkaus hänelle luettu ympärileikkaamattomuus

Mutta jos hän, joka on ympärileikkaamaton, pitäisi sanan käskyt, katso, ei hänen ympärileikkaamattomuuttaan ole hänelle luettu ympärileikkaukseksi.

27 וַתדֵון עֲורלֵותָּא דּמֵן כּינָה גּמרָא נָמֻוסָא לָך דּבַכתָבָא
kirjoituksissa joka sinulle sana täydellinen luonnostaan joka ympärileikkaamaton tuomitseva ja .
ובַגזֵורתָּא עָבַר אַנתּ עַל נָמֻוסָא:
sana ylle sinä ohitat ympärileikkauksessa ja

Ja ympärileikkaamaton, joka luonnostaan ottaa sanan täydellisenä, on tuomitseva sinut, joka kirjoitusten ja ympärileikkauksen kautta menet kirjoitetun sanan ohi.

28 לָא הֹוָא גֵּיר מַן דַּבגַלֵיָא הַו הֲוֵו יְהֻודָיָא אָפלָא אַידָא
sellainen ei myös juutalainen hän se ulkoisessa joka sillä ole ei .
דּמֵתחַזיָא בּבַסרָא גּזֵורתָּא:
ympärileikkaus lihassa näkyvä joka

Sillä ei se ole juutalainen joka on sitä ulkoisesti, eikä sellainenkaan, joka on lihassa näkyvän ympärileikkauksen kautta,

29 אֶלָּא הַו הֻו יְהֻודָיָא אַינָא דַּבְכַסְיָא הֻו וַגְזֻורתָּא אַידָּא

sellainen ympärileikkaus hän salassa joka sellainen juutalainen hän se vaan .

דַּדְלֵבָא הֹי בְּרוּח וְלָא בַּכְתָבָא אַידָּא דִּתְשֹׁבְחתָּה

kirkkautensa jonka sellainen kirjoituksissa eikä hengessä se sydämen joka

לָא הֹוָת מִן בְּנֵי־אֹנָשָׁא אֶלָּא מִן אֱלָהָא:

Jumalasta vaan ihmislapsista ole ei

vaan se on juutalainen, sellainen, joka on salassa ympärileikattu, sillä, joka on se sydämen, hengen kautta, eikä kirjoitusten kautta. Sellainen, jonka kirkkaus ei ole ihmisistä, vaan Jumalasta.

3:1 מָנָא הֹי הָכֵיל יַתִּירוּתָה דִּיהֻודָיָא אַו מָנָא יֻותָרָנָה

hyötynsä mistä tai juutalainen että rikkaammat sen tähden se mistä .

דַּגְזֻורתָּא:

ympärileikkauksen

Sen tähden, mitä enemmän on siinä, että on juutalainen, tai mitä hyötyä on ympärileikkauksesta?

2 סַגִּי בְּכֹל מֵדֶּם לֻוקדַם דְּאתַהֵימַן מֵלַוהֹי דְּאלָהָא:

Jumalan sanansa uskottu että ensin asia kaikessa paljon .

Paljonkin, joka asiassa. Ensiksi, että Jumalan sana on heille uskottu.

3 אֵן מֵנהֻון גֵּיר לָא הֵימֵנוּ דְּלמָא בַּדְלָא הֵימֵנוּ הֵימָנֻותָה

uskollisuutensa uskoneet ettei siinä mitä että uskoneet ei sillä heistä jos .

דְּאלָהָא בַּטֵּלוּ:

tyhjensivät Jumalan

Sillä jos osa heistä ei uskonut, mitä, tekikö se, etteivät uskoneet, turhaksi sen Jumalan uskollisuuden?

4 חָסְ אִיתַוֹהִי גֵּיר אַלָהָא שַׁרִירָאְ וכֹֹל בַּרנָשׁ דַּגָּלְ אַיכַּנָא

kuten valehtelee mies kaikki ja totuus Jumala sillä se on ”ei näin!” .

דַּכתִיבֹ דתֵהֲוֵא כְּאין בְּמֵלַיכְֿ וּתֵזכֵּא כַּד דָּינִין לָכְֿ :

sinulle tuomitsevat kun puhdistut ja sanoissasi puhdas olisi että kirjoitettu että

Ei näin! Sillä Jumala on totuus, ja jokainen mies valehtelee, kuten kirjoitettu on, että ”olisit puhdas sanoissasi, ja pysyisit puhtaana, kun sinua tuomitaan”.

5 אֵן דֵּין עַוּלַן כְּאנֵוּתֵה דַּאלָהָא מקִיסְ מָנָא נְאמַרְ

sanoisi mistä tukee Jumalan puhtautensa vääryytemme mutta jos .

לְמָא עַוָּל הֲוֵו אַלָהָאְ דמַיתֵא רֻוגזֵהְ אַיכֹ בַּרנָשָׁא

ihmispoika kuin vihansa koittava että Jumala hän vääryys miksi

הֲוֵו מְמַלֵּל אֹנָאְ:

minä puhun hän

Mutta jos meidän vääryytemme tukee sitä Jumalan puhtautta, pitäisikö sanoa, että ”Jumala on vääryys”, hänen vihansa koittaessa? Minä puhun kuin mies!

6 חָסְ וֵאן לָאְ אַיכַּנָא נדֵּוֹן אַלָהָא לעָלְמָאְ:

maailmalle Jumala tuomitseva kuinka ei jos ja ”ei näin!” .

Ei näin! Ja jos ei, kuinka Jumala tuomitsisi maailman?

7 אֵן גֵּיר שׁרָרֵה דַּאלָהָאְ אֵתיַתַר בדַגָּלֻותִי לתֵשׁבֻּוחתֵה

kirkkaudelleen minun valheissani enentynyt Jumalan totuutensa sillä jos .

דִּילֵהְ לְמָנָא הָכֵּיל אֵנָא אַיכֹ חַטָיָאְ מֵתתִדִּין אֹנָאְ:

minä tuomittu syntinen kuin minä sen tähden miksi hänen joka

Sillä jos Jumalan totuus on minun valheideni kautta lisääntynyt, sitä kirkkautta varten, joka on hänen, miksi sen tähden minä olen tuomittuna, kuin syntinen?

8 אַו דַּלְמָא אַיְךְ דַּמְגַדְּפִין עֲלַיְן וְאַמְרִין דְּאַמְרִינַן דְּנֵעְבֵּד

tekevä että sanomme että sanovat ja yllemme pilkkaavat että kuin mitä että tai .

בִּישְׁתָּא דְּנִאתַיְן טָבָתָא הָנֵון דְּדִינְהֵון נְטִיר הֲוָו לְכָאנֵוּתָא:

puhtaudelle se varjeltuva heidän tuomionsa nämä hyvää tulisivat että pahaa

Vai onko niin kuin he pilkkaavat meitä vastaan, ja sanovat, että ”me sanomme, että tehkäämme pahaa, että hyvyyttä tulisi”? Näiden tuomio odottaa sitä puhtautta.

9 מָנָא הָכֵיל אַחִידִינַן יַתִּירָא דְּקַדְּמִין פְּסַקִין עַל יְהוּדָיֵא

juutalaiset ylle päätimme edellämme että rikkaampi meitä pidetään sen tähden mitä .

וְעַל אַרְמָיֵא דְּתַחֵית חֲטִיתָא אֲנֵון כֻּלְּהֵון:

he kaikki ovat syntisyys alla että aramealaiset ylle ja

Sen tähden, mitä meillä on enemmän? Me edellä päätimme, että juutalaiset ja aramealaiset ovat kaikki syntisyyden alla.

10 אַיְךְ דְּכְתִיב דְּלֵית כְּאנָא אֲפִלָּא חַד :

yksi ei myös puhdas ole ettei kirjoitettu että kuin .

Niin kuin kirjoitettu on, ettei ole puhdasta, ei edes yhtä.

11 וְלָא דְּמִסְתַּכַּל וְלָא דְּבָעֵא לַאלָהָא:

Jumalalle etsii joka eikä ymmärtävä joka eikä .

Eikä sellaista, joka on ymmärtävä, eikä sellaista, joka etsii Jumalaa.

12 כֻּלְּהֵון סְטוּ אַכְחָדָא וְאִסְתְּלִיוּ וְלֵית דְּעָבֵד טָבְתָא

hyvyys tekee joka ei ole ja hylätyt ja yksi kuin poistuneet he kaikki .

אֲפִלָּא חַד :

yksi ei myös

He kaikki ovat kääntyneet pois, kuin yhtenä, ja ovat hylättyjä, eikä ole edes yhtä, joka tekee hyvyyttä.

13 קַבְרָא פְּתִיחָא גַּרְתְּהוֹן וּלְשָׁנֵיהוֹן נַכְּוֹלְתָּנִין וְחֵמְתָא
väkivaltaa ja petolliset heidän kielensä ja kurkkunsa avoimet haudat .
דְּאַסְפֵּס תְּחִית סְפָוָתְהוֹן׃
huultensa alla myrkkykäärmeiden

Heidän kurkkunsa ovat avoimia hautoja, ja heidän kielensä petolliset, ja myrkkykäärmeiden myrkkyä on heidän huultensa alla.

14 פֻּומְהוֹן מְלֵא לַוּטְתָּא וּמַרְתָּא׃
katkeruus ja kiroukset täysi heidän suunsa .

Heidän suunsa on täynnä kirousta ja katkeruutta.

15 וְרַגְלַיְהוֹן קַלִּילָן לְמֵאשַׁד דְּמָא׃
veret vuodatukselle nopeat heidän jalkansa ja .

Ja heidän jalkansa ovat nopeat vuodattamaan verta.

Henkirikostapauksissa veri on aina monikossa, Abelin tapauksesta lähtien. Vereen sisältyvät myös syntymättömät sukupolvet.

16 שְׁחָקָא וּדְוָנָא בְּאוֹרְחָתְהוֹן׃
heidän teissään kadotus ja kirous .

Kirous ja kadotus ovat heidän teillään.

Kirous on vain ihmisistä puhuttaessa, ”hänen muistonsa on kirottu” –tyylisissä lauseissa. Muuten sana merkitsee murskaamista, jauhamista. Kadotus on synonyymi Abaddonille tässä, ja samoin Jaak.5:1, mutta sana merkitsee myös onnettomuutta ja kurjuutta. Kadotus kuitenkin ensisijainen.

17 וְאוֹרְחָא דְּשַׁלְמָא לָא יְדָעוּ׃
tuntevat ei rauhan tie ja .

Ja sitä rauhan tietä he eivät tunne.

18 וּדְחַלְתֵּה דֵּאלָהָא לֵית קֳדָם עֵינֵיהֹון׃

heidän silmänsä edessä ei ole Jumalan kunnioittamisensa ja .

Ja Jumalan kunnioittaminen ei ole heidän silmiensä edessä.

19 יָדְעִינַן דֵּין דְּמִדְּם דְּאַמַּר נָמֻוסָא לְאִילֵּין דִּבְנָמֻוסָא אֲנֻון

ovat sanassa jotka niille sana sanoo jota asia että mutta tunnemme .

אֲמַרְ דְּכֻלְּ פֻּום נֶסְתְּכַרְ וְעָלְמָא כֻּלֵּה נֶתְחַיַּב לְאלָהָא׃

Jumalalle syyllinen olisi kaikkensa maailma ja sulkeutuisi suu kaikki että sanoo

Mutta me tunnemme sen, mitä kirjoitettu sana sanoo niille, jotka siinä sanassa ovat. Se sanoo, että jokainen suu sulkeutuisi, ja koko maailma olisi syyllinen Jumalalle.

20 מִטֶּל דְּמִן עֲבָדָוֹהִי דְּנָמֻוסָא לָא מִזְדַּדַּק כֻּל בְּסַר

liha kaikki puhdistu ei sanan teoistaan että koska .

קֳדָמַוֹהִי מִן נָמֻוסָא גֵּיר אִתְיַדַּעַת חֲטִיתָא׃

syntisyys tunnettu sillä sanasta hänen edellään

Koska sanan teoista ei mikään liha puhdistu hänen edessään, sillä siitä sanasta se syntisyys on tullut tunnetuksi.

21 הָשָׁא דֵּין דְּלָא נָמֻוסָא כְּאנֻותֵּה דֵּאלָהָא אִתְגַּלְיַת

paljastettu Jumalan puhtautensa sana ilman mutta nyt .

וּמַסְהֲדָ עֲלֵיה הֵו נָמֻוסָא וְנַבְיֵיא׃

profeetat ja sana hän ylleen todistaa ja

Mutta nyt, ilman kirjoitettua sanaa, on Jumalan puhtaus paljastettu, ja hänestä todistaa sana, ja profeetat.

Aramea sanoo selkeästi, että se ”Jumalan vanhurskaus” on ”<u>hän</u>”, Jumalan poika. Ajatus puuttuu kokonaan kreikasta, ja sanatkin ovat feminiinimuodossa siellä. Ja teksti jatkuu kauniisti näin;

22 כְּאַנְוּתָה דִּין דַּאלָהָא בְּיַד הַימָנְוּתָא הִי דְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא

Messias Jeshuan se uskollisuus kautta Jumalan mutta puhtautensa .

לְכֹלָנָשׁ אָף עַל כְּלָנָשׁ דַּמהַימֵן בֵּהּ לֵית גֵּיר פְּוּרשָׁנָא:

erotus sillä ei ole siinä uskovat jotka jokainen ylle myös jokaiselle

Mutta se Jumalan puhtaus on Jeshuan, Messiaan uskollisuuden kautta jokaiselle, sekä jokaisen yllä, joka uskoo, sillä siinä ei ole erotusta.

23 מֵטֶל דִּכְלֹהֶון חטָוָ וחַסִירִין מֵן תֵּשׁבֻוחתֵּה דַּאלָהָא:

Jumalan kirkkaudestaan puutteelliset ja syntiä he kaikki että koska .

Koska he kaikki olivat tehneet syntiä, ja olivat puutteelliset Jumalan kirkkaudesta.

Jae on jatkoa edelliseen, ”he kaikki”, tarkoittaa edellisessä jakeessa sanottuja uskovia. Jos ajatus olisi, että ”kaikki ovat syntiä tehneet” yleisesti, ”he kaikki” tilalla olisi כְּלָנָשׁ.

24 ומְזַדַּדקִין בטַיבֻוּתָא מַגָּן וַבפֻּורקָנָא דְּאיתָוהִי

se on joka lunastuksessa ja ilmainen siunauksessa puhdistetut ja .

בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshuassa

Ja he ovat puhdistetut sen ilmaisen siunauksen kautta, ja sen lunastuksen kautta, joka on Jeshuassa, Messiaassa.

25 הָנָא דִּקַדֵּם סָמֵה אַלָהָא חֻוסָיָא בהַימָנְוּתָא דַּדמֵהּ

verensä uskollisuudessa armoistuin Jumala hänet asetti ennen joka tämä .

מֵטֶל חטָהַיָּן דִּמֵן קדֵם חטַין:

syntiset ennen jotka syntiemme tähden

Tämä, jonka Jumala ensin asetti olemaan se armoistuin, hänen verensä uskollisuudessa, meidän syntiemme tähden, meidän, jotka ennen olimme syntiset.

Armoistuin on se liiton arkin kansi, jonka päälle 3Moos.16 –luvussa, sovituspäivänä, pirskotettiin ylipapin toimesta syntiuhrin verta. KR38 sanoo jakeen lopussa jotain muun raamatun vastaista, eikä mene ainakaan kreikan tai edes KJV mukaan.

26 בַּאתָרָא דִיהַב לַן אֱלָהָא בְּמַגְרַת רֻוחֵהּ לְתַחְוִיתָא

herätykselle henkensä varastossa Jumala meille antoi jonka asemassa .

דִכְאֵנוּתֵה דִבְזַבְנָא הָנָא דִהֲוָא כְּאֵנָא וַנְזַדֵּק

vanhurskauttaa ja puhdas oleva hän että tämä ajassaan joka puhtautensa

בִּכְאֵנוּתָא לְמַן דִבְהַימָנוּתָא הֲוָא דְמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא :

Messias Jeshua herramme hän uskollisuudessa joka tälle puhtaudessa

Siinä asemassa, jonka Jumala meille pitkämielisyydessään antoi, herättääkseen kuolleista sen hänen puhtautensa, joka oli määräaikanaan, tämän, jonka tuli olla puhdas, ja hän vanhurskauttaa sen puhtauden kautta hänet, joka on tälle uskollinen; joka on meidän Herramme Jeshua, Messias.

Jakeessa käytetty herätys on rabbiininen termi kuolleiden ylösnousemukselle. Vanhurskauttaminen on edelleen sanatarkasti puhdistamista, mutta *kina*-puhtauden takia, ja oman suomen sanavarastoni köyhyyden tähden, suomennokseen ei voi laittaa kahta erilaista puhtaus-sanaa. Taas kerran, meille annettu asema puuttuu kreikasta! Miksi?

27 אֵיכַּו הָכִיל שְׁוּבַהָרָא אִתְבַּטַל לֵהּ בַּאינָא נָמֻוסָא

sana millaisessa hänelle turhennettu ylpeys sen tähden missä .

דִעֲבָדֵא לָא אֱלָא בְּנָמֻוסָא דִהַימָנוּתָא:

uskollisuuden sanassa vaan ei tekojen

Sen tähden, missä ylpeys? Se on tehty turhaksi. Millaisella sanalla? Tekojenko? Ei, vaan sen uskollisuuden sanan kautta.

28 מֵתְרַעֵינַן הָכִיל דִבְהַימָנוּתָא הֲוָא מֵזַדֵּק בְּרַנְשָׁא וְלָא

ilman ihmispoika puhdistuu hän uskollisuudessa että sen tähden ajattelumme .

בַּעֲבָדֵא דְנָמֻוסָא:

sanan teoissa

Sen tähden, meidän ajatuksemme on se, että ihminen puhdistuu siinä uskossa, ilman sen kirjoitetun sanan tekoja.

29 לְמָא גֵּיר אֲלָהָא דִּיהֻודָיֵא הוֹ בַּלְחֻוד וַדְעַמְמֵא לָא
ei kansakuntien ja yksin se juutalaisten Jumala sillä miksi .
אִין אָף דְעַמְמֵא:
kansakuntien myös kyllä

Sillä onko Jumala yksin juutalaisten, eikä** muiden **kansakuntien? Kyllä, myös niiden kansakuntien.

30 מֵטֶל דְחַד הֻוא אֲלָהָא דְמַזְדֵּק גֻּזֻורְתָּא בְהַימָנֻותָּא אָף
myös uskollisuudessa ympärileikkaus puhdistus joka Jumala hän yksi että koska .
עֻורְלֻותָּא בָּה בְהַימָנֻותָּא:
uskollisuudessa siinä ympärileikkaamattomuus

Koska Jumala on yksi, hän, joka tekee puhdistuksen ympärileikatuille uskollisuuden kautta, myös ympärileikkaamattomille siinä samassa uskollisuudessa.

31 לְמָא הָכֵיל נָמֻוסָא הֻוא מְבַטְלִינַן בְהַימָנֻותָּא חָס אֶלָא
vaan ”ei näin!” uskollisuudessa turhennamme se sana sen tähden miksi .
נָמֻוסָא הֻוא מְקִימִינַן:
tuemme se sana

Sen tähden, onko niin, että me teemme uskollisuuden kautta sen kirjoitetun sanan turhaksi? Ei näin, vaan me tuemme sitä sanaa!

4:1 מָנָא הָכֵיל אָמְרִינַן עַל אַבְרָהָם רִשָׁא דְאַבָהָתָא
isiemme pää Abraham ylle sanomme sen tähden mistä .
דְאִשְׁכַּח בְּבַסַר:
lihassa havaittiin jolla

Sen tähden, mitä sanomme Abrahamista, meidän isiemme johtajasta, jolla se havaittiin lihassa?

2 אֵלֵו גֵּיר אַבְרָהָם מִן עֲבָדֵיאָ אֵזְדַּדַּק הֲוָא אִיתַּ הֲוָא לֵה
hänelle se on puhdistettu siitä teosta Abraham sillä jos .
שֵׁובַּהָרָא אֵלָא לָא לְוָתַּ אַלָהָא:
Jumala luona ei vaan ylpeys

Sillä jos Abraham tulee siitä teosta puhtaaksi, hän saa olla ylpeä, mutta ei Jumalan luona.

3 מָנָא גֵּיר אֲמַר כִּתְבָא דִּהֵימֵן אַבְרָהָם לַאלָהָא
Jumalan Abraham uskoi että kirjoitus sanoo sillä mistä .
וְאִתְחַשְׁבַּתַּ לֵה לְזַדִּיקֻוְ:
puhtaudelle hänelle luettiin ja

Sillä mistä se kirjoitus puhuu? Että ”Abraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle puhtaudeksi.”

4 לְמַן דִּפָלַח דֵּין לָא מִתְחַשֵׁבַּ לֵה אַגְרֵה אַיכַּ דִּבְטַיבֻוְ
hyvyydessä että kuin palkkansa hänelle luettu ei mutta palvelee joka kenelle .
אֵלָא אַיכַּ מַן דִּמִתְתְחִיבַּ לֵהֵ:
hänelle velassa olemisesta kuin vaan

Mutta sille, joka palvelee, ei hänen palkkaansa ole luettu hänelle hyvyyden mukaan, vaan sen mukaan, kuin on hänelle velkaa.

5 לְהַו דֵּין דְּלָא פְּלַחְ אֵלָא הֵימֵן בַּלְחֻודַּ בְּמַן דִּמְזַדֵּק
puhdistaa joka kenessä yksin uskoo vaan palvele ei joka mutta hänelle .
לְחַטָיֵאָ מִתְחַשְׁבָא לֵה הֵימָנֻותֵה לְכָאנֻוְ:
puhtaudelle uskollisuutensa hänelle luetaan syntiselle

Mutta hänelle, joka ei palvele, vaan ainoastaan uskoo häneen, joka puhdistaa syntisen, hänelle luetaan se hänen uskollisuutensa puhtaudeksi.

Palveleminen on papillista. Sanatarkasti usko on ”hänessä”, joka puhdistaa.

6 אַיכַּנָא דְּאַף דַּוִיד אֲמַר עַל טֻוּבֵה דּגַבְרָא אַינָא דַּאלָהָא

Jumala jolle sellainen miehen hyvyytensä ylle sanoo David myös että samoin .

חָשֵׁב לֵה זַדִּיקֻותָא דּלָא עֲבָדֵא כַּד אָמַר:

sanoo kun teot ilman puhtaus hänelle lukee

Samoin myös David puhuu sellaisen miehen hyvyydestä, jolle Jumala lukee sen puhtauden ilman tekoja, kun hän sanoo;

7 דּטֻובַיהֻון לַאילֵין דּאשׁתּבֵק לְהֻון עַולהֻון

hedän vääryytensä heille vapautetut jotka niille siunaukset että .

וְאתכַּסִיו חטָהַיהֻון:

heidän syntinsä peitetyt ja

Että ”siunaukset niille, joille heidän vääryytensä ovat vapautetut, ja syntinsä peitetyt!”

Ps.32:1 lainaus menee muuten sanatarkasti ”peshitta”-psalmien mukaan, mutta siellä on yksikkömuodossa ja tässä monikkomuodossa. Kreikan teksti kopioitu septuagintasta tähän.

8 וטֻובַוהִי לגַבְרָא דּלָא נֵחשֹׁוב לֵה אַלָהָא חטִיתֵהּ:

syntinsä Jumala hänelle lukeva ei jolle miehelle siunauksensa ja .

Ja ”hänen siunauksensa sille miehelle, jolle Jumala ei tule lukemaan hänen syntejään”.

9 הָנָא הָכֵיל טֻובָא עַל גֻּזֻורתָא הֻוָ אַו עַל עֻורלֻותָא

ympärileikkaamattomuus ylle tai hän ympärileikkaus ylle hyvyys sen tähden tämä .

אָמרִינַן גֵּיר דּאתחַשׁבַת לַאבְרָהָם הַימָנֻותֵה לכַאנֻו:

puhtaudelle uskollisuutensa Abrahamille luettiin että sillä sanomme

Sen tähden, oliko tämä hyvyys ympärileikkauksesta vai ympärileikkaamattomuudesta? Sillä me sanomme, että Abrahamille luettiin puhtaudeksi se hänen uskollisuutensa.

10 אֵיכַּנָּא הָכֵיל אִתְחַשְׁבַת לֵהּ בְּגַזְרְתָּא אַו בְּעָרְלוּתָא

ympärileikkaamattomuudessa tai ympärileikkauksessa hänelle luettiin sen tähden kuinka .

לָא הֲוָא בְּגַזְרְתָּא אֶלָּא בְּעָרְלוּתָא׃

ympärileikkamattomuudessa vaan ympärileikkauksessa oli ei

Sen tähden, kuinka se luettiin hänelle, ympärileikkauksessa vai ympärileikkaamattomuudessa? Ei ympärileikkauksessa, vaan ympärileikkaamattomuudessa!

11 אָתָא הֲוָא גֵּיר שַׁקְלָהּ לְגַזְרְתָּא וְחָתְמָא דִּכְאָנוּתָא

puhtauden sinetti ja ympärileikkaukselle sen sai sillä hän merkki .

דְּהַימָנוּתֵה דְּבְעָרְלוּתָא דִּנְהֲוֵא אַבָּא לְכֹלְּהוֹן אִילֵּין

ne heille kaikille isä oleva että ympärileikkaamattomuudessa että uskollisuutensa

דְּמְהַימְנִין מִן עָרְלוּתָא דִּתְתְחַשֵּׁב אַף לְהוֹן לִכְאָנוּ׃

puhtaudelle heille myös luettaisiin että ympärileikkaamattomuudesta uskovat jotka

Sillä hän vastaanotti sen ympärileikkauksen merkin, ja hänen uskollisuutensa puhtauden sinetin, ollessaan ympärileikkaamaton, että hänestä tulisi isä niille kaikille, jotka uskovat ympärileikkaamattomina, että se luettaisiin myös heille puhtaudeksi.

12 וְאַבָּא לְגַזְרְתָּא לָא הֲוָא לְאִילֵּין דִּמִן גַּזְרְתָּא אֲנוּן

ovat ympärileikatuista jotka niille ole ei ympärileikatuille isä ja .

בְּלְחוֹד אֶלָּא אַף לְאִילֵּין דְּשָׁלְמִין לְעִקְבָתָא דְּהַימָנוּתָא

uskollisuuden askeleille seuraavat jotka niille myös vaan yksin

דְּעָרְלוּתָא דְּאַבֵּון אַבְרָהָם׃

Abraham isämme ympärileikkaamattomuuden

Eikä hän ole isä ympärileikatuille niin, että on yksin niiden, jotka ovat ympärileikatuista, vaan myös niille, jotka seuraavat meidän isämme Abrahamin ympärileikkaamattomuuden uskollisuuden askelia.

13 לָא הֲוָא גֵּיר בְּנָמֻוסָא הֲוָא מֻלכָּנָא לַאבְרָהָם וְלִזַרעֵהּ
siemenelleen ja Abrahamille lupaus ollut sanassa sillä ole ei .
דִּנֵהוֵא יָרְתָּא לְעָלְמָא אֶלָּא בִּכְאֻנָתָא דְּהַימָנֻותֵהּ:
uskollisuutensa puhtaudessa vaan maailmalle perillinen oleva että

Sillä ei se lupaus, että hänestä oli tuleva maailman perillinen, ollut Abrahamille ja hänen siemenelleen siinä kirjoitetussa sanassa, vaan hänen uskollisuutensa puhtaudessa.

14 אֶלֻו גֵּיר הָלֵין דְּמִן נָמֻוסָא הוַו יָרְתֵּא סְרִיקָא הֲוָת
ollut arvoton perillinen olivat sanasta joka nämä sillä jos .
הַימָנֻותָא וַמבַטַל הֲוָא מֻלכָּנָא:
lupaus oli turhentunut ja uskollisuus

Sillä jos nämä olisivat perillisiä, jotka siitä sanasta olivat, se uskollisuus olisi ollut arvotonta, ja se lupaus tullut turhaksi.

15 נָמֻוסָא גֵּיר מַעבְּדָנָא הֻו דְּרֻוגזָא כַּד דְּלַית גֵּיר נָמֻוסָא
sana sillä ole ettei kun vihan hän työntekijä sillä sana .
אָפלָא עבָר נָמֻוסָא:
sana ohitus ei myös

Sillä se kirjoitettu sana on vihan työntekijä, sillä kun sitä sanaa ei ole, ei myös ole sanan ohittamista.

Ohitus, toiselle puolelle meneminen. Käännetään usein rikkomiseksi. Koko luku on sen ajan juutalaiselle kirjallisuudelle hyvin tyypillinen midrash – synagogasaarna. Monet midrashit käsittelevät Abrahamin ympärileikkaamattomana saamia lupauksia ja Jumalan kutsua, monesta eri näkökulmasta, aihe oli todella yleinen.

16 מִטֶּל הָנָא בְּהַימָנוּתָא דְּבַטִּיבוּתָא נִזְדַּדַּק וּנְהוֹא שַׁרִיר

totuus oleva ja puhdistuva siunauksessa joka uskollisuudessa tämä tähden .

מֻלְכָּנָא לְכֹלֵּה זַרְעֵהּ לָא לְאִינָא דְּמִן נָמוּסָא הֲוָה בַּלְחוּד

yksin hän sanasta joka sellaiselle ei siemenensä kaikelleen lupaus

אֶלָּא אָף לְאִינָא דְּמִן הַימָנוּתָא הֲוָה דְּאַבְרָהָם

Abraham'n hän uskollisuudesta joka sellaiselle myös vaan

דְּאִיתַוֹהִי אַבָּא דְּכֻלָּן:

meidän kaikkien isä se on joka

Tämän tähden siinä uskollisuudessa, joka on sen siunauksen kautta, tullaan puhtaaksi, ja se lupaus on oleva totta kaikelle hänen siemenelleen. Ei yksin sellaiselle, joka on kirjoitetusta sanasta, vaan myös sellaiselle, joka on siitä Abrahamin uskollisuudesta, hänen, joka on se meidän jokaisen isä.

17 אֵיכַּנָא דְּכְתִיב דְּסָמְתָּךְ אַבָּא לְסֻגָּאא דְּעַמְּמֵא קֳדָם

edessä kansakuntien paljoudelle isä sinut osoitin että kirjoitettu että kuten .

אֱלָהָא הַו דְּהַימֵנַת בֵּהּ דְּמַחֵא מִיתֵא וְקָרֵא לְאִילֵין דְּלָא

ei joka niille kutsuu ja kuolleet elävöittää joka hänessä uskoit että hän Jumala

אִיתַיְהוֹן אֵיךְ אִיתַיְהוֹן:

he ovat kuin he ovat

Kuten kirjoitettu on, että, "minä osoitin sinut olemaan kansakuntien paljouden isä" Jumalan edessä, sillä hän uskoi häneen, joka antaa elämän kuolleille, ja kutsuu niitä, joita ei ole, niin kuin he olisivat.

18 וְדְלָא סַבְרָא לְסַבְרָא הַימֵן דְּנְהוֹא אַבָּא לְסֻגָּאא

paljoudelle isä oleva että uskoi toivolle toivo ilman ja .

דְּעַמְּמֵא אֵיךְ דְּכְתִיב דְּהָכְנָא נְהוֹא זַרְעָךְ :

siemenesi oleva siten että kirjoitettu että kuin kansakuntien

Ja ilman toivoa, hän uskoi siihen toivoon, että hänestä tulisi se kansakuntien paljouden isä, niin kuin kirjoitettu on, että "siten on sinun siemenesi oleva".

19 וְלָא אִתְכַּרַת בְּהֵימָנוּתֵהּ כַּד מִתְבַּקֵּא בְּפַגְרֵה מִיתָא

kuollut ruumiissaan ajatteli kun uskollisuudessaan horjunut eikä .

דְּהוָא בַּר מָאָה שְׁנִין וּבְמַרְבְּעָא מִיתָא דְּסָרָא:

Sara’n kuollut kohtu ja vuodet sata poika oli että

Eikä hän horjunut uskollisuudessaan, kun ajatteli olevansa ruumiissaan kuollut, lähes satavuotias, ja Saran kohtu kuollut.

20 וּבְמֻלְכָּנָא דְּאֱלָהָא לָא אִתְפַּלַּג אֵיךְ חִסִּיר הֵימָנוּתָא

uskollisuudessa puute kuin jakaantunut ei Jumalan lupauksessa ja .

אֶלָּא אִתְחַיַּל בְּהֵימָנוּתָא וִיהַב תֻּשְׁבְּחְתָּא לֵאלָהָא:

Jumalalle kirkkaus antoi ja uskollisuudessa voimaantui vaan

Eikä hän siinä Jumalan lupauksessa jakaantunut, niin kuin uskollisuuden puuttumiseen, vaan sai voimaa sen uskollisuuden kautta, ja antoi kunnian Jumalalle.

21 וְאִשְׁתְּכַּח דְּמִלְּתָא לֵהּ אֱלָהָא מְשַׁכַּח לְמֶגְמַר:

täydellistämään pystyy Jumala hänelle lupasi jota asia että varma ja .

Ja oli varma, että mitä Jumala oli hänelle luvannut, hän pystyy tekemään täydelliseksi.

22 מִטֶּל הָנָא אִתְחַשְׁבַת לֵהּ לְכָאנוּ:

puhtaudelle hänelle luettiin tämä tähden .

Tämän tähden, se luettiin hänelle puhtaudeksi.

23 וְלָא הֲוָא מִטֶּלְתֵּהּ בַּלְחוֹד אִתְכַּתְבַת הָדֵא דְּאִתְחַשְׁבַת

luettiin että tämä kirjoitettu yksin hänen tähden oli eikä .

הֵימָנוּתֵהּ לְכָאנוּ:

puhtaudelle uskollisuutensa

Eikä ainoastaan hänen tähtensä kirjoitettu tämä, että ”hänen uskollisuutensa luettiin puhtaudeksi.”

24 אֵלָא אָף־מֵטֶלְתַּן דְּאִפְּלַן עִתִּיד־הֲוִי דִּנְחֶשְׁוֹב־אֵילֵין

ne luettaisiin että se tuleva meille myös että meidän tähden myös vaan .

דִּהֵימֵנָן בְּמַן דַּאֲקִים לְמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא מִן בֵּית־מִיתֵיאָ:

kuolleet huoneesta Messias Jeshua herrallemme nosti joka kenessä uskomme että

Vaan myös meidän tähtemme, että myös meille tulisi se luetuksi, niille, jotka uskovat häneen, joka nosti meidän Herramme Jeshuan, Messiaan, kuolleiden huoneesta.

25 דִּהֲוִי אֶשְׁתְּלֵם מֵטֶל חֲטָהַיִן וְקָם מֵטֶל דִּנְזַדְּקָן:

meidät puhdistava että tähden nousi ja syntiemme tähden luovutettiin hän joka .

Häneen, joka meidän syntiemme tähden luovutettiin, ja hän nousi sen tähden, että saisi meidät puhtaiksi.

Jae laitettu riimityksellä, *chat'ta'han – dan'zad'kan* painotuksilla, se on sekä hebreassa, että arameassa käytetty kirjoitustyyli, esim. 1Sam.25:29, joka ei näy käännöksissä. Jaejakso ei käytä tavallista tsadik – vanhurskaus – sanaa.

5:1 מֵטֶל דְּאִזְדַּדְּקָן הָכֵיל בְּהֵימָנוּתָא נֶהֱוֵא לַן שְׁלָמָא

rauha meille oleva uskollisuudessa sen tähden puhtautemme tähden .

לְוָת־אֱלָהָא בְּמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshua herrassamme Jumala luokse

Sen tähden, sen meidän puhtautemme tähden, sen uskollisuuden kautta, on meillä oleva rauha Jumalan luona, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta.

2 דְּבֵה אִתְקָרְבָן בְּהֵימָנוּתָא לְטַיְבוּתָא הָדֵא דְּבָה קָיְמִינַן

seisomme hänessä joka tämä siunaukselle uskollisuudessa lähestyimme hänessä että .

וּמִשְׁתַּבְּחִרִינַן בְּסַבְרָא דִּתְשׁוּבְחְתֵּה דַּאלָהָא:

Jumalan kirkkautensa toivossa kirkastamme ja

Sillä hänen kauttaan meille on tullut, uskollisuudessa, pääsy tämän siunauksen lähelle, meille, jotka pysymme hänessä ja kirkastamme sitä Jumalan kirkkautta sen toivon kautta.

3 וְלָא הָכַנָּא בַּלְחֻוד אֶלָּא אָף בְּאוּלְצָנִין מִשְׁתַּבְּחִרִינַן

kirkastamme kärsimyksessä myös vaan yksin samoin eikä .

דִּידָעִינַן דְּאוּלְצָנָא מְסַיְּבְרָנוּתָא גָּמַר בַּן:

meissä täydellistää kärsivällisyys kärsimys että tiedämme että

Samoin, eikä ainoastaan se, vaan myös kärsimyksissämme me kirkastamme, sillä me tiedämme, että kärsimys tekee meissä täydelliseksi sitä kärsivällisyyttä.

Arameassa ”tekee täydelliseksi”. Kreikassa ”saa aikaan”, jos teksti olisi kreikasta käännetty, tässä olisi lievempi sanavalinta.

4 וַמְסַיְּבְרָנוּתָא בְּוּקְיָא וּבְוּקְיָא סַבְרָא:

toivoa kokemus ja kokemus kärsivällisyys ja .

Ja se kärsivällisyys kokemusta, ja se kokemus toivoa.

5 סַבְרָא דֵּין לָא מַבְהֵת מֵטֶל דִּחְוִבָּה דַּאלָהָא מִשַּׁפַּע

tulviva Jumalan rakkautensa että koska hävettävä ei mutta toivo .

עַל לֵבָוָתַן בְּרוּחָא דִּקְוּדְשָׁא דְּאִתְיַהֲבַת לַן:

meille annettu joka pyhyyden hengessä sydämemme sisään

Mutta se toivo ei ole häpeällistä. Koska se Jumalan rakkaus on ylivuotavaa, meidän sydämiimme sisälle, sen pyhän hengen kautta, joka on meille annettu.

Kreikkaan laitettu häpeään saattamiseksi. Kreikan tekstin ero selittyy siten, että מַבְהֵת on luettu tai ajateltu נֶבְהֵת. Yhden kirjaimen ero.

6 אֵן דֵּין מְשִׁיחָא מֵטֶל כְּרִיהֻותַן בְּזַבְנָא הָנָא חֻלָּף

puolesta tämä määräajassa heikkoutemme tähden Messias sillä jos .

רַשְׁיעֵא מִת :

kuoli pahat

Sillä jos Messias, meidän heikkoutemme tähden tässä ajassa kuoli pahojen puolesta;

7 לְמַחְסֵן גֵּיר אֹנָשׁ חְלָף רַשִׁיעֵא מָאֵת חְלָף טָבֵא גֵּיר

sillä hyvät puolesta kuolla pahat puolesta ihminen sillä tuskin .

טָדְ מַמְרַח אֹנָשׁ לְמִמָּת׃

kuolemalle ihminen uskaltaa saattaa

Sillä tuskin kukaan pahojen puolesta kuolee, sillä hyvien puolesta joku saattaa uskaltaakin kuolla.

Kreikassa ”vanhurskaan puolesta”, jättää jakeen ajatuksen taas todella epämääräiseksi. Jos sanoja laittaa estrangela-fontille, kreikan lukuvirhe on selkeä;

8 הָרכָא מחַוֵא אַלָהָא חֻוּבֵה דִלוָתַן דֵאן כַד חַטָיֵא

syntiset kun jos että luoksemme että rakkautensa Jumala osoitus tällä tavalla .

אִיתַין הֲוַין משִׁיחָא חלָפַין מִית׃

kuoli puolestamme Messias me olimme

Tällä tavalla, se on Jumalan rakkauden osoitus meitä kohtaan, että kun me vielä olimme syntisiä, Messias kuoli meidän puolestamme.

Kreikassa osoittaa, verbi, jälleen sanan alussa oleva mem jätetty huomiotta. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, מחַוֵא tilalla lukisi lyhyempi חַוֵא.

9 כַמָא הָכֵיל יַתִירָאִית נֵזדַדַק הָשָׁא בַדַמֵהּ וּבֵה

hänessä ja veressään nyt puhdistuu runsaasti sen tähden montako .

נֵתפַצֵא מֵן רֻוגזָאָ׃

vihasta pelastuu

Sen tähden, kuinka paljon runsaammin nyt tuleekaan puhdistus hänen verensä kautta, ja hänen kauttaan tulee pelastumaan siitä vihasta!

”Viha” ei tarkoita mitään ”vihan aikaa”, vaan Joh.3:36 ”joka ei ole kuuliainen Pojalle, se ei ole elämää näkevä, vaan Jumalan viha pysyy hänen päällänsä.”, Kol.3:6, tämän kirjeen jakeet 1:18, 2:8 ja vanhat juutalaiset opetukset.

10 אֵן גֵּיר כַּד אִיתַין בְּעֵלְדִּבָבֵאָ אֵתְרַעִי עַמַּן אֱלָהָא

Jumala kanssamme liittoutui vihamiehet olimme kun sillä jos .

בְּמוֹתָא דִּבְרֵהּ כְּמָא הָכֵיל יַתִּירָאִית בְּתַרְעֻוֹתֵהּ

liittoutumisessaan runsaasti sen tähden montako poikansa kuolemassa

נְחֵא בְּחַיֵּוהִי:

elämänsä kautta eläisimme

Sillä jos on niin, kun me olimme vihamiehiä, Jumala teki liiton meidän kanssamme hänen poikansa kuoleman kautta, sen tähden, kuinka paljon runsaammin me tulemmekaan elämään sen hänen liittonsa tekemisen, hänen elämänsä kautta.

”Sovitus” on sanatarkasti ”liiton uudelleen solmimista” tässä kohdassa.

11 וְלָא הָכַנָּא בַּלְחֻוד אֵלָא אָף נְשׁתַּבְּחַר בַּאלָהָא

Jumalassa kirkastaisi myös vaan yksin siten eikä .

בְּיַד מָרַן יֵשֻׁוע מְשִׁיחָאָ דִּבְהּ הֻוָ הָשָׁא קַבְּלַן תַּרְעֻוֹתָא :

se liitto vastaanotimme nyt hän siinä että Messias Jeshua herramme kautta

Eikä ainoastaan sillä tavalla, vaan että se myös kirkastaisi Jumalaa, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta, että hänen kauttaan olemme nyt vastaanottaneet sen liittoutumisen.

12 אַיכַּנָא גֵּיר דְּבַיְד חַד בַּרְנָשָׁא עֵלַת חִטְיָתָא לְעָלְמָאָ

maailmalle synti tuli sisään ihmispoika yksi kautta että sillä samoin .

וּבַיְד חִטְיָתָא מַוְתָּאָ וְהָכַנָּא בְּכֻלְּהֵון בְּנֵי אֲנָשָׁא עֲבַר

ohitti ihmislapset heissä kaikissa siten ja kuolema synti kautta ja

מַוְתָּאָ בְּהָי דְּכֻלְּהֵון חַטָוֹ:

syntiä he kaikki että sen kautta kuolema

Sillä samoin, että yhden miehen kautta tuli synti sisälle maailmaan, ja sen synnin kautta kuolema, ja siten heitä kaikkia ihmislapsia vei toiselle puolelle kuolema, sen kautta, että he kaikki olivat tehneet syntiä;

13 עַדַּמָּא גֵּיר לְנָמֻוסָא חִטִּיתָא כַּד אִיתֵּיהּ הֲוָת בְּעָלְמָא

maailmassa oli se on kun synti sanalle sillä siihen saakka .

לָא חִשִּׁיבָא הֲוָת חִטִּיתָא מֶטֶל דְּלַיתּ הֲוָא נָמֻוסָא:

sana ollut ei ole että koska synti oli luettu ei

Sillä siihen synnin sanaan saakka, kun sitä oli maailmassa, ei sitä luettu synniksi, koska sitä sanaa ei ole ollut.

14 אֶלָּא אַמְלֵךְ מַוּתָא מִן אָדָם וַעַדַּמָּא לְמֻושֵׁא אָף עַל

ylle myös Moshe'lle saakka ja Adam'sta kuolema kuninkaana vaan .

אַיְלִין דְּלָא חָטוֹ בְּדַמְּוּתָא דְּעֲבַר נָמֻוסֵה דְּאָדָם הַו

hän Adam'n sanansa ohituksen kaltaisuudessa synti ei jotka ne

דְּאִיתַוֹהִי דְּמֻותָא דְּהַו דְּעָתִיד :

tuleva joka hänen kaltainen se on joka

Vaan kuolema hallitsi kuninkaana Adam'sta Moshe'lle saakka, myös niitä, jotka eivät tehneet syntiä sen kaltaisuudessa, kun Adam ohitti hänen sanansa, hän, joka oli se hänen kaltaisensa, joka oli tuleva.

15 אֶלָּא לָא הֲוָא אַיְךְ שֻׁרְעָתָא הָכְנָא מַוהַבְתָּא אֵן גֵּיר

sillä jos lahja siten lankeemus kuin ole ei vaan .

מֶטֶל שֻׁרְעָתֵה דְּחַד סַגְּיֵאוּ מִיתוֹ כְּמָא הָכִיל יַתִּירָאִית

runsaasti sen tähden montako kuolivat monet yhden lankeemuksensa tähden

טַיְבּוּתֵה דְּאֱלָהָא וּמַוהַבְתֵּה מֶטֶל חַד בַּרְנָשָׁא יֵשׁוּע

Jeshua ihmispoika yksi tähden lahjansa ja Jumalan siunauksensa

מְשִׁיחָא בְּסַגְּיֵאוּ תִּתַּיתַר:

rikastuttaisi monissa Messias

Vaan se lahja ei ole sellainen kuin se lankeemus. Sillä jos sen yhden lankeemuksen tähden monet kuolivat, sen tähden, kuinka paljon enemmän onkaan se Jumalan siunaus ja se hänen lahjansa sen yhden miehen tähden, Jeshuan, Messiaan, monia rikkaaksi tekevä.

16 וְלָא אַיְךָ סַכְלוּתָא דְחַדְ הָכַנָא מַוהַבתָא דִינָא גֵיר

sillä tuomio lahja siten yhden rikkomus kuin eikä .

דַהוָא מִן חַדְ לְחוּיָבָא הוָא מַוהַבתָא דֵין מִן חטָהֵא

synneistä mutta lahja oli syylliselle yhdestä oli joka

סַגִיאָא הוָתְ לְכָאנֵוָ:

puhtaudelle ollut paljon

Eikä se lahja ole samalla tavalla kuin sen yhden rikkomus, sillä se oli tuomio, että yhdestä tuli syylliseksi, mutta se lahja on ollut monista synneistä puhtaudeksi.

17 אֵן גֵיר מֵטֵל סַכְלוּתָא דְחַדְ אַמלֵכְ מַותָא יַתִירָאיתְ

runsaasti kuolema kuninkaana yhden rikkomus tähden sillä jos .

אַילֵין דַנסַבוְ סֵוגָאא דטַיבוּתָא וַדמַוהַבתָא וַדכְאנֵוָתָא

puhtauden ja lahjan ja siunauksen monet annetaan joille ne

בחַיֵא נַמלכֵון בִיַדְ חַדְ יֵשֵוע משִיחָא:

Messias Jeshua yksi kautta kuningastava elämässä

Sillä jos yhden rikkomuksen tähden kuolema hallitsi enemmän, ne, joille paljon annetaan siunausta ja sitä lahjaa ja sitä puhtautta, siinä elämässä saavat hallita yhden kautta; Jeshuan, Messiaan.

Kreikassa on ”vanhurskauden lahja”, joka olisi וַמַוהַבתָא דכְאנֵוָתָא – vav-kirjainta lyhyempi.

18 אַכְזָנָא הָכִיל דְּמֶטֶל סַכְלוּתָא דְּחַד הֲוָא חֲוִיבָא

syylliset ole yhden rikkomus tähden että sen tähden tyyli kuin .

לְכֻלְּהֶון בְּנַיְנָשָׁאֵ הָכַנָּא מֶטֶל כְּאֵנוּתָא דְּחַד תֶּהֱוֵא זָכוּתָא

palkinto olisi yhden puhtaus tähden siten ihmislapset heille kaikille

לְחַיֵּאֵ לְכֻלְּהֶון בְּנַיְנָשָׁאֵ:

ihmislapset heille kaikille elämälle

Sen tähden, tällä tavalla, että yhden rikkomuksen tähden kaikki ihmislapset ovat syyllisiä, siten yhden puhtauden tähden saisi olla se elämän palkinto kaikille ihmislapsille.

”Palkinto tulevassa maailmassa”, rabbiininen aramean sana. Kreikassa sen tilalla on tuo puhtaus, vanhurskaus, todennäköisesti sanavaraston puutteen tähden. Elämä sisältää elämän täällä ja sen jälkeenkin, monikkomuoto.

19 אֵיכַנָּא גֵּיר דְּמֶטֶל לָא מֵשְׁתַּמְעָנוּתֵה דְּחַד בַּרְנָשָׁא

ihmispoika yhden tottelevaisuutensa ei tähden että sillä samoin .

חַטָּיֵאֵ סַגִּיאֵ הוּוֹ הָכַנָּא אָף מֶטֶל מֵשְׁתַּמְעָנוּתֵה דְּחַד

yhden tottelevaisuutensa tähden myös siten olivat monet syntiset

סַגִּיאֵ כְּאֵנֵאֵ הָוִין:

olemme puhtaat monet

Sillä samoin, että yhden miehen tottelemattomuuden tähden monet olivat syntisiä, siten myös yhden tottelevaisuuden tähden monet saavat olla puhtaita.

20 מַעְלָנָא דֵּין דַּהֲוָא לְנָמוֹסָא דְּתַסְגֵּא חִטְיָתָא

synti lisääntyisi että sanalle oli joka mutta sisäänpääsy .

וְכַר דְּסַגֵּת חִטְיָתָא תַּמָּן אֵתַיְתַרַת טַיְבוּתָא:

siunaus tuli runsaaksi siellä synti lisääntyi että kun ja

Mutta siihen sanaan oli mentävä sisälle, että synti lisääntyisi, ja missä synti lisääntyi, siellä se siunauskin tuli runsaaksi.

21 דַּאיִךְ דַּאמלְכַת חטִיתָא בּמַוּתָא הָכַנָא תַּמלֵךְ

hallitsisi siten kuolemassa synti hallitsi että kuin että .

טַיבֻּותָא בּכַאנֻותָא לחַיֵּא דַּלעָלַם בּיַד מָרַן יֵשֻׁוע משִׁיחָא:

Messias Jeshua herramme kautta iankaikkinen elämälle puhtaudessa siunaus

Että niin kuin syntisyys hallitsi kuoleman kautta, siten hallitsisi se siunaus, sen puhtauden kautta, iankaikkista elämää varten, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta.

6:1 מָנָא הָכֵיל נאמַר נקַוֵּא בָּה בַּחטִיתָא

synnissä siinä pyörittävä sanova sen tähden mistä .

דּטַיבֻּותָא תֵּתַיתַר:

rikastuisi siunaus että

Sen tähden, mitä sanoisin? Tulisiko kieriä synnissä, että se siunaus enentyisi?

Pyöriä, kieriä, oksentaa. Synnissä ”jatkaminen” on mahdollinen käännösvaihtoehto, mutta itse laittaisin silloin 2Tim.2:15 ym.mukaan נקוון. Siis viimeisen alefin tilalle vav ainakin. Pyöriä ja oksentaa, sopiikin paremmin asiayhteyteen.

2 חָס אַילֵין גֵּיר דּמִיתַן לַחטִיתָא אַיכַּנָא נחֵא בָּה תֻּוב :

taas siinä eläisi kuinka synnille kuolleet jotka sillä ne ”ei näin!” .

Ei näin! Sillä ne, jotka ovat synnille kuolleet, kuinka taas siinä eläisivät?

Kreikassa ja suomessa ”sillä me, jotka kuolleet”, olisi arameassa הוין גֵּיר דּמִיתַין. Näitä eroja on nyt jo niin paljon, että tässä vaiheessa en tiedä muuta varmaa kuin, että tämä ei ole kreikasta käännetty, eikä kreikka tästä. Teksti voi olla käännetty arameasta latinan kielelle, ja siitä vasta kreikkaan. Näin on ainakin muutamien kreikan käsikirjoitusten kohdalla.

3 אַו לָא יָדַעִין אנתֻון דַאילֵין דַעמַדן בְיֵשֻוע משִיחָא

Messias Jeshuassa kastetut jotka ne että te tunnette ei tai .

במַותֵה הֻוֵו עמַדן:

kastetut hän kuolemassaan

Vai ettekö tiedä, että ne, jotka ovat kastetut Jeshuassa, Messiaassa, ovat hänen kuolemansa kautta kastettuja?

4 אֵתקַבַרן עַמֵה במַעמֻודִיתָא למַותָא דַאיכַנָא דקָם

nosti että samoin että kuolemalle kasteessa kanssaan meidät haudattu .

יֵשֻוע משִיחָא מִן בֵית־מִיתֵא בתֵשבֻוחתָא דַאבֻוהִי הָכַנָא

siten isänsä kirkkaudessa kuolleet huoneesta Messias Jeshua

אָף חַנַן בחַיֵא חַדתֵא נהַלֵך :

vaeltava uusi elämässä me myös

Meidän on haudattu hänen kanssaan kasteessa kuolemalle, että samoin, kuin nostettiin Jeshua, Messias, kuolleista, isänsä kirkkaudessa, siten meidänkin tulisi siinä uudessa elämässä vaeltaa.

Vaeltaminen on yksikkömuoto. Kieliopillisesti oikea olisi נהלכין. Ajatus arameassa on se, että vaeltaisimme yhdessä ja yksimielisinä, niin, että se näyttää muillekin, kuin olisimme yhtä. Teksti jatkuu selittäen juuri tuon sanavalinnan!

5 אֵן גֵיר אַכחַד אֵתנַצַבן עַמֵה בדַמֻותָא דמַותֵה הָכַנָא

siten kuolemansa kaltaisuudessa kanssaan asetetut yksi kuin sillä jos .

אָף בַקיָמתֵה נֵהוֵא:

oleva nousemuksessaan myös

Sillä jos me olemme kuin yhtenä, istutetut hänen kanssaan hänen kuolemansa kaltaisuudessa, siten myös kuin hänen ylösnousemuksessaan, mekin tulemme olemaan.

Voi olla myös ”paikalleen asetetut”. *Natsav*, asettaa paikalleen, *netsav*, istuttaa viinipuu. Suomen ja aramean lauserakenteen eron tähden suomalaisessa loppu vähän pidempi.

6 יָדַעִינַן גֵּיר דּבַרְנָשָׁן עַתִּיקָא אֵזדּקֵף עַמֵּהּ דּנִתבַּטַל

tuhottaisiin että kanssaan ristiinnaulittu vanha ihmispoikamme että sillä tunnemme .

פַּגְרָא דַּחטִיתָאֵ דּתֶוֹב לָא נשַׁמֵּשׁ לַחטִיתָאֵ:

synnille palvelisi ei taas että synnin ruumis

Sillä me tiedämme, että se vanha ihmisemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, että se synnin ruumis tuhottaisiin, ettei se taas palvelisi syntiä.

7 אַינָא דּמִית גֵּיר אֵתחַרַר לֵה מֵן חטִיתָאֵ:

synnistä hänelle vapautettu sillä kuollut joka sellainen .

Sillä sellainen, joka on kuollut; hänet on vapautettu synnistä.

Kreikka menee jakeen lopussa taas aivan eri tavalla ja eri sanoilla.

8 אֵן הָכֵיל מִיתן עַם משִׁיחָאֵ נהַימֵן דּעַמֵּה

kanssaan että uskokaamme Messias kanssa kuolleet sen tähden jos .

עַם משִׁיחָא נחֵיֵאֵ:

elävä Messias kanssa

Sen tähden, jos me olemme kuolleet Messiaan kanssa, uskokaamme, että Messiaan kanssa saamme elää.

9 יָדַעִינַן גֵּיר דַּמשִׁיחָא קָם מֵן בֵּית־מִיתֵיאֵ וּתֶוֹב

taas ja kuolleet huoneesta nousi Messias että sillä tunnemme .

לָא מָאֵת וּמַוּתָא לָא מֵשׁתַּלַט בֵּהּ:

hänessä käskyvaltaa ei kuolema ja kuole ei

Sillä me tiedämme, että Messias nousi kuolleista, eikä enää kuole, eikä kuolemalla ole häneen valtaa.

10 דִּמִית גֵּיר לַחטִיתָא הֲוָה מִית חדָא זבַן וַדחַי

elää joka ja kerta yksi kuoli hän synnille sillä kuoli joka .

חַי הֲוָה לַאלָהָא:

Jumalalle hän elää

Sillä joka kuoli synnille, hän kertakaikkiaan kuoli, ja joka elää, elää Jumalaa varten.

11 הָכַנָא אָף אַנתּוּן חשְׁובוּ נַפשׁכֶון דִּמִיתֵא אנתּוּן

te kuolleet jotka sielunne ajatelkaa te myös siten .

לַחטִיתָא וחַיֵא אנתּוּן לַאלָהָא בּמָרַן יֵשׁוּע משִׁיחָא:

Messias Jeshua herrassamme Jumalalle te elävät ja synnille

Siten myös te ajatelkaa teidän sielujanne, te, jotka olette kuolleet synnille, ja olette elävät Jumalalle, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta.

12 לָא הָכִיל תַּמלֵך חטִיתָא בּפַגרכֶון מִיתָא אַיך

kuin kuollut ruumiissanne synti kuningastaisi sen tähden ei .

דתֵשׁתַּמעֻון לַרגִיגָתֵהּ:

himoilleen kuuliaiset olisitte että

Sen tähden, älköön synti hallitko teidän kuolleissa ruumiissanne, että ikään kuin olisitte kuuliaisia sen himoille.

”Kuin” puuttuu kreikasta. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, sitä sanaa ei tässäkään olisi.

13 וְאַף לָא תִּטַיְבֻון הַדְמַיְכֻון זַיְנָא דְעַוְלָא לַחְטִיתָא אֶלָּא

vaan synnille vääryyden aseet jäsenenne valmistaisitte ei myös ja .

טַיְבוּ נַפְשְׁכֻון לַאלָהָא אַיְך אֲנָשָׁא דְמֵן מִיתֵא חַיְתֻון

elävät kuolleista jotka ihmiset kuin Jumalalle sielunne valmistakaa

וְהַדְמַיְכֻון זַיְנָא נֵהֱוֻון לְכַאנֻותָה דְאלָהָא:

Jumalan puhtaudelleen olisivat aseet jäsenenne ja

Älkääkä valmistako jäseniänne vääryyden aseiksi synnille, vaan valmistakaa sielunne Jumalalle, kuin kuolleista eläväksi tehdyt, ja jäsenenne olkoon aseet Jumalan puhtaudelle.

14 וַחְטִיתָא לָא מֶשְׁתַּלְטָא עַלַיְכֻון לָא גֵיר אִיתַיְכֻון תְּחֵית

alla olette sillä ei yllenne käskyvalta ei synti ja .

נָמֻוסָא אֶלָּא תְּחֵית טַיְבוּתָא:

siunaus alla vaan sana

Eikä sillä synnillä ole käskyvaltaa yli teidän, sillä te ette ole kirjoitetun sanan alla, vaan siunauksen alla.

15 מָנָא הָכֵיל נֵחְטֵא דְלָא הוַין תְּחֵית נָמֻוסָא אֶלָּא תְּחֵית

alla vaan sana alla olemme ei jotka syntiä tekisi sen tähden mistä .

טַיְבוּתָא חָס:

”ei näin!” siunaus

Sen tähden, tulisiko tehdä syntiä, meidän, jotka emme ole kirjoitetun sanan alla, vaan siunauksen alla? Ei näin!

16 לָא יָדְעִין אנְתֻון דְּלְמַן דְּמְטַיבְּין אנְתֻון נַפְשְׁכֻון
sielunne te valmistatte jolle kenelle että te tunnette ei .
דִּתְשְׁתַּמְעֻון לֵהּ לְעַבְדֻותָא דִּילֵה אַנְתֻון עַבְדֵּא דְּהַו
hänen työntekijät te hänen työn tekemiselle hänelle kuuliaiset jolle
דְּמֶשְׁתַּמְעִין אנְתֻון לֵהּ אֵן לְחִטְיָתָא וְאַן לְמַשְׁמַע
kuulemiselle tai ja synnille tai hänelle te kuulette jota
אֻדְנָא דְּכְאַנֻותָא:
puhtauden korva

Ettekö tiedä, että kenelle te valmistatte sielunne, hänelle te olette kuuliaiset tekemään työtä. Hänen omia työntekijöitään te olette, hänen, jota kuulette, joko synnille tai puhtauden kuuliaisuudelle.

Suomalainen lisää ”kuolemaksi”, mutta se puuttuu suurimmasta osasta kreikankin teksteistä.

17 טַיבֻו דֵּין לְאלָהָא דְּעַבְדֵּא הֲוַיתֻון דְּחִטְיָתָא
synnin olitte työntekijät että Jumalalle mutta valmistakaa .
וְאשְׁתַּמַעתֻון מֵן לֵבָא לְדַמֻותָא דְּיֻולְפָּנָא
opetuksen kaltaisuudelle sydämestä antautuneet ja
דְּאשְׁתְּלִמתֻון לֵהּ:
hänelle antautuneet että

Mutta valmistakaa se Jumalalle, jotka ennen olitte synnin työntekijöitä, ja sydämestä antautuneet sen opetuksen kaltaisuudelle, jotka olitte sille antautuneet.

Koko jaejakso puhuu valmistamisesta, mutta verbin voi lukea ”hyväksi” vaihtamalla vokaalit, ja kreikan teksti menee sen mukaan, puhuen kiittämisestä.

18 וכַד אִתחַרַרתֻון מֵן חִטְיָתָא אֵשְׁתַּעבַּדתֻון לכְאַנֻותָא:
puhtaudelle työntekijät tullut synnistä vapautetut kun ja .

Ja kun te olette syntisyydestä vapautetut, teistä on tullut työntekijöitä sille puhtaudelle.

19 אַיִךְ דְּבֵית בְּנַיְנָשָׁא אָמַר אֲנָא מֶטֶל כְּרִיהֻתָא

heikkous tähden minä sanon ihmislapset huoneen kuin .

דְּבֵסַרְכֻוָן דְּאִיכָּנָא דְּטַיְבְּתֻון הַדָּמַיְכֻוָן לְעַבְדֻותָא

työn tekemiselle jäsenenne valmistitte että samoin että teidän lihanne että

דְּטַנְפֻותָא וְדְעַוְלָא הָכַנָא אָף הָשָׁא טַיְבוֹ הַדָּמַיְכֻוָן

jäsenenne valmistakaa nyt myös siten vääryyden ja saastaisuuden

לְעַבְדֻותָא דְּכָאנֻותָא וְדְקַדִּישֻותָא:

pyhityksen ja puhtauden työn tekemiselle

Niin kuin perhekunnan ihmiset, minä puhun, teidän lihanne heikkouden tähden, että samoin kuin te valmistitte jäsenenne tekemään saastaisuuden ja vääryyden työtä, siten nyt myös valmistakaa jäsenenne tekemään puhtauden ja pyhityksen työtä!

20 כַּד עַבְדֵּא הֲוַיְתֻון גֵּיר דְּחִטִיתָא מְחַרְרֵא

vapautetut synnin sillä olitte työntekijät kun .

הֲוַיְתֻון לְכָאנֻותָא:

puhtaudelle olitte

Sillä kun te olitte synnin työntekijöitä, te olitte puhtaudesta vapautetut.

21 וּמָנָא אָדְשָׁא אִית הֲוָא לְכֻון הֵידֵין אֵינָא דְּיַומָנָא

päivän sellainen silloin teille oli *(akk.)* hedelmää mistä ja .

בָּהתִין אנֹתֻון בֵּהּ חַרְתֵּה גֵּיר אִיתֵּיהּ מַותָא:

kuolema sen on sillä loppunsa siinä te häpeätte

Ja mitä hedelmää teillä silloin oli? Sellaista, jota te häpeätte tänään, sillä sen loppu on kuolemaa.

Kreikka sanoo ”nyt häpeätte”, eli ”sen päivän, tänään” tilalla pitäisi olla דְּהָשָׁא, jos teksti olisi kreikasta käännetty.

22 וְהָשָׁא דְּאִתְחַרַרְתּוּן מִן חִטְיָתָא וַהֲוַיְתּוּן עַבְדֵּי

työntekijät olette ja synnistä vapautetut että nyt ja .

לַאלָהָא אִית לְכוֹן פְּאַרְיָא קַדִּישְׁיָא דְּחַרְתְּהוֹן חַיֵּי דְּלְעָלַם:

iankaikkinen elämä niiden loppu joka pyhä hedelmä teille on Jumalalle

Ja nyt te olette synnistä vapautetut, ja te olette Jumalan työntekijät; teidän hedelmänne on pyhää, jonka loppu on iankaikkinen elämä!

Kreikassa hedelmä on pyhitys. Se olisi arameassa vähän pidempi sana; קַדִּישֻׁותָא.

23 תְּאַגְּרַתָּא דְּין דְּחִטְיָתָא מַוְתָּא הוֹ וּמַוְהַבְתָּה דְּאלָהָא

Jumalan lahjansa ja se kuolema synnin mutta palkkio .

חַיֵּי דְּלְעָלַם בְּמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshua herrassamme iankaikkinen elämä

Mutta synnin palkkio on se kuolema, ja Jumalan lahja on iankaikkinen elämä meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta!

7:1 אַו לָא יָדְעִין אנְתּוּן אַחַי לְיָדְעֵי נָמוּסָא גֵּיר מְמַלֵּל

puhun sillä sana tunteville veljeni te tunnette ei tai .

אֹנָא דְּנָמוּסָא שַׁלִּיט הֲוָא עַל גַּבְרָא כְּמָא דְּחַי:

elää että montako mies ylle hän luvallista sanan minä

Vai ettekö tunne, te minun veljeni - sillä minä puhun sen sanan tunteville - että se sana määrää miestä, niin kauan kuin hän elää.

2 אַיִךְ אַנְתְּתָא דְּאִסִירָא הִי בְּבַעֲלָה כְּמָא דְּחַיִ בְּנָמוֹסָא

sanassa elää että montako aviomiehessään hän kahlittu että vaimo kuin .

אֶן דֵּין מִית בַּעֲלָהּ אִתְּחַרְרַת מִן נָמוֹסָא דְּבַעֲלָהּ:

aviomiehensä sanasta vapautettu aviomiehensä kuolee mutta jos

Niin kuin vaimo, joka on sidottu omaan aviomieheensä, niin kauan kuin elää, sen sanan kautta, mutta jos hänen aviomiehensä kuolee, hän on vapautettu siitä hänen aviomiehensä sanasta.

3 אֶן דֵּין כַּד חַי בַּעֲלָה תֶּקַף לְגַבַּר אָחְרִין הְוָת לָהּ גַּיָרְתָּא

avionrikkoja hänelle oli toinen miehelle jättävä aviomiehensä hän kun mutta jos .

אֶן דֵּין נְמֵוּת בַּעֲלָהּ אִתְּחַרְרַת מִן נָמוֹסָא וְלָא אִיתֵיהּ

se on eikä sanasta vapautettu aviomiensä kuoleva mutta jos

גַּיָרְתָּא אֶן תֵּהֲוֵא לְגַבְרָא אָחְרְנָא:

toinen miehelle oleva jos avionrikkoja

Mutta jos hän jättäisi oman aviomiehensä toisen miehen tähden, hän olisi avionrikkoja, mutta jos hänen aviomiehensä kuolee, hän on vapautettu siitä sanasta, eikä olekaan avionrikkoja, jos on toiselle miehelle.

4 וְהָשָׁא אַחַיָּ אָף אַנְתֻּון מִיתְתֻּון לְנָמוֹסָא בְּפַגְרֵה

ruumiissaan sanalle kuolleet te myös veljeni nyt ja .

דְּמְשִׁיחָא דִּתְהֲוֻון לְאָחְרִין אֲיַנָא דְּקָם מִן בֵּית־מִיתֵיהּ

kuolleet huoneesta nousi joka sellainen toiselle olisitte että Messiaan

דִּתְתַּלֻון פְּאַרְיָא לֵאלָהָא:

Jumalalle hedelmät tuottaisimme että

Ja nyt, veljeni, te olette kuolleet sille sanalle, Messiaan ruumiin kautta, että olisitte toiselle, sellaiselle, joka nousi kuolleista, että me tuottaisimme hedelmiä Jumalalle.

5 כַּד בְּבַסְרָא הֲוַין גֵּיר כְּאבָאֵ דַּחטָהֵאֵ דְּבְנָמֻוסָאִ

sanassa joka synnin sairaus sillä olimme lihassa kun .

מֵתְחַפּטִין הֲוַו בְּהַדָּמַיְן דִּפְּאַרְאֵ נֵתֵל לְמַותָּאִ:

kuolemalle tuottava hedelmää että jäsenissämme olivat ahkeroimme

Sillä kun me olimme lihassa, me jäsenissämme ahkeroimme siinä synnin sairaudessa, joka on kirjoitetussa sanassa, että tuottaisimme hedelmää kuolemalle.

6 הָשָׁא דֵּין אֵתְבַּטַלן מִן נָמֻוסָאִ וּמִיתָן לְהַו דְּאחִיד הֲוָא

oli vallitsi joka hänelle kuolleet ja sanasta turhennettu mutta nyt .

לָן דְּנשַׁמֵּשׁ מֵכֵּיל בְּחַדתָּוּתָא דְּרוּחָאִ וְלָא בְּעַתִּיקוּת

vanhuudessa eikä hengen uudistetussa tästä palvelisimme että meille

כְּתָבָא

kirjoitukset

Mutta nyt, meidät on irrotettu siitä sanasta, ja me olemme kuolleet sille, joka meitä vallitsi, että tästä alkaen palvelisimme hengen uudistuksen kautta, eikä kirjoitusten vanhuuden kautta.

7 מָנָא הָכֵּיל אָמרִינַן נָמֻוסָא חטִיתָא הֻוָ חָס אֵלָא

vaan ”ei näin!” se synti sana sanomme sen tähden mistä .

לַחטִיתָא לָא יֵלפֵת אֵלָא בְּיַד נָמֻוסָאִ לָא גֵּיר רֵגתָא יָדַע

tiennyt himo sillä ei sana kautta vaan oppinut ei synnille

הֻוִית אֵלֻו לָא נָמֻוסָא דְּאמַרְ דְּלָא תֵּרַג :

himoitse ei että sanoo joka sana ei tai olisin

Sen tähden, mitä sanomme? Kirjoitettu sana on syntiä? Ei näin, vaan sitä syntiä ei olisi opittu muuten kuin sen sanan kautta; sillä en minä olisi tiennyt himosta, ellei se sana sanoisi, että ”älä himoitse”.

8 וַבהָנָא פֻּוקדָנָא אֵשׁכחַת לָה חטִיתָא עֵלתָאָ וגֵמרַת

täydellistyi ja sen yllä synti sille havaittiin käsky tässä ja .

בִי כֻּל רֵגָאָ בֵלעָד נָמֻוסָא גֵיר חטִיתָא מִיתָא הֲוָת :

oli kuollut synti sillä sana vailla himo kaikki minussa

Ja tämän käskyn kautta havaittiin siinä synti. ja minussa tuli täydelliseksi kaikki himo. Sillä se synnin sana oli kuollutta.

Synnin jälkeinen sana *eltha* on myös alttarin päällä oleva polttouhri. Sanavalinta tarkoituksella.

9 אֲנָא דֵין חַי הֲוִית דלָא נָמֻוסָא מֵן קדֵמָם כַד אֲתָא דֵין

kuin tuli kun ensin –sta sana ilman olin elin mutta minä .

פֻּוקדָנָאָ חטִיתָא חָיַת וַאנָא מִיתַת :

kuolin minä ja eli synti käsky

Mutta minä elin aluksi ilman sitä sanaa; kun se ikään kuin käsky tuli, synti sai elää, ja minä kuolin.

10 וַאשׁתכַח לִי פֻּוקדָנָא הַו דחַיֵיאָ למַותָאָ:

kuolemalle elämän se käsky minulle havaittiin ja .

Ja se elämän käsky havaittiinkin olevan minulle kuolemaksi.

***Pukdana dchaia* on aramean tekstien sanonta, elämän käsky. ”Valitse siis elämä!” (5Moos.30:19). Elämä on monikko, pitää sisällään elämän täällä ja tulevassa maailmassa.**

11 חטִיתָא גֵיר בעֵלתָא דֵאשׁכחַת לָה בִיַד פֻּוקדָנָאָ

käsky kautta sille havaittu joka siinä yllä sillä synti .

אַטעֵיתַנִי ובֵה קטַלתַנִי:

minut tappoi kanssaan ja minut eksytti

Sillä se synti, joka oli havaittu käskyn kautta, eksytti minut ja sen kautta tappoi minut.

12 נָמֻוסָא מָדֵין קַדִּישׁ הֲוָ וּפֻקְדָנָא קַדִּישׁ הֲוָ

se pyhä käsky ja se pyhä siis sana .

וכְאַין וטָב :

hyvä ja puhdas ja

Siis se kirjoitettu sana, se on pyhä, ja käsky, se on pyhä ja puhdas ja hyvä.

13 טָבתָא הָכִיל לִי לְמַותָא הֲוָ הוָת חָס אֶלָא חטִיתָא

synti vaan ”ei näin!” ollut hän kuolemalle minulle sen tähden hyvyys .

דתֵתחזֵא דַחטִיתָא הִי דַבטָבתָא גֵמרַת בִי מַותָא

kuolema minussa täydellisti hyvyydessä että se synti että näkyvä olisi että

דיַתִירָאִית תֵתחַיַב חטִיתָא בפֻקְדָנָא:

käskyssä synti syyllistäisi runsaasti että

Sen tähden, oliko se hyvyys minulle kuolemaksi? Ei näin, vaan että se synti olisi näkyvä, että se synti sen hyvyyden kautta teki minussa kuoleman täydelliseksi, että runsaasti se synti syyllistäisi, käskyn kautta.

Kreikassa syyllistämisen tilalla on tuomitseminen.

14 יָדעִינַן גֵיר דנָמֻוסָא דרֻוח הֲוָ אֲנָא דֵין דַבסַר אֲנָא

minä lihan mutta minä hän hengen sana että sillä tunnemme .

וַמזַבַן אֲנָא לַחטִיתָא:

synnille minä myyty ja

Sillä me tunnemme, että se sana on hengen, mutta minä olen lihan, ja myyty synnille.

15 מִדִּם דִּסְעַר אֲנָא גַּיְרָ לָא יָדַע אֲנָא וּלָא הֲוָא מִדִּם

asia ole eikä minä tunne en sillä minä harjoitan jota asia .

דִּצְבָא אֲנָא עָבֵד אֲנָא אֶלָּא מִדִּם דִּסְנָא אֲנָא הַו הֲוֵי

se se minä vihaan jota asia vaan minä teen minä tahdon jota

עָבֵד אֲנָא׃

minä teen

Sillä sitä, mitä minä harjoitan, minä en tunne, enkä minä tee sitä, mitä minä tahdon, vaan sitä, mitä minä vihaan, sitä minä teen.

16 וְאִן מִדִּם דְּלָא צָבָא אֲנָא עָבֵד אֲנָא סָהֵד אֲנָא עַל

ylle minä todistan minä teen minä tahdon en jota asia jos ja .

נָמֻוסָא דְּשַׁפִּיר הֲוֵי׃

hän kaunis että sana

Ja jos minä teen sitä, mitä minä en tahdo, minä todistan siitä sanasta, että se on kaunis.

Kreikassa on todistamisen tilalla *symfemi*, sana, jota ei ole muualla. ”Olla samaa mieltä” sanasta selitettynä. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, myös kaunis, *safiir*, tilalla olisi hyvä, *tov*.

17 הָשָׁא דֵּין לָא הֲוָא אֲנָא סָעַר אֲנָא הָדָא אֶלָּא חִטִיתָא

synti vaan tämä minä harjoitan minä ole ei mutta nyt .

דְּעָמְרָא בִּי׃

minussa asustaa joka

Mutta nyt en ole minä tätä harjoittamassa, vaan se synti, joka minussa asustaa.

18 יָדַע אֹנָא הֵו גֵיר דְּלָא עָמְרָא בְּיִ הָנַו דֵין בְּבַסְרִי

lihassani mutta tämä minussa asustaa ei joka sillä se minä tunnen .

טָבְתָּאִ דְּאצְבָא גֵיר בְּטָבְתָּאִ פְּשִׁיק לִיִ דְּאסעְרִיה דֵיָן

mutta sitä harjoittaisin että minulle helpompi hyvässä sillä tahto että hyvä

לָא מֵשְׁכַּח אֹנָאִ:

minä pysty en

Sillä minä tunnen sen, ettei minussa asusta hyvää, tässä minun lihassani, sillä minun on helpompi tahtoa hyvää, kuin sitä harjoittaa, mutta minä en siihen pysty.

19 לָא הֹוָא גֵיר לְטָבְתָּא דְּצָבָא אֹנָא דְּאעְבַד עָבַד אֹנָאִ

minä teen tehdä että minä tahdon jota hyvyydelle sillä ole ei .

אֵלָא בִישְׁתָּא דְּלָא צָבָא אֹנָא דְּאעְבַד לָה עָבַד אֹנָאִ:

minä teen sille tehdä että minä tahdo en jota paha vaan

Sillä sitä hyvyyttä, jota minä tahdon tehdä, minä en tee, vaan pahuutta, jota minä en tahdo tehdä, sen minä teen.

20 וְאן מֵדֵם דְּלָא צָבָא אֹנָא עָבַד אֹנָאִ לָא הֹוָא אֵנָא עָבַד

teen minä ole ei minä teen minä tahdon ei jota asia jos ja .

אֹנָאִ אֵלָא חטִיתָּא דְּעָמְרָא בְּיִ:

minussa asustaa joka synti vaan minä

Ja jos minä teen sitä, mitä minä en tahdo, en ole minä sitä tekemässä, vaan se synti, joka minussa asustaa.

21 מִשׁכַּח אֹנָא הָכֵיל לְנָמֻוסָא דִשְׁלֵם לְרַעְיָנִי הַו דִצָבֵא

tahdon että se ajatukseni rauhaa joka sanalle sen tähden minä havaitsin .

דִנְעבֵד טָבְתָא מֵטֶל דִבִישְׁתָא קַרִיבָא הִי לִי:

minulle se lähellä paha että koska hyvyys tekevä että

Sen tähden, minä havaitsen, että se sana rauhoittaa ajatuksiani, että tahdon, että tekisin hyvää, koska se pahuus on lähellä minua.

22 חָדֵא אֹנָא גֵיר בְנָמֻוסֵה דֵאלָהָא בְבַרְנָשָׁא דִלְגַוָ:

sisäinen ihmispojassa Jumalan sanassaan sillä minä iloitsen .

Sillä minä iloitsen Jumalan kirjoitetussa sanassa, sisäisessä miehessä.

23 חָזֵא אֹנָא דֵין נָמֻוסָא אָחְרָנָא בְהַדְמַיָ דִמַקְרֵב לֻוקְבַל

vastapäätä taistelee joka jäsenissäni toinen sana mutta minä näen .

נָמֻוסָא דִרַעְיָנִי וְשָׁבֵא לִי לְנָמֻוסָא דַחְטִיתָא

synnin sanalle minulle vangitsee ja ajatuksieni sana

דִאִית בְהַדְמַיָ:

jäsenissäni on joka

Mutta minä näen minun jäsenissäni toisen sanan, joka taistelee ajatusteni sanaa vastaan, ja saa minua vangituksi sille synnin sanalle, joka on minun jäsenissäni.

Ajatus tulee sanasta רעי, kun paimen ruokkii lampaitaan. Etymologisesti siis se merkitsee sitä, millä olemme ruokkineet omaa mieltämme. Taistelu tässä on lähitaistelua, *kerub*-sanajuurella.

24 דָוְיָא אֹנָא בַרְנָשָׁא מַנוּ נפַצֵיני מִן פַגְרָא הָנָא דִמַותָא:

kuoleman tämä ruumiista minut pelastava mistä ihmispoika minä surkea .

Minä surkea mies, mikä pelastaisi minut tästä kuoleman ruumiista?

25 מַוּדֵא אֲנָא לַאלָהָא בִּיד מָרַן יֵשֻׁוע מְשִׁיחָא הָשָׁא

nyt Messias Jeshua herramme kautta Jumalalle minä kiitän .

הָכֵיל אֵנָא בְּרֵעְיָנִי עַבְדָּא אֲנָא דְּנָמֻוסָא דַּאלָהָא

Jumalan sanan minä työntekijä ajatuksissani minä sen tähden

בְּבֵסָרי דֵּין אִיתַי עַבְדָּא דְּנָמֻוסָא דַּחטִיתָּא:

synnin sanan työntekijä olen minä mutta lihassani

Minä kiitän Jumalaa, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta, sen tähden minä nyt ajatuksissani olen Jumalan sanan työntekijä, mutta lihassani minä olen synnin sanan työntekijä.

8:1 מֻכִּיל לַית חַיָּבוּתָא לַאילֵין דְּלָא מהַלכִין

vaeltavat ei jotka niille syytös ei ole siis .

בַּבסַר בְּיֵשֻׁוע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshuassa lihassa

Ei siis ole syyllisyyttä niille, jotka eivät vaella lihan kautta Jeshuassa, Messiaassa.

KR38 kirjoittaa kadotustuomiosta ja jättää lihassa vaeltamisen pois. Syytös, syyllisyys voi kyllä kääntää tuomioksi, koska sana on juridinen termi, tavallaan armo, *chen*, on sanan vastakohta. Mutta jos kadotustuomion tapaisesta olisi kyse, jakeessa olisi dina-tuomio. Kreikan tekstit menevät jakeessa kirkkohistoriallisista syistä hyvin eri tavoilla, lyhyimmässä muodossa jae antaa kuulijalle ajatuksen, että kirkon jäsenyys riittää tuomion välttämiseen.

2 נָמֻוסָא גֵּיר דְּרוּחָא דְּחַיֵּיָא דַּבְיֵשֻׁוע מְשִׁיחָא חַרְרָך

sinut vapautti Messias Jeshuassa joka elämän hengen sillä sana .

מִן נָמֻוסָא דַּחטִיתָּא וַדמָותָא:

kuoleman ja synnin sanasta

Sillä se elämän hengen sana, joka on Jeshuassa, Messiaassa, vapautti sinut siitä synnin ja kuoleman kirjoitetusta sanasta.

3 מֵטֶל דַּמחִיל הֲוָא גֵיר נָמֻוסָא בִיַד כִּרִיהֻותֵה דִּבֵסָרָא

lihan heikkoutensa kautta sana sillä ole voimaton koska .

שַׁדַּר אַלָהָא לַבַרֵה בַּדַמֻותָא דִּבֵסָרָא דַּחטִיתָא מֵטֶלָתָה

sen tähden synnin lihan kaltaisuudessa pojalleen Jumala lähetti

דַּחטִיתָא דַּנחַיבִיה לַחטִיתָא בִּבֵסַרֵה:

lihassaan synnille sen syyttäisi että synnin

Sillä, koska se sana on voimaton lihan heikkouden kautta, lähetti Jumala oman poikansa, synnin lihan kaltaisuudessa, sen synnin tähden, että saisi sen syylliseksi syntiin, lihansa kautta.

4 דִּכַאנֻותָא דִּנָמֻוסָא בַּן תֵתמַלֵא דִּלָא הֲוָא בַּבַסַר

lihassa ole ei jotka täyttyisi meissä sanan puhtaus että .

מהַלכִינַן אֵלָא בִּרֻוחָ:

hengessä vaan vaellamme

Että sen kirjoitetun sanan puhtaus täyttyisi meissä, jotka emme vaella lihassa, vaan hengessä.

5 אֵילֵין גֵיר דִּבַבַסַר אֵנֻון דַּבַסַר הֻו מֵתַרעֵין וַאילֵין

ne ja ruokkimat hän lihan ovat lihassa jotka sillä ne .

דַּדַרֻוח אֵנֻון דִּרֻוח הֻו מֵתַרעֵין:

ruokkimat hän hengen ovat hengen jotka

Sillä ne, jotka lihassa ovat, ovat lihan ruokkimia, ja ne, jotka hengen ovat, ovat hengen ruokkimia.

6 תַרעִיתָא גֵיר דִּבֵסָרָא מַותָא הֻו וַתַרעִיתָא דִּרֻוחָא

hengen mieli ja hän kuolema lihan sillä mieli .

חַיֵא וַשלָמָא:

rauha ja elämä

Sillä lihan mieli on se kuolema, ja hengen mieli on elämä ja rauha.

Aramean sanaleikkiä ajatuksella, ”millä sinä itseäsi ravitset?”

7 מֵטֶל דִּתַרְעִיתָא דִּבְסַרָא בְּעֵלְדִּבְבוֹתָא הִי לְוָת
luokse se vihamielisyydessä lihan mieli että koska .
אֲלָהָא לְנָמוּסָא גֵּיר דַּאלָהָא לָא מִשְׁתַּעְבְּדָא מֵטֶל
koska alamainen ei Jumalan sillä sanalle Jumala
דְּלָא מִשְׁכְּחָא:
mahdollinen ei että

Koska lihan mieli on vihamielisyydessä Jumalaa kohtaan, sillä se ei ole alamainen Jumalan sanalle, koska se ei siihen pysty.

8 וַאִילֵין דִּבְבַסַר אֵנֵון לְמִשְׁפַּר לַאלָהָא לָא מִשְׁכְּחִין:
pystyvät ei Jumalalle kaunistamiselle ovat lihassa jotka ne ja .

Ja ne, jotka ovat lihassa, eivät pysty olemaan kauniina Jumalalle.

9 אַנְתֻּון דֵּין לָא הֲוַיתֻון בְּבַסַר אֶלָּא בְּרוּחָ אֵן שַׁרִיָרָאִיתְ
todellisesti j os hengessä vaan lihassa olette ei mutta te .
רוּחָה דַּאלָהָא עָמְרָא בְּכֵון אֵן דֵּין אֹנָשׁ לַיתִ בֵּה רוּחָה
henki hänessä ei ole ihminen mutta jos teissä asustaa Jumalan henkensä
דְּמִשְׁיחָאָ הָנָא לָא הֲוָא דִּילֵהּ:
hänen ole ei tämä Messiaan

Mutta te ette ole lihassa, vaan hengessä, jos todellakin se Jumalan henki teissä asustaa. Mutta jos jossain ei ole sitä Messiaan henkeä, tällainen ei ole hänen omansa.

10 וְאֵן דֵּין מִשְׁיחָא בְּכֵון פְּגַרָא מִיתְ הֲוֵו מֵטֶל חִטִיתָאָ
synti tähden se kuollut ruumis teissä Messias mutta jos ja .
רוּחָא דֵּין חַיָא הִי מֵטֶל כְּאֵנוּתָאָ:
puhtaus tähden se elämä mutta henki

Ja mutta, jos Messias on teissä, se ruumis on kuollut synnin tähden, mutta henki, se on elämä, puhtauden tähden.

11 וְאַן רֻוחֵה דְהַו מַן דַּאקִים לְמָרַן יֵשֻׁוע מְשִׁיחָא

Messias Jeshua herrallemme nostatti joka hänen henkensä jos ja .

מִן בֵּית־מְיתֵאָ עָמְרָא בְּכֻוֹן הַו מַן דַּאקִימֵה לְיֵשֻׁוע

Jeshuan hänet nostatti joka hän teissä asustaa kuolleet huoneesta

מְשִׁיחָא מִן בֵּית־מְיתֵאָ אָף לְפַגְרַיכֻוֹן מְיתֵאָ נַחֵאָ

elävöittävä kuolema ruumiillenne myös kuolleet huoneesta Messias

מֵטֶל רֻוחֵה דְעָמְרָא בְּכֻוֹן:

teissä asustaa joka henkensä tähden

Ja jos hänen henkensä, joka nostatti meidän Herramme Jeshuan, Messiaan, kuolleista, asustaa teissä, hän, joka nostatti Jeshuan, Messiaan, kuolleista, on myös teidän ruumiinne siitä kuolemasta tekevä eläviksi, sen hänen henkensä tähden, joka teissä asustaa.

12 הָשָׁא אַחַיָּ חַיָּבִינַן לַו לְבַסָּרָא דְבַבְסַר נְהַלֵּךְ׃

vaeltava lihassa että lihalle ei velalliset veljeni nyt .

Nyt, veljeni, me emme ole lihalle velkaa, että lihassa tulisi vaeltaa.

Kreikassa viimeinen sana ”elää”. Aramean נְהַלֵּךְ tilalla pitäisi olla נחא. Käytännössä lukuero on tässäkin mahdoton, kreikan ja aramean välissä on oltava joku muu kieli.

13 אֵן גֵּיר בַּבַסַּר חָאֵין אנְתֻוֹן עתִידִין אנְתֻוֹן הֻוֵ לְמָמָת

kuolettamiselle se te tulette te elätte lihassa sillä jos .

וְאַן בְּרֻוח הֻוֵפְכֵי פַּגְרָא מְמִיתִין אנְתֻוֹן חָאֵין אנְתֻוֹן׃

te elätte te kuoletetut ruumis tottumukset hengessä jos ja

Sillä jos te hengen kautta elätte, te tulette siihen kuolettamiseen. Ja jos te olette hengen kautta kuolettaneet ruumiin tottumukset, te elätte.

Tottumus tulee sanasta kiero.

14 אֲיִלֵּין גֵּיר דְּבַרְוָחָא דֵּאלָהָא מִתְדַּבְּרִין הָלֵּין
nämä johdatetut Jumalan hengessä jotka sillä ne .
בְּנַיָּא אֵנּוּן דֵּאלָהָא׃
Jumalan ovat lapset

Sillä ne, joita Jumalan hengen kautta johdatetaan, nämä ovat Jumalan lapsia.

Voi tietysti olla myös ”hengessä”. Mutta se puuttuu kreikasta. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, kolmen ensimmäisen sanan tilalla olisi כֻּלְּהֵון גֵּיר דַּרְוָחָא. Ja johdatetussa ei olisi mem-tav alussa.

15 לָא גֵּיר נְסַבְתָּון רוּחָא דְּעַבְדּוּתָא תּוּב לְדַחְלְתָא
pelolle taas orjuuden henki saitte sillä ei .
אֶלָּא נְסַבְתָּון רוּחָא דְּסִימַת בְּנַיָּא דְּבָהּ קָרִינָן אַבָּא אַבֿוֹן׃
isämme isä huudamme kauttaan jonka lapset laittamisen henki saitte vaan

Sillä te ette saaneet orjuuden henkeä, taas pelätäksenne, vaan te saitte lapseksi asettamisen hengen, jonka kautta me huudamme, ”isä, meidän isämme!”

Aramea tuo taivaallisen Isän lähemmäksi kuin kreikka, ”<u>meidän</u> isämme”. Sama kuin *maran*, meidän Herramme, pitkin kirjoituksia.

16 וְהִי רוּחָא מַסְהֲדָא לְרוּחָן דְּאִיתַין בְּנַיָּא דֵּאלָהָא׃
Jumalan lapset olemme että hengellemme todistus henki se ja .

Ja se henki antaa todistuksen meidän hengellemme, että me olemme ne Jumalan lapset.

17 וְאִן בְּנַיָּא אַף יָרְתָּא יָרְתָּא דֵּאלָהָא וּבְנֵי יָרְתּוּתָה
perintöosansa lapset ja Jumalan perilliset perilliset myös lapset jos ja .
דְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא דְּאִן נְחַשׁ עִמֵּהּ אַף עִמֵּה נִשְׁתַּבַּח׃
kirkastuisi kanssaan myös kanssaan kärsivä jos että Messias Jeshuan

Ja jos me olemme ne lapset, me olemme myös perillisiä, Jumalan perilliset, ja Jeshuan, Messiaan perintöosan lapset; että jos me saamme kärsiä hänen kanssaan, saamme myös hänen kanssaan kirkastua.

18 מִתְרַעֵא אֹנָא גֵיר דְּלָא שָׁוִין חַשְׁוֹהֵי דִּזְבַנָא הָנָא

tämä ajan kärsimykset arvolliset ettei sillä minä ajattelen .

לְתֵשְׁבֻחְתָּא אַיְדָא דְעִתִידָא דִתְתְגְלֵא בַן:

meissä ilmestyisi joka tuleva joka sellainen kirkkaudelle

Sillä minä ajattelen, etteivät tämän ajan kärsimykset ole arvollisia siihen kirkkauteen, sellaiseen, joka on tuleva meissä ilmestymään.

19 כֻּלָה גֵיר בְרִיתָא מְסַבְרָא וְמְסַכְיָא לְגַלְיָנָא

ilmestymiselleen odottaa ja toivoo luomakunta sillä kaikkensa .

דְבַנָוֹהֵי דְאֱלָהָא:

Jumalan lapsensa

Sillä koko luomakunta odottaa ja toivoo sitä Jumalan lasten ilmestymistä.

20 בְרִיתָא גֵיר אֶשְׁתַעְבַדַת לְסְרִיקֻוּתָא לָא בְצֶבְיָנָה

tahdossaan ei tyhjyydelle alamaistettu sillä luomakunta .

אֶלָא מֶטֻל מַן דְשַׁעְבְדָה עַל סַבְרָא:

toivo ylle sen alisti joka tähden vaan

Sillä luomakunta on tehty alamaiseksi turhuudelle, ei hänen tahdossaan, vaan hänen tähtensä, joka sen alisti, sitä toivoa varten.

21 דְאַף הִי בְרִיתָא תִתְחַרַר מֵן עַבְדוּתָא דְחֲבָלָא

turmeluksen orjuudesta vapautettaisiin luomakunta se myös että .

בְחֵרוּרָא דְתֵשְׁבֻחְתָּא דְבַנָיָא דְאֱלָהָא :

Jumalan lasten kirkkauden vapaudessa

Että myös se luomakunta vapautettaisiin turmeluksen orjuudesta, Jumalan lasten kirkkauden vapauden kautta.

22 יָדְעִינַן גֵּיר דִּכְלֹהֵין בְּרִיָּתָא מִתְתַּנְחָן וַמְחַבְּלָן

synnytystuskat ja huokailee luomakunta ne kaikki että sillä tunnemme .

עַדְמָא לְיוֹמָנָא׃

tälle päivälle saakka

Sillä me tunnemme, että koko luomakunta huokailee, ja on synnytystuskissa, tähän päivään saakka.

Kreikka käyttää ”kärsiä yhdessä” –sanavalintaa, jota ei muualla UT kirjoituksissa ole, siksi suomalaisessakin on ”yhdessä”.

23 וְלָא בַלְחֻוד הֵנֵין אֲלָא אַף חַנָן דְּאִית בַּן רִשְׁיָתָא

johtajuus meissä on joilla me myös vaan nämä yksin eikä .

דְּרוּחָא מִתְתַּנְחִינַן בְּנַפְשָׁן וַמְסַכְּיִנַן לְסִימַת בְּנָיָא

lapset asettamiselle odotamme ja sieluissamme huokailemme hengen

וְלִפְּרוּרָקָנָא דְּפַגְרַיִן׃

ruumiidemme lunastukselle ja

Eikä yksin nämä, vaan myös me, joissa on se hengen johtajuus, mekin huokailemme sieluissamme, ja odotamme sitä lapseksi asettamista ja meidän ruumiidemme lunastusta.

Kreikassa ruumis on yksikössä.

24 מֶטֶל דְּבַסְבָרָא הוּ חַיֵּין סַבְרָא דֵּין דְּמִתְחַזֵּא לָא הֲוָא

ole ei nähtävä joka mutta toivo elämme se toivossa että koska .

סַבְרָא אֵן גֵּיר חָזֵינַן לֵהּ מָנָא מְסַכְּיִנַן לֵהּ׃

sille odotamme mistä sille näemme sillä jos toivo

Koska siinä toivossa me elämme. Mutta se toivo, joka on nähtävä, ei ole toivo, sillä jos me näemme, mitä me odotamme?

Kreikka menee taas pelastuksen mukaan, aramea tuo jakeen konkreettisemmalle tasolle. Samoin jakeen persoonamuodot menevät vähän eri tavalla.

25 אֵן דִּין לְמֵדַם דְּלָא מֵתְחֲזֵא מְסַבְּרִינַן
toivomme nähtävä ei joka asialle mutta jos .
בְּמַסִּיבְּרָנֻוּתָא מְקַוֵּינַן׃
odotamme kärsivällisyydessä

Mutta jos me toivomme sellaista, mikä ei ole nähtävää, me odotamme kärsivällisyydessä.

26 הָכַנָּא אָף הִי רֻוחָא מְעַדְּרָא לַכְּרִיהֻותַן מָנָא גֵּיר
sillä mistä heikkoudellemme auttaa henki se myös siten .
נְצַלֵּא אֵיךְ מָא דְּוָלֵאִ לָא יָדְעִינַן אֵלָא הִי רֻוחָא מְצַלְּיָא
rukoilee henki se vaan tunnemme ei täytyy että kun kuin rukoileva
חֲלָפַיִן בְּתֵנְחָתָא דְּלָא מֵתְמַלְלָן׃
puhuttu ei joka huokauksessa puolestamme

Siten myös se henki auttaa meidän heikkouttamme. Sillä emme me tiedä, minkä mukaan täytyy rukoilla, mutta se henki rukoilee meidän puolestamme sanattoman huokauksen kautta.

”Kuin” puuttuu kreikasta ja muuttaa jakeen ajatusta jonkin verran. Sen voisi kääntää myös, ”mitä ikään kuin täytyy rukoilla”.

27 דְּמָאֵשׁ דִּין לֵבַוָּתָאִ הֻוא יָדַע מָנָא הִי תַּרְעִיתָא דְּרֻוחָאִ
hengen mieli se mistä tuntee hän sydämet mutta tutkii joka .
דְּאִיךְ צֵבְיָנֵה הֻוא דְּאֱלָהָא מְצַלְּיָא חֲלָף קַדִּישֵׁא׃
pyhät puolesta rukoilee Jumalan se tahtonsa kuin että

Mutta joka tutkii sydämet, hän tuntee, mikä on se hengen ajatus; *hengen*, ***joka rukoilee Jumalan tahdon mukaan, pyhien puolesta.***

28 יָדַעִינַן דֵּין דַּאילֵין דִּמַחבִּין לַאלָהָא בְּכֹל מֵדֵּם מעַדַּר

autettu asia kaikessa Jumalalle rakastavat jotka niille että mutta tunnemme .

לְהֵון לְטָבַתָּא לַאילֵין דִּקַדֵּם סָם דִּנַהוֵון קרַיָא׳:

kutsutut olisivat että asetti edessä joka niille hyvälle heille

Mutta me tiedämme, että niitä, jotka Jumalaa rakastavat, autetaan kaikissa asioisssa hyvyydelle, niitä, jotka hän on asettanut eteensä olemaan kutsuttuja.

29 ומֵן לֵוקדַם יִדַע אֵנֵון וַרשַׁם אֵנֵון בַּדַמוּתָא דִּצֵורתָא

mielikuvan kaltaisuudessa ovat muotoili ja ovat tuntee vastapäätä kuka ja .

דַּבַרֵה דִּהֵו נַהוֵא בֵּוכַרָא דַּאחֵא׳ סַגִּיאַא׳:

monet veljien esikoinen oleva hän että poikansa

Ja hän tuntee, ketkä ovat hänen edessään, ja hän on muotoillut heitä hänen poikansa kuvan kaltaisuuden kautta, että hän olisi monien veljien esikoinen.

Esikoisten siunaukset ovat merkittävässä asemassa Paavalin saamassa rabbiinisessa koulutuksessa, ja niillä on myös paljon eskatologista merkitystä. Mielikuva on kokonaan rabbiininen termi, mutta esiintyy muutaman kerran targumeissakin. Eräällä tavalla sanaan sisältyy kestävyys, sana *tsur* on varsinaisesti rantakallio, myös Tyyro-kaupungin nimi – Tyyro on kreikkaa ja Tsur on hebreassa, arameassa, hieroglyfeissä ja nuolenpääteksteissä.

30 לַאילֵין דֵּין דִּקַדֵּם רשַׁם לְהֵון קָרָא ולַאילֵין דַּקרָא לְהֵון

heille kutsui jotka niille ja kutsui heille muotoili edessä jotka mutta niille .

זַדֵּק ולַאילֵין דִּזַדֵּק לְהֵון שַׁבַּח:

kirkasti heille puhdisti jotka niille ja puhdisti

Mutta ne, jotka ovat siinä edessä, hän muotoili, ja hän kutsui heidät. Ja ne, jotka hän kutsui, hän puhdisti, ja jotka hän puhdisti, heidät hän kirkasti.

Jae on jatkoa edelliseen, eikä ajatus ole arameassa monimutkainen ”edeltämäärääminen”.

31 מָנָא הָכֵיל נְאמַר עַל הָלֵין אֵן אֲלָהָא חלָפַין
puolestamme Jumala jos nämä ylle sanoisimme sen tähden mistä .
מַנִו דִלקֻובֵלַן:
vastapätämme joka mistä

Sen tähden, mitä sanoisime? Jos Jumala näin on meidän puolellamme, kuka on meitä vastaan?

32 וְאַן עַל בְרֵה לָא חָס אֵלָא חלָף כֻלַן אַשלמֵהּ אַיכַנָא
kuinka hänet luovutti me kaikki puolesta vaan säälinyt ei poikansa ylle jos ja .
לָא כֻל מֵדֵם עַמֵה נֵתֵל לַן:
meille antava kanssaan asia kaikki ei

Ja jos hän ei omaa poikaansa säälinyt, vaan antoi hänet meidän kaikkien puolesta, kuinka hän ei antaisi meille kaikkea *muutakin* ***hänen kanssaan?***

33 מַנִו נֵקבֻל עַל גבַיָא דִאלָהָא אֲלָהָא מזַדֵק:
puhdistaja Jumala Jumalan valitut ylle vastustava mistä .

Kuka vastustaa Jumalan valittuja? Jumala on puhtaaksi tekijä.

”Joka vanhurskauttaa” olisi arameassa דִזַדֵקָ. Viimeisen sanan ensimmäisen kirjaimen tilalle dalet.

34 מַנִו מחַיֵב משִיחָא מִית וקָם וְאיתַוהִי עַל יַמִינָא
oikea yllä on *(akk.)* ja nousi ja kuoli Messias syyttäjä mistä .
דִאלָהָא וּבָעֵא חלָפַין:
puolestamme esirukoilee ja Jumalan

Kuka on syyttäjä? Messias kuoli ja nousi, ja on Jumalan oikealla puolella, ja hän esirukoilee meidän puolestamme.

35 מַנִּו נַפְרֹשַׁנִי מִן חֻבּוּבָה דַּמְשִׁיחָא אֻולְצָנָא אַו חֻבּוֹשְׁיָא

vankeus tai ahdistus Messiaan rakkaudestaan minut erottava kuka .

אַו רְדֻופְיָא אַו כַּפְנָא אַו עַרְטֻלְיוּתָא אַו קִנְדִּינָוס אַו

tai vaara tai alastomuus tai nälkä tai vaino tai

סַיְפָא:

miekka

Mikä erottaa minut siitä Messiaan rakkaudesta? Ahdistus vai vankeus, vai vaino vai nälkä, vai alastomuus vai vaara vai miekka?

Vaara on *kindynos*. Kreikassa sama sana, sitä ei käytetä muualla kuin tässä, Ps.116:3 ja 4Makk.13:15 sekä eräässä laajennetussa versiossa kreikan Esterin kirjasta, 4:17. Toisin sanoen, ”tuonelan vaarat”. Sana ei ole kreikkaa, eikä arameaa, vaan johdettu hebrean tuomiosta, *diin*. Kreikassa jae alkaa ”erottaa meidät”. ”Kuka <u>voi</u>” ajatus on joko kääntäjän lisäys suomalaisessa, tai väärin ajateltu ruotsin ”skulle”.

36 אַיכְ דַּכְתִּיבְ דִּמְטֻלָתָכְ כְּלְיֻום מָיתִינַן וְאִתְחֲשֵׁבַן

meidät katsottiin ja kuoletetaan päivän koko sinun tähtesi että kirjoitettu joka kuin .

אַיכְ אֵמְרָא לְנִכְסַתָא:

teuraalle lampaat kuin

Niin kuin kirjoitettu on, että ”sinun tähtesi, koko päivän meitä kuoletetaan, ja meitä pidettiin kuin teuraslampaina”.

Peshitta Psalmi 44:23 (Codex Syro-Hexaplaris Ambrosianus, Lee 1816) menee lainauksen mukaan sanatarkasti muuten, mutta kuolettamisen tilalla on normaali tappaminen.

37 אֶלָא בְהָלֵין כְּלְהֵין זַכְיִינַן בְיַדְ מַן דְאִחְבַן:

meitä rakasti joka kautta voitamme ne kaikki näissä vaan .

Vaan näiden kaikkien kautta me voitamme, hänen kauttaan, joka meitä rakasti.

Kautta, בְיַד on sanatarkasti ”kädessään, käden kautta”. Seemiläinen sanonta.

38 מפָּס אֹנָא גֵּיר דּלָא מַוּתָּא וּלָא חַיֵּא וּלָא מַלַאכֵּא וּלָא

eikä enkeli eikä elämä eikä kuolema ei että sillä minä varma .

שֻׁולטָנֵא וּלָא חַילֵא וּלָא דּקָימָן וּלָא דַּעתִּידָן:

meille tuleva joka eikä seisomme jossa eikä voima eikä käskyvalta

Sillä minä olen varma, ettei kuolema eikä elämä, eikä enkelit eikä käskyvallat, eikä voimat eikä tämänhetkiset, eikä tulevat,

39 וּלָא רַומָא וּלָא עֻומקָא אָפלָא בּרִיתָא אֹחרִתָא

toinen luotu ei myös syvyys eikä korkeus eikä .

תֵּשׁכַּח תֵּפרַשׁני מֵן חֻובֵּה דּאלָהָא דּבמָרַן יֵשֻׁוע משִׁיחָא:

Messias Jeshua herrassamme joka Jumalan rakkaudestaan minua erottaa pysty

eikä korkeus eikä syvyys, eikä mikään muukaan luotu pysty erottamaan minua siitä Jumalan rakkaudesta, joka on meidän Herrassamme Jeshuassa, Messiaassa.

Voisi ajatella, että Paavali esittää uutta oppia kutsuessaan syvyyttä luoduksi, vaikka 1Moos.1:2 sanoo tätä vastaan. Mutta targumeissa, Qumranin teksteissä ja yleensä se syvyys on תהומא. *Tahuma*. Tässä käytetty syvyys on ”syvä laakso” sekä konkreettisesti, että kuvainnollisesti.

9:1 קֻושׁתָּא אָמַר אֹנָא בַּמשִׁיחָא וּלָא מדַגֵּל אֹנָא

minä valehtele enkä Messiaassa minä sanon totuutta .

וּרעֵיָני מַסהֵד עלַי בּרֻוחָא דּקֻודשָׁא:

pyhyyden hengessä ylleni todistaa ajatukseni ja

Totuutta minä sanon, Messiaan kautta, enkä valehtele, ja minun ajatukseni todistaa siinä pyhässä hengessä minulle;

2 דּכַריֻותָא הֹי לִי רַבתָא וכֹאבָא דּמֵן לֵבי לָא שָׁלֵא:

taukoa ei sydämestäni joka murhe ja valtava minulle se heikkous että .

Että minulla on valtava heikkous ja murhe, joka ei taukoa minun sydämestäni;

3 מצַלֵּא הֹוִית גֵּיר דֵּאנָא קנֻומי חֵרמָא אֵהוֵא מֵן משִׁיחָא

Messiaasta olisinpa kirottu olemuksessani minä että sillä ollut rukous .

חלָף אַחַי וַאחֵינָי דבַבסַר:

lihassa joka sukulaiseni ja veljeni puolesta

Sillä minä olen ollut rukouksessa, että minä olisin olemuksessani kirottu pois Messiaasta, niiden minun veljieni ja sukulaisteni puolesta, jotka ovat lihassa,

Cherma, kirous, sanan monikko on Hermon. Sanasta, ja juuri tästä jakeesta tulee kreikkaan myöhemmin käyttöön otettu *kharma*, ”Jumalan kiroama”. Alunperin sana on merkinnyt kalaverkkoon joutumista.

4 דאיתַיהֻון בנַי אֵיסרָיֵל דדִילהֻון הוָת סִימַת בנַיָא

lapset asetettu oli heille että Israel lapset he ovat jotka .

ותֵשבֻוחתָא וַקיָמֵא ונָמֻוסָא ותֵשמֵשתָא דבֵהּ ומֻולכָנֵא:

lupaukset ja siinä joka palvelutyö ja sana ja liitot ja kirkkaus ja

jotka ovat ne Israelin lapset, sillä heitä varten oli lapseksi asettaminen, ja kirkkaus ja liitot, ja kirjoitettu sana ja palvelutyö siinä, ja lupaukset,

Kreikka laittaa sanassa palvelemisen sijaan yleisen Jumalanpalveluksen. Kreikan teksteistä p46, B, D ja G puhuvat liitosta yksikössä, vaikka esim. Abraham, Mooses, Daavid ja Nooa saivat jokainen liiton.

5 וַאבָהָתָא ומֵנהֻון אֵתחַזי משִׁיחָא בַבסַר דאיתַוהֹי

hän on joka lihassa Messias minulle näkyvä heistä ja ne isät ja .

אַלָהָא דעַל כֻּל דלֵה תֵשבחָן ובֵורכָן לעָלַם עָלמִין אַמִין:

amen ”aina ja iankaikkisesti” siunaukset ja ylistykset hänelle että kaiken ylle Jumala

Ja ne isät, ja heistä tuli minulle näkyväksi Messias, lihassa, joka on Jumala yli kaiken, hänelle ylistykset ja siunaukset, aina ja iankaikkisesti, amen!

Siunaukset puuttuvat kreikasta. Aramea puhuu nyt suoraan jumaluutta kyseenalaistaville.

6 לָא הֲוָא דֵּין מֵפַּל נַפְלַת מִלְּתֵהּ דַּאלָהָא לָא הֲוָא גֵּיר
sillä ole ei Jumalan sanansa pudonnut kaatuen mutta ole ei .
כֻּלְּהֵון דְּמִן אֲיִסְרָיֵל אִיתַיְהֵון אֲיִסְרָיֵל:
Israel he ole Israelista jotka he kaikki

Mutta Jumalan sana ei ole sortunut, sillä eivät he kaikki, jotka ovat Israelista, ole Israel.

7 אֲפַלָּא מִטֶּל דְּמִן זַרְעֵה אֱנֵון דַּאבְרָהָם כֻּלְּהֵון בְּנַיָּא
lapset he kaikki Abraham’n ovat siemenestään että koska ei myös .
מִטֶּל דְּאִתְּאמַר דְּבְאִיסְחָק נֵתְקְרֵא לָךְ זַרְעָא:
siemen sinulle kutsuttava Ischak’ssa että sanottu että koska

Eivätkä he kaikki edes, vaikka ovat Abrahamin siemenestä, ole lapsia, koska on sanottu, että ”Ishak’n kautta sinulle tullaan se siemen kutsumaan”.

8 הָנַו דֵּין לָא הֲוָא בְּנַיָּא דְּבְסַרָא אִיתַיְהֵון בְּנַיָּא דַּאלָהָא
Jumalan lapset he ovat lihan lapset ole ei kuin tämä .
אֶלָּא בְּנַיָּא דְּמֻולְכָּנָא מִתְחַשְׁבִּין לְזַרְעָא:
siemenelle luetut lupauksen lapset vaan

Näin; lihan mukaan olevat lapset eivät ole Jumalan lapsia, vaan lupauksen lapset luetaan siihen siemeneen.

9 דְּמֻולְכָּנָא גֵּיר אִיתַיְהּ מִלְּתָא הָדֵא דְּבְזַבְנָא הָנָא
tämä määräajassa että tämä sana se *(akk.)* sillä lupauksen .
אִתֵּא וְנֵהֱוֵא בְּרָא לְסָרָא:
Saara’lle poika oleva ja tulen

Sillä se lupauksen sana on tämä, että tässä samassa ajassa minä tulen, ja Saaralla on oleva poika.

10 וְלָו הָדֵא בַּלְחֻוד אֵלָא אָף רַפְקָא כַּד עַם חַד אַבֻּון
isämme yksi kanssa kun Repka myös vaan yksin tämä eikä .
אִיסְחָק אִית הֻוָא לָה שַׁוּתְּפוּתָא׃
yhteys hänelle oli *(akk.)* Ishak

Eikä ainoastaan tämä, vaan myös Rafka, kun oli yhtä isämme Ishak'n kanssa, hänellä oli se yhteys.

Rafka on arameaa ja tarkoittaa aviomieheen liitettyä. Yalkut Shir HaShirim liittää kauneuden sanaan.

11 עַדְלָא נֵתַלְּדוּן בְּנֵיהֹ וְלָא נֵסְעְרוּן טָבְתָא אַו בִּישְׁתָּא
pahuus tai hyvyys harjoittaisivat tai lapsensa syntyisivät "ennen" .
קַדְמַת אִתְיַדְעַת גַּבְיוּתֵה דְּאֱלָהָא דְּהִי תְּקַוָּא לָא בַּעֲבָדֵא
teoissa ei pysyisi se että Jumalan valittunsa tuli tunnetuksi edellä
אֶלָּא בְּיַד מַן דְּקָרָא׃
kutsui joka kautta vaan

Ennen kuin syntyisivät hänen lapsensa, harjoittaisivatko he hyvää vai pahaa, tuli edeltä tunnetuksi Jumalan valitsema, että se pysyisi – ei tekojen kautta, vaan hänen kauttaan, joka kutsui.

Kreikka käyttää hyvin lievää sanaa pahasta, mutta jakeessa kokonaisuutena on huomattavasti lukueroja, ja esim. bysantin tekstissä on normaalin tällaisen pahuuden vastine, κακός.

12 אֲתֵאמַר גֵּיר דְּקַשִׁישָׁא נֵהוֵא עַבְדָּא לְזְעֻוָרָא׃
nuoremmalle työntekijä oleva vanhempi että sillä sanottu .

Sillä sanottu on, että "vanhempi on oleva työntekijä nuoremmalle".

13 אֵיךְ דִּכְתִיב דְּלְיַעֲקוֹב רְחִמֵת וְלְעֵסָו סְנִית׃
inhosin Esau'lle ja rakastin Jakob'lle että kirjoitettu että kuin .

Niin kuin kirjoitettu on, että "Jakobia minä rakastin, ja Esauta minä inhosin".

Vihaaminen on liian jyrkkä käännös, sille on eri sana. Rakastaminen tässä sanamuodossa on myös armahtamista ja ystävänä olemista. Joh.15:15 sama ajatus.

14 מָנָא הָכֵיל נְאמַרְ דַּלְמָא עַוְלָא אִית־לְוָת־אַלָהָא חָס׃

”ei näin!” Jumala luona *(akk.)* vääryys onko sanoisin sen tähden mitä .

Sen tähden, mitä sanoisin? Että Jumalan luona on vääryyttä? Ei näin!

15 הָא אָף־לְמֶוּשֵׁא אֵמַרְ אֵרַחֵם עַל אֵינָא דִּמרַחֵם אֹנָאָ

minä rakastan joka sellainen ylle rakastan sanoo Moshe’lle myös katso .

וְאחֶוּן לַאינָא דחָאֵן אֹנָאָ׃

minä armahdan jota sellaiselle armahdan ja

Katso, myös Moshe’lle hän sanoo, ”minä rakastan sellaista, jota rakastan, ja minä armahdan sellaista, jota minä armahdan.”

16 לָא הָכֵיל בִּאידַיִ מַן דצָבֵאָ וּלָא בִּאידַיִ מַן דרָהֵט אֵלָא

vaan juoksee joka kädessä eikä tahtoo joka kädessä sen tähden ei .

בִּאידַיִ אַלָהָא מרַחמָנָאָ׃

armollinen Jumala kädessä

Sen tähden, ei *se* ***ole sen kädessä, joka tahtoo, eikä sen kädessä, joka juoksee, vaan armollisen Jumalan kädessä.***

17 אֵמַר גֵיר בַּכתָבָא לפַרעֻוֹן דּלָה להָדֵא אַקִימתָך

sinut nostin tälle hänelle että faaraolle kirjoituksissa sillä sanoo .

דֵאחַוֵא בָך חַילִי וַדנַתכַרז שֵׁמי בַּארעָא כֻּלֵה׃

kaikkensa maassa nimeni julistettava että ja voimani sinussa osoittaisi että

Sillä hän sanoo kirjoituksissa faaraolle, että tätä varten minä sinut ostin, että minun voimani osoitettaisiin sinun kauttasi, ja että minun nimeäni julistettaisiin kaikessa maassa.

18 מָדֵין עַל מַן דצָבֵאָ הוּ מרַחֵם וְעַל מַן דצָבֵאָ מקַשֵׁאָ׃

kovettaa tahtoo kenelle ylle ja armollinen hän tahtoo kenelle ylle siis .

Siis, hän on armollinen, kenelle tahtoo, ja kovettaa kenet tahtoo.

19 וַכְבַר תְּאמַר דַּלְמָנָא רָשֵׁאִ מַנִּו גֵּיר דַּנְקוּם
seisova joka sillä kuka pahe miksi että sanoisi ehkä ja .
לְוֻקבַל צֵבְיָנֵהּ:
tahtonsa vastapäätä

Ja ehkä sanoisit, että ”miksi tuo valitus, sillä kuka seisoo hänen tahtoaan vastaan?”

20 אֲנוֹת הָכִיל מַן אֲנוֹת אָו בַּרנָשָׁאִ דּפַתְגָמָא לַאלָהָא
Jumalalle vastauksen ihmispoika oi sinä kuka sen tähden sinä .
יָהֵב אֲנוֹתְ דַּלְמָא אָמרָא גּבִילתָא לְמַן דּגַבלָה דַּלְמָנָא
miksi että sen valmisti joka kenelle valmistunut sanooko että sinä annat
הָכַנָא גּבַלתָנִי:
minut valmistit siten

Sen tähden, kuka sinä oletkaan, oi ihminen? Sinä saat antaa vastauksen Jumalalle, että sanooko valmistettu hänelle, joka sen valmisti, että ”miksi sinä tällä tavalla minut valmistit?”

21 אַו לָא שַׁלִיט פַּחָרָא עַל טִינֵהּ דּמֵנָה מִן גּבִילתָא נֵעבֵד
tekevä taikinasta siitä joka savi ylle valaja luvallista ei tai .
מָאנֵאִ חַד לִאיקָרָאִ וחַד לצַערָאִ:
häpeälle yksi ja kunnialle yksi astia

Vai eikö valajalla ole luvallista tehdä siitä taikinasta, yksi astia kunniaa varten ja yksi astia häpeää varten?

Kreikka käyttää käskyvaltaa, jolloin luvallisen perässä pitäisi olla vielä נא , josta muuten sana ”sulttaani” tulee. Sana, että joku asia on <u>luvallista</u> tai ei, oli todella yleisessä käytössä näiden kirjeiden kirjoittamisen aikaan.

22 אֵן דֵּין צַבָּא אַלָּהָא דִּנחַוֵּא רֻוגְזֵהּ וּנוֹדַע חַיְלֵהּ אֵיתִי

tuonut voimansa tunnettava ja vihansa osoittava että Jumala tahtoo mutta jos .

בְּסֻוגָּאא דִּמַגְרַת רֻוחֵה רֻוגְזָאִ עַל מָאנֵיֵּא דִּרֻוגְזָא

vihan astia ylle viha henkensä laajuuden paljoudessa

דִּגְמִירִין לַאבַדָּנָאִ:

Abaddon'lle täydelliset jotka

Mutta jos Jumala tahtoo, että osoittaisi vihansa, ja tekisi tunnetuksi voimansa, hän olisi tuonut pitkämielisyytensä paljoudessa vihaa niille vihan astioille, jotka ovat täydelliset kadotusta varten.

23 וַאשׁפַּע רַחמַוהִי עַל מָאנֵיֵּא דִּרַחמֵיֵּא דִּמטַיבִּין הֲוַו

olivat valmistetut jotka armon astiat ylle hänen armonsa tulvii ja .

לַאלָהָא לתֵשׁבֻוחתָאִ:

kirkkaudelle Jumalalle

Ja hänen armonsa tulvii niiden armon astioiden ylle, jotka olivat valmistetut Jumalalle, sitä kirkkautta varten.

Kreikan jakeessa ei ole Jumalaa, vaan edeltämääräämineen. Predestinaatio on tullut Jumalan tilalle? Suomalaisessa on laupeus armon sijasta, joka taas arameassa olisi חסד. Jae yleensäkin näyttää menevän muissa kielissä aivan eri tavalla kuin tässä.

24 דִּאיתַין חֹנַן קרַיָּאִ לָא הֲוָא בַּלחֻוד מִן יְהֻודָיֵּאִ

juutalaisista yksin ole ei kutsutut me olemme että .

אֵלָא אָף מִן עַמֵּמֵיֵּאִ:

kansakunnista myös vaan

Että olemme niitä, kutsuttuja, eikä yksin juutalaisista, vaan myös muista kansakunnista.

25 אַיכַּנָא דְּאַף־בְּהוֹשֵׁע אֲמַר דְּאִקְרָא לַאִילֵּין דְּלָא הֲוָו

olivat ei jotka niille kutsuva että sanoo Hoshea'ssa myös että samoin .

עַמִּי עַמָּא דִּילִי וְלָלָא אִתְרַחְמַת־אִתְרַחְמַת׃

armahdettu armahdettu ei sille ja minun kansa kansani

Samoin, että hän myös Hoshea'n kautta sanoo, että "minä olen kutsuva niitä, jotka eivät olleet minun kansani; "minun oma kansani", ja armahdetuksi sitä, joka ei ollut armahdettu.

26 נֵהְוֵא גֵּיר בְּדוֹכְתָּא כַּד דְּמִתְקְרִין הֲוָו לָא עַמִּי תַּמָּן

siellä kansani ei olivat kutsuttiin josssa kun paikassa sillä oleva .

נִתְקְרוּן בְּנַיָּא לַאלָהָא חַיָּא׃

elävä Jumalalle lapset kutsuttaisiin

Sillä on oleva siinä paikassa, jossa heitä kutsuttiin "ette ole minun kansani", siellä heitä tullaan kutsumaan "lapset elävälle Jumalalle".

27 אֲשַׁעְיָא דִּין אַכְרֵז עַל בְּנֵי אִסְרָאֵל דְּאַן נֵהְוֵא מִנְיָנָא

lukumäärä oleva jos että Israel lapset ylle julisti mutta Ishaia .

דִּבְנֵי אִסְרָאֵל אַיךְ חָלָא דִּבְיַמָּא שַׁרְכָּנָא דִּמְנַהֲוֹן נִחֵיאָ׃

elävä heistä että jäännös meressä joka hiekka kuin Israel lasten

Mutta Ishaia julisti Israelin lapsia vastaan, että "jos Israelin lasten lukumäärä olisi kuin hiekka, joka on meressä, *vain* ***jäännös heistä saa elää."***

28 מִלְּתָא גְּרַם וַפְסַק וְנַעְבְּדֵיה מָרְיָא עַל אַרְעָא׃

maa yllä Herra sen tekevä ja pois lähettänyt ja vahvistanut sana .

Sen sanan hän on vahvistanut, ja lähettänyt liikkeelle, ja sen Herra on tekevä maan päällä.

29 וַאיִךְ מֵדֵּם דִּקַדֵּם אֵמַר הֲוָו אֵשַׁעְיָא דֵּאלֵו לָא מָרְיָא

Herra ei jos että Ishaia hän sanoi edessä joka asia kuin ja .

צְבָאוֹת אַוּתַּר לַן סְרִידָא אַיִךְ סְדוֹם הֲוִין הֲוַין וְלַעֲמוֹרָא

Amorra'lle ja olisimme olimme Sadom kuin selviytynyt meille jääneet "Tsevaoth"

מֵתְדַּמִּין הֲוַין :

olisimme kaltaisuudet

Ja niin kuin se, mitä hän, Ishaia, sanoi edeltä, että "jos ei sotajoukkojen Herra olisi jättänyt meille selvitynyttä, me olisimme Sedom'n ja Amorra'n kaltaiset".

***Tsevaoth* on yleensä sotajoukot, itse kääntäisin tahtoa, *tseva*-sanasta "hänen tahtonsa tekijöiksi" tjsp.**

30 מָנָא הָכֵיל נְאמַרְ דְּעַמְּמֵא דְּלָא רָהְטִין הֲוָו בָּתַר

perässä olivat juoksivat ettei kansakunnat että sanova sen tähden mitä .

כְּאנָוָתָא אַדַּרְכוֹ כְּאנָוָתָא כְּאנָוָתָא דֵּין אַיְדָא

millainen mutta puhtaus puhtaus saavuttivat puhtaus

דְּמִן הַימָנָוָתָא הֲיִ:

se uskollisuudesta joka

Sen tähden, mitä sanoisimme? Että ne kansakunnat, jotka eivät juosseet sen puhtauden perässä, saavuttivat sen puhtauden. Mutta millainen se puhtaus onkaan, joka on siitä uskollisuudesta!

31 אִיסְרָיֵל דֵּין דְּרָהֵט הֲוָא בָּתַר נָמוֹסָא דְּכָאנָוָתָא

puhtauden sana perässä oli juoksi joka mutta Israel .

לְנָמוֹסָא דְּכָאנָוָתָא לָא אַדַּרְך :

saavuttanut ei puhtauden sanalle

Mutta Israel, joka juoksi sen puhtauden sanan perässä, ei sitä puhtauden sanaa saavuttanut.

32 מֵטֶל מָנָא מֵטֶל דְּלָא הֲוָא מִן הַימָנוּתָא אֶלָּא

vaan uskollisuudesta oli ettei koska minkä tähden .

מִן עֲבָדוֹהִי דְּנָמוּסָא אִתְּתְקִלוּ גֵּיר בְּכַאפָּא דְּתוּקַלתָּא:

kompastuksen kivessä sillä kompastuneet sanan tekemisestään

Minkä tähden? Koska se ei ollut siitä uskollisuudesta, vaan sen sanan tekemisestä, sillä he olivat kompastuneet siihen kompastuskiveen.

33 אַיך דְּכְתִיב דְּהָא סָאֵם אֲנָא בְּצִיהְיוֹן כְּאפָּא

kivi Tshion’ssa minä asetin katso että kirjoitettu joka kuin .

דְּתוּקַלתָּא וּכְאפָּא דְּמַכְשׁוֹלָא וּמַן דְּבָה נְהֵימִן לָא נֶבְהַת:

häpeävä ei uskova hänessä joka ja loukkaantumisen kivi ja kompastuksen

Niin kuin kirjoitettu on, että ”katso, minä asetan Tshion’iin kompastuksen kiven ja loukkaantumisen kiven, ja joka siihen uskoo, ei häpeä.”

10:1 אַחַי צְבִיָנָא דְּלִבִּי וּבָעוּתִי דְּלוָת אֱלָהָא

Jumala luona joka esirukoukseni ja sydämeni tahto veljeni .

חֲלָפֵיהוֹן דְּנִחוֹן:

eläisivät että puolestaan

Minun veljeni, minun sydämeni tahto, ja minun esirukoukseni Jumalan luokse heidän puolestaan on, että he saisivat elää.

2 מַסהֵד אֲנָא גֵּיר עֲלֵיהוֹן דְּטָנָנָא דְּאֱלָהָא אִית בְּהוֹן

heissä on Jumalan intohimo että heidän ylleen sillä minä todistus .

אֶלָּא לָו בִּידַעתָּא:

tuntemisessa ei vaan

Sillä minulla on todistus heistä, että heissä on intohimo Jumalaa kohtaan, vaan ei sen tuntemisen kautta.

3 כְּאַנְוּתֵה גֵּיר דַּאלָהָא לָא יְדַעוּן אֶלָּא בְּעַו דִּכְאַנְוּתָא

puhtauden etsivät vaan tuntevat ei Jumalan sillä puhtautensa .

דִּנַפְשֵׁהוֹן נִקִּימֻוּן וּמֶטֶל הָנָא לִכְאַנְוּתֵה דַּאלָהָא

Jumalan puhtaudelleen tämä tähden ja pystyttäisivät sieluissaan

לָא אִשְׁתַּעְבַּדוּן:

alistuneet ei

Sillä Jumalan puhtautta he eivät tunne, vaan etsivät omissa sieluissaan puhtauden pystyttämistä, eivätkä tämän tähden ole alistuneet sille Jumalan puhtaudelle.

4 סָכֵה גֵּיר דְּנָמֻוסָא מְשִׁיחָא הֻוָא לִכְאַנְוּתָא לְכֹל דִּמְהַימֵן:

uskoo joka kaikille puhtaudelle hän Messias sanan sillä odotuksensa .

Sillä se, mitä se kirjoitettu sana odottaa, on hän, Messias, puhtaudeksi jokaiselle, joka uskoo.

Kreikassa ”päämäärä, loppu”. Aramean sana tulee auringon nousun odotuksesta.

5 מֻוֹשֵׁא גֵּיר הָכַנָא כְּתַב כְּאַנְוּתָא דִּבְנָמֻוסָא דְּמַן דְּנַעְבֵּד

tekevä joka että sanassa joka puhtaus kirjoitti siten sillä Moshe .

הָלֵין נְחֵא בְּהֵין:

heissä elävä nämä

Sillä Moshe siten Moshe kirjoitti siitä puhtaudesta, joka on sanassa, että ”joka nämä tekee, on niiden kautta elävä”.

KR38 on ”täyttää” ilmeisesti perinteisen teologian mukaan, mutta kreikan sanavalinta on tekemistä. Vanhassa bibliassa sana on paremmin, ”tekee”.

6 כְּאַנְוֻתָּא דֵּין דַּבְּהַימָנְוֻתָּא הָכַנָּא אָמְרָא דְּלָא תְּאמַר

sanoisi ettet sanoo siten uskollisuudessa joka mutta puhtaus .

בְּלֵבָךְ דְּמַנְוָ סְלֵק לְשַׁמַיָּא וְאַחֵת לְמִשִׁיחָא:

Messiaan alas laittoi ja taivaille nousi kuka että sydämessäsi

Mutta se puhtaus, joka sanoo, ettet sillä tavalla sanoisi sydämessäsi, että ”kuka on noussut taivaisiin, ja laittanut Messiaan alas?”

7 וּמַנְוָ נְחֵת לְתַהֲוֻמָא דְּשֵׁיוֹל וְאַסֵּק לְמִשִׁיחָא

Messiaan nosti ja Sheol’n syvyydelle laskeutuisi kuka ja .

מִן בֵּית־מְיָתָא:

kuolleet huoneesta

Ja kuka laskeutui tuonelan syvyyteen, ja nosti Messiaan kuolleista?

8 אֶלָּא מָנָא אֵמַר קְרִיב הֻוֹ לָךְ פִּתְגָמָא לְפֻמָּךְ וְלְלֵבָּךְ

sydämellesi ja suullesi vastaus sinulle hän lähellä sanoo mitä vaan .

הָדֵא הִי מִלְּתָא דְּהַימָנְוֻתָּא דְּמַכְרִזִינַן:

julistamme jota uskollisuuden sana se tämä

Vaan mitä se sanoo? ”Se vastaus on lähellä sinun suutasi ja sydäntäsi”, tämä on se uskollisuuden sana, jota me julistamme!

Kreikassa ”suussasi ja sydämessäsi”, olisi arameassa בְּפֻמָּךְ וְבְלֵבָּךְ. Samoin vastauksen tilalla on *rema*, puhuttu sana, osassa käsikirjoituksista *grafe*, kirjoitus.

9 וְאַן תַּוְדֵּא בְּפֻמָּךְ בְּמָרָן יֵשׁוּעַ וְתַהֵימֵן בְּלֵבָּךְ דְּאלָהָא

Jumala että sydämessäsi uskot ja Jeshua herrassamme suussasi kiitos jos ja .

אַקִימֵה מִן בֵּית־מְיָתָא תְּחֵא:

eläisi kuolleet huoneesta hänet nosti

Ja jos sinun suussasi on kiitos, meidän Herramme Jeshuan kautta, ja sydämessäsi uskot, että Jumala nosti hänet kuolleista, tulet elämään.

10 לֵבָא גֵיר דַּמְהַימֵן בֵּה מֵזְדַּדַּק וּפֻוּמָא דְּמוֹדֵא בֵּה חָיֵא׃

elää hänessä tunnustaa joka suu ja puhdistuu hänessä uskoo joka sillä sydän .

Sillä sydän, joka uskoo häneen, puhdistuu, ja suu, joka tunnustaa häntä, on elävä.

11 אֲמַר גֵיר כְּתָבָא דְּכֹל דַּמְהַימֵן בֵּהּ לָא נֶבְהַת׃

häpeävä ei hänessä uskoo joka kaikki että kirjoitus sillä sanoo .

Sillä se kirjoitus sanoo, ettei kukaan, joka uskoo häneen, joudu häpeään.

12 וַבְהָדֵא לָא פְּרַשׁ לָא לִיהֻדָיֵא וְלָא לַאֲרַמָיֵא חַד

yksi aramealaiselle eikä juutalaiselle ei erotus ei tässä ja .

הֻוָא גֵיר מָרֵיהּ דְּכֹלְהֻוֹן דְּעַתִּיר בְּכֹל דְּקָרֵא לֵהּ׃

hänelle kutsuu joka kaikessa rikas että heidän kaikkien Herra sillä hän

Eikä tässä ole erotusta, ei juutalaista eikä aramealaista, sillä hän, Herra on yksi, runsas heille kaikille joka asiassa, niillä, jotka häntä kutsuvat.

Suomalaisessa ”rikas antaja”, sana kyllä tarkoittaa rikasta ja runsasta, mutta jakeen ajatus ei varsinaisesti liity antamiseen, vaan siihen, että Herra kuuluu jokaiselle.

13 כֻּל גֵיר דִּנְקְרֵא שְׁמֵה דְּמָרֵיהּ נְחֵא׃

elävä Herran nimensä kutsuva joka sillä kaikki .

Sillä jokainen, joka on kutsuva Herran nimeä, on oleva elävä.

Suomalainen kirjoittaa usein ”huutamisesta”, mutta siitä ei tässäkään ole kyse.

14 אַיכַּנָא הָכֵיל נֵקְרוּן לַאינָא דְּלָא הַימְנוּ בֵּהּ אַו אַיכַּנָא

kuinka tai hänessä uskovat ettei sellaiselle kutsuvat sen tähden kuinka .

נהַימְנוּן לְהַו דְּלָא שַׁמְעוּהִי אַו אַיכַּנָא נֵשְׁמְעוּן

kuulisivat kuinka tai häntä kuule ettei hänelle uskoisivat

דְּלָא מַכְרַזְנָא:

julistaja ilman

Sen tähden, kuinka he kutsuisivat sellaista, johon eivät usko, tai kuinka uskoisivat häneen, elleivät kuule, tai kuinka he kuulisivat ilman julistajaa?

15 אַו אַיכַּנָא נַכְרַזְוּן אֶן לָא נֵשְׁתַּלְחֻוּן אַיךְ דְּכְתִיב דְּמָא

miten kirjoitettu että kuin heitä lähetettäisi ei jos julistava kuinka tai .

יָאיָן רְגַלֵיהֶוֹן דְּמְסַבְּרֵי שְׁלָמָא וְדְמְסַבְּרֵי טָבָתָא:

hyvyys toivottajan ja rauha toivottajan heidän jalkansa suloiset

Tai kuinka voisi julistaa, jos ei lähetettäisi, niin kuin kirjoitettu on, että ”miten suloiset ovatkaan rauhan toivottajan ja hyvyyden toivottajan jalat!”

Lainaus on sanatarkasti aramean peshitta Jesaja 52:7, ei mistään muusta raamatun versiosta.

16 אֶלָא לָא הֲוָא כֻּלְהֶוֹן אֶשְׁתְּמַעוּ לְסַבְּרוּתָא דְּאוַנְגֵלְיוֹן

evankeliumin toivolle kuuliaiset he kaikki ollut ei vaan .

אֶשַׁעְיָא גֵיר אֲמַרְ מָרִי מַנוּ הַימֵן לְבַרַת קָלַן:

äänemme tyttärelle uskoo kuka herrani sanoo sillä Ishaia

Vaan eivät he kaikki olleet kuuliaisia sille evankeliumin toivolle, sillä Ishaia sanoo, ”minun Herrani, kuka uskoo meidän ääntämme?”

”Se toivo” puuttuu kreikasta. Sevartha, ”toivon sanoma” on myös evankeliumi arameassa.

17 מְכִיל הֵימָנֻותָּא מִן מַשְׁמַע אֻדְנָא הֲוִי וּמַשְׁמַע

kuuleminen ja se korva kuulemisesta uskollisuus siis .

אֻדְנָא מִן מֵלְתָּא דַּאלָהָא:

Jumalan sanasta korva

Se uskollisuus on siis siitä korvin kuulemisesta, ja se korvin kuuleminen on Jumalan sanasta.

Korvat puuttuvat kreikasta. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, niitä ei olisi tässäkään. Suuri osa kreikan teksteistä sanoo ”Kristuksen sana”, mutta Bysantti ja 6 muuta menee Jumalan sanan mukaan.

18 אֱלָא אָמַר אֲנָא דִּלמָא לָא שְׁמַעוּ וְהָא בְּכֻלָּה אַרעָא

maa kaikessaan katso ja kuulleet ei onko minä sanon vaan .

נְפַקַת בַּרַת־קָלְהֻון וּבְסוֹפֵיהּ דִּתְבֵיל מֵלַיהֻון:

heidän sanansa maailman lopuissaan ja heidän äänensä tytär lähti

Vaan minä sanon, että eivätkö he ole kuulleet, ”ja katso, heidän äänensä lähti kaikkeen maahan, ja heidän sanansa maailman ääriin”.

Taas muuten sanatarkka lainaus peshitta psalmeista, 19:5, mutta meidän aikaamme säilyneissä käsikirjoituksissa äänen tilalla on ”toivon sanomansa, evankeliuminsa”, סבַרתָּהֻון.

19 אֱלָא אָמַר אֲנָא דִּלמָא לָא יְדַע אִיסרָיֵל קַדמָיָא מֻוּשֵׁא

Moshe edessä Israel tiennyt ei onko että minä sanon vaan .

הָכַנָא אֱמַר אַטֵנכֻון בְּעַם דְּלָא עַם וּבְעַמָא דְּלָא

ei joka kansassa ja kansa ei joka kansa kautta teidät kiivastutan sanoo siten

מִתטְפִּיס אַרגֵזכֻון:

teidät vihastuttaa tottelevainen

Vaan minä sanon, että eikö Israel tiennyt Moshe’n edessä, sanoessaan tällä tavalla, ”minä saan teidät intohimoisiksi kansan kautta, joka ei ole kansa, ja sen kansan kautta, joka ei tottele, teidät vihastutetaan”.

Intohimo, kiivaus on avioliittotermi tässä ja muuallakin. Lainaus ei mene yhdenkään tunnetun tekstin mukaan, targum ”Onkelos” on kuitenkin lähimpänä.

20 אֲשַׁעְיָא דֵּין אַמְרַח וְאַמַר דְּאִתְחֲזִית לַאִילֵּין דְּלָא

ei jotka niille näkyväksi tuli että sanoi ja rohkea mutta Ishaia .

בְּעַאוֹנֵי וְאִשְׁתַּכַּחַת לַאִילֵּין דְּעַלַי לָא שַׁאֵלוּן:

kysyneet ei ylleni jotka niille löysivät ja minua etsivät

Mutta Ishaia oli rohkea, ja sanoi, että ”minä tulin näkyväksi niille, jotka eivät minua etsineet, ja minut löysivät ne, jotka eivät minua kysyneet”.

21 לְאִיסְרָאֵל דֵּין אֲמַר דְּפִשַׁטִּת אִידַי יוֹמָא כֻּלֵּהּ לְוָת עַמָּא

kansa luokse kaikkensa päivä käteni ojensin että sanoi mutta Israelille .

דְּמִתְחַרְיָא וְלָא מִתְטַפְּיס:

totteleva ei ja riitelevä joka

Mutta Israelille hän sanoi, että ”minä ojensin koko päivän minun käsiäni sen kansan puoleen, joka on riitaisa, eikä tottele”.

11:1 אֵלָא אָמַר אֲנָא דְּלָמָא דְּחִקֵּה אֱלָהָא לְעַמֵּהּ

kansalleen Jumala sen karkoittanut onko että minä sanon vaan .

חָס אָף אֲנָא גֵּיר מִן אִיסְרָאֵל אֲנָא מִן זַרְעֵה דְּאַבְרָהָם

Abraham’n siemenestään minä Israelista sillä minä myös ”ei näin!”

מִן שַׁרְבְּתָא דְּבֶנְיָמִין:

Benjamin’n sukukunnasta

Vaan minä sanon, että onko Jumala karkoittanut kansansa? Ei näin, sillä myös minä olen Israelista, Abrahamin siemenestä, Benjaminin sukukunnasta.

Tässä käytetty sana *dahka* on maasta karkoittamista, kreikka käyttää hylkäämistä. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, tässä olisi שבקה eikä דחקה.

2 לָא דחַק אַלָהָא לעַמֵה אַינָא דמֵן קדֵם יִדֵיע הוָא לֵהָ

hänelle oli tunsi ensimmäisestä joka sellainen kansalleen Jumala karkoitti ei .

אַו לָא יָדעִין אנתֵון בַכתָבָא דֵאלִיָא מָנָא אֵמַר כַד קָבֵל

valitti kun sanoi mitä Elia että kirjoituksissa te tunnette ei tai

הוָא לַאלָהָא עַל אֵיסרָאֵל וָאמַר:

sanoi ja Israel ylle Jumalalle oli

Ei Jumala karkoittanut kansaansa, sellaista, jonka hän alusta asti tunsi, vai ettekö te tunne kirjoitusten kautta, mitä Elia sanoi, kun valitti Jumalalle Israelista ja sanoi,

3 מָרי לַנבִיָיכְ קַטֵלוָ וַלמַדבַחַיכְ סַחֵפוָ וָאנָא הֵוֵ

hän minä ja pyyhitty pois alttareillesi ja tappaneet profeetoillesi herrani .

בַלחֵודַי אֵשתַחרֵת וּבָעֵין לנַפשִי:

sielulleni etsivät ja taakse jätetty yksin

Herrani, sinun profeettasi he ovat tappaneet, ja pyyhkineet pois sinun alttarisi, ja minut yksin on jätetty, ja he etsivät minun sieluani!

Myös kreikassa on ”sielu”. Lainaus ei mene sanatarkasti 1Kun.19:10 mukaan.

4 וָאתֵאמַר לֵה בגֵלַינָא דהָא שֵבקֵת לנַפשִי

sielulleni jättivät katso että ilmestyksessä hänelle sanottu ja .

שַבעָא אַלפִין גַברִין אַילֵין דעַל בֵורכַיהֵון לָא בַרכוָ

siunanneet ei heidän polviensa ylle jotka ne miehet tuhannet seitsemän

ולָא סגֵדוָ לבַעלָא:

Baal’lle palvoneet eikä

Ja hänelle oli ilmestyksen kautta sanottu, että ”katso, minä olen jättänyt omalle sielulleni seitsemän tuhatta miestä, ne, jotka eivät ole polvillaan siunanneet eivätkä palvoneet Baalia”.

Siunaaminen puuttuu kreikasta. Ilmestyksen tilalla on *khrematismos*, sana vain tässä. Se käännetään yleensä vastaukseksi, mutta ei sitä varsinaisesti ole.

5 הָכַנָא אָף בְּהָנָא זַבְנָא שַׁרְכָּנָא הֲוֵי אֶשְׁתְּחַר

taakse jätetty se jäännös aika tässä myös siten .

בַּגַבִּיתָא דְּטַיְבוּתָא׃

siunauksen valinnassa

Siten myös tässä ajassa, on jätetty jäännös, sen siunauksen valinnan mukaan.

6 אֶן דֵּין בְּטַיְבוּתָא לָא הֲוָא מִן עֲבַדָּא וְאֶן לָא טַיְבוּתָא

siunaus ei jos ja teoista ole ei siunauksessa mutta jos .

לָא אִיתַיהּ טַיְבוּתָא אֶן דֵּין בַּעֲבַדָּא לָא הֲוָא מִן טַיְבוּתָא

siunauksesta ole ei teon kautta mutta jos siunaus se on ei

וְאֶן לָא עֲבַדָא לָא אִיתַוֹהִי עֲבַדָא׃

teko se on ei teko ei jos ja

Mutta jos se on siunauksen kautta, se ei ole teoista, muutenhan siunaus ei ole siunaus. Mutta jos se olisi tekojen kautta, se ei ole siunauksesta, muutenhan se teko ei olisi teko.

Useat kreikan käsikirjoitukset menevät tämän mukaan, mutta mm. Sinaiticus ja TR lyhyemmin.

7 מָנָא הָכֵיל הָי דְּבָעֵא הֲוָא אִיסְרָאֵל לָא אֶשְׁכַּח גַּבִּיתָא

valitut löysi ei Israel oli etsi jota se sen tähden mitä .

דֵּין אֶשְׁכַּחַת שַׁרְכְּהוֹן דֵּין אֶתְעַוַרוּ בְּלֵבְהוֹן׃

sydämissään sokeutuneet mutta he muut löytänyt mutta

Sen tähden, mitä se on? Että Israel etsi, eikä löytänyt, mutta valitut ovat löytäneet, mutta ne muut ovat sydämissään sokeutuneita?

Yksikään kreikan teksti ei mainitse sydämiä, vaan menee paatumisen mukaan.

8 אַיכַּנָא דַּכְתִיב דַּיְהַב לְהֻון אֱלָהָא רוּחָא מְדַעְרָנִיתָא

sokaistuminen henki Jumala heille antoi että kirjoitettu että kuten .

וְעַיְנֵא דְּלָא נֶבְחֲרוּן בְּהֵין וְאֻדְנֵא דְּלָא נֶשְׁמְעוּן עַדְמָא

saakka kuulisivat ettei korvat ja heissä tutkisivat ettei silmät ja

לְיַוְמָא דְּיַוְמָנָא׃

tämän päivän päivälle

Niin kuin kirjoitettu on, että ”Jumala antoi heille sokaistumisen hengen, ja silmät, etteivät tutkisi itseään, ja korvat, etteivät kuulisi”, juuri tähän päivään saakka.

9 וְדָוִיד תְּוּב אֲמַר נֶהְוֵא פָּתֻרְהֻון קְדָמֵיהֻון לְפַחָא

ansalle heidän edessään heidän pöytänsä oleva sanoo taas David ja .

וּפֻרְעָנְהֻון לְתֻוקַלְתָּא׃

loukkaukselle heidän palkkansa ja

Ja vielä David sanoo, ”heidän pöytänsä on oleva heidän edessään ansa, ja heidän palkkansa on oleva kompastukseksi”.

Muuten sanatarkka lainaus peshitta psalmi 69:23, mutta Codex Ambrosianus jättää lamed-kirjaimen pois ansan edestä.

10 נֶחְשְׁכָן עֵינַיְהֻון דְּלָא נֶחְזֻון וְחַצְהֻון בְּכֻלְּזְבַן

ajat kaikessa selkänsä ja näkisi ettei silmänsä pimentyköön .

נֶהְוֵא כְּפִיף׃

taipunut olkoon

Pimentyköön heidän silmänsä, etteivät näkisi, ja olkoon heidän selkänsä koko ajan taipuneet.

Tämä menee tarkasti peshitta psalmi 69:24 mukaan.

11 אָמַר אֹנָא דֵּין דַּלְמָא אִתּתְקִלוּ אַיְךָ דִּנְפְּלוּן חָס אֶלָּא

vaan ”ei näin!” lankeavat jotka kuin kompastuivat onko että mutta minä sanon .

בִּתְוֹקַלַתְהֶון דִּילְהֶון הֲוָו חַיֵּא לְעַמְמֵא לְטַנָּנְהֶון:

intohimolleen kansakunnille elämä olivat heidän kompastuksensa kautta

Mutta minä sanon, että kompastuivatko he niin kuin langenneet? Ei näin, vaan sen heidän kompastumisensa kautta on elämä muille kansakunnille, heidän intohimoaan varten.

12 וְאִן תְּוֹקַלַתְהֶון הוָת עֻתְרָא לְעָלְמָא וְחַיָּבוֹתְהֶון

syyllisyytensä ja maailmalle rikkaus oli kompastumisensa jos ja .

עֻתְרָא לְעַמְמֵא כַּמָּא הָכֵיל שֻׁמְלָיְהֶון:

täyteytensä sen tähden montako kansakunnille rikkaus

Ja jos se heidän kompastumisensa oli rikkaus maailmalle, ja heidän syyllisyytensä rikkaus kansakunnille, sen tähden, kuinka paljon olisikaan heidän täydellisyytensä!

13 לְכֹון דֵּין אָמַר אֹנָא לְעַמְמֵא אֲנָא דְּאִיתַי שְׁלִיחָא

lähetetty olen joka minä kansakunnille minä sanon mutta teille .

דְּעַמְמֵא לְתַשְׁמִשְׁתִּי מִשַּׁבַּח אֹנָא:

minä kirkastan palvelutehtävälleni kansakuntien

Mutta teille, kansakunnille, minä sanon, että ollessani muiden kansakuntien apostoli, minä kirkastan palvelutehtävääni.

14 דִּלְמָא אֲטֵן לְבַנַי בְּסַרִי וְאַחֵא אֹנָשִׁין מִנְהֶון:

heistä ihmiset elävöittävä ja lihani lapsille kateuteen ehkä että .

Että ehkä herättäisin kateuteen sukulaisiani, ja saisin joitakin heistä elämään.

15 אֵן גֵּיר מֵסתַּלֵּינֻותהֵון תַּרעֻותָּא לעָלמָא הוָת כּמָא

montako oli maailmalle liittoutuminen heidän hylkäämisensä sillä jos .

הָכֵּיל פֻּונָיהֵון אֵלָּא חַיֵּא דּמֵן בֵּית־מִיתֵּאָ:

kuolleet huoneesta joka elämä vaan heidän paluunsa sen tähden

Sillä jos se heidän hylkäämisensä oli maailman liitoksi, sen tähden, kuinka paljon onkaan heidän palaamisensa, ellei elämää kuolleista?

16 וֵאן דֵּין רֹשׁיתָּא קַדִּישָׁא אָף גּבֵּילתָּא וֵאן עֵקָרָא

juuri jos ja taikina myös pyhä ensihedelmä mutta jos ja .

קַדִּישׁ הֲוֻ אָף סַוּכֵּאָ:

oksat myös se pyhä

Mutta jos ensihedelmä on pyhä, on myös taikina, ja jos juuri on pyhä, ovat myös oksat.

17 וֵאן מֵן סַוּכֵּאָ אֵתפּשַׁח וַאנֹת דּזַיתָּא אַנֹת דּבָרָא

metsän sinä oliviinpuu joka sinä ja leikattu oksista jos ja .

אֵתטעֵמת בּדֻוכֵיתהֵין וַהוַית שַׁותָּפָּא לעֵקָרֵה

juurelleen osanottaja olit ja heidän paikassaan oksastettu

וַלשֻׁומנֵה דּזַיתָּאָ:

oliivipuun lihavuudelleen ja

Ja jos sinut on leikattu pois oksista, ja sinä, joka olet metsän oliivipuu, olet tullut oksastetuksi heidän paikkaansa, ja otat osaa samasta juuresta ja sen oliivipuun lihavuudesta,

Jae käyttää paljon arameelle ainutlaatuista sanoilla taiteilua, pois leikattu viittaa sanana pääsiäisuhriin, metsä Jumalan poikaan, *dukta*, paikka, temppeliin, lihavuus Herran nimeen, juuri kutsumiseen.

18 לָא תִּשׁתַּבַּהַר עַל סַוכֵּאָ אֵן דֵּין מֵשׁתַּבַּהַר אַנְתְּ לָא

ei sinä kerskailet mutta jos oksat ylle kerskaile älä .

הֹוָא אַנְתְּ שׁקִיל לֵה לעֵקָרָאָ אֵלָא הֲוֹ עֵקָרָא שׁקִיל לָךְ׃

sinulle kannattelee juuri se vaan juurelle se kannattele sinä ole

Älä kerskaile yli oksien, mutta jos kerskailet, sinä et ole se juuren kannattelija, vaan se juuri kannattelee sinua.

19 וַכַבַּר תְּאמַר דִּסַוכֵּאָ דֵּאתַפַּשַׁחְ דֵּאנָא

minä että leikattu että oksat että sanoisit ehkäpä ja .

בְּדֻוכְיָתְהֵין אֵתְטעֵם׃

oksastetaan heidän paikkaansa

Ja ehkä sinä sanot, että ”oksat leikattiin pois, että minut oksastetaan niiden paikalle”.

20 שַׁפִּיר הָלֵין מֵטֶל דִּלָא הַימֵן אֵתַפַּשַׁחְ אַנְתְּ

sinä leikattu uskoneet ei että koska nämä kaunista .

דֵּין בְּהַימָנֻותָּא קָמתְּ לָא תֵּתְרִים בְּרֵעיָנָךְ אֵלָא דְּחַל׃

kunnioita vaan ajatuksissasi kohoaisi ei seisonut uskollisuudessa mutta

Kaunista! Nämä leikattiin pois, koska he eivät uskoneet. Mutta sinä olet seisonut uskollisuudessa, älä kohoa ajatuksissasi korkealle, vaan kunnioita.

21 אֵן אַלָהָא גֵּיר עַל סַוכֵּאָ דִּמֵן כֵּינָהֵין לָא חָסְ דִּלמָא

varmasti säälinyt ei luonnoistaan jotka oksat ylle sillä Jumala jos .

אָפלָא עלַיכְ נֵחֻוסְ׃

säälivä yllesi ei myös

Sillä jos Jumala ei luonnollisiakaan oksia säälinyt, ei hän varmasti ole säälivä sinuakaan.

22 חזִי הָכֵיל בַּסִימֻותֵה וקַשְׁיֻותֵה דַּאלָהָא עַל אַילֵין

ne ylle Jumalan kovuutensa ja ihanuutensa sen tähden nähkää .

דַּנפַּלוּן קַשְׁיֻותָא עלַיכְ דֵּין בַּסִימֻותָא אֵן תקַוֵּא

pysyisit jos ihanuus mutta yllesi kovuus lankesivat jotka

בָּה בבַסִימֻותָא וֵאן לָא אָף אַנתְ תֵּתפַּשַׁח:

leikattu sinä myös ei jos ja ihanuudessa siinä

Sen tähden, nähkää hänen ihanuutensa ja kovuutensa. Jumalan kovuus niiden ylle, jotka lankesivat, mutta ihanuus sinun yllesi, jos vain pysyisit siinä ihanuudessa. Ja jos et, sinutkin leikataan pois.

23 והָנֵון אֵן לָא נקַוֵּון בחַסִירֵות הַימָנֻותהֵון אָף הֵנֵון

heidät myös uskollisuutensa jatkamisessa pysyvät ei jos he ja .

נֵתטַעמֵון מֵשׁכַח גֵּיר אַלָהָא דתֵוֹב נַטעֵם אֵנֵון:

heidät oksastaa taas että Jumala sillä pystyy oksastetaan

Ja js he eivät pysyisi sellaisen uskollisuuden jatkamisessa, myös heidät oksastetaan, sillä Jumala pystyy heidät jälleen oksastamaan.

24 אֵן גֵּיר אַנתְ דמֵן זַיתָא אַנתְ דבַרָא הַו דבַכַיָנָך

luonnossasi joka se metsän sinä oliivipuusta joka sinä sillä jos .

אֵתפַּשַׁחתְ וַדלָא בַכַיָנָך אֵתטעֵמתְ בזַיתָא טָבָא כמָא

montako hyvää oliivipuussa oksastettu luonnossasi ei joka ja oksastettu

הָכֵיל הָנֵון אֵן נֵתטַעמֵון בזַיתָא דַּכַיָנהֵון :

luontonsa joka oiivipuussa oksastetaan jos nämä sen tähden

Sillä jos sinä, joka olet siitä metsän oliivipuusta, joka luonnossasi olet oksastettu, ja joka luonnon vastaisesti olet oksastettu hyvään oliivipuuhun, sen tähden, kuinka paljon se onkaan, jos nämä oksastetaan siihen heidän luonnolliseen oliivipuuhun!

25 צָבֵא אֹנָא גִיר דִתְדַעֻון אַחַיָ אֹרָזָא הָנָא דְלָא תְהֲוֻון

olisitte ei että tämä salaisuus veljeni tuntisitte että sillä minä tahdon .

חַבִימִין בְרֵעְיָן נַפְשְׁכֹון דַעוִירֻות לֵבָא מִן אַתַר קַלִיל הֲוָת

tullut vähän asemasta sydän paatunut että sielujenne ajatuksessa viisaat

לְאִיסְרָיֵל עַדַמָא דִנֵעֻול מֻולָיָא דְעַמְמֵאָ:

kansakuntien täyteys sisälle tuleva että kunnes Israelille

Sillä minä tahdon, veljeni, että te tuntisitte tämän salaisuuden, että ette olisi viisaita omien sielujenne mietteissä, että Israelin sydän on vähäksi aikaa paadutettu, kunnes tulee sisälle se kansojen täyteys.

Sanavalintana heidät on paadutettu siitä ”asemasta”. Kansojen täyteys on tässä, sekä Delitzschillä, 1Moos.48:19 sanatarkka lainaus Jaakobin profeetallisesta siunauksesta Efraimille, jota länsimaisella tyylillä ajattelevat kääntäjät eivät ota huomioon. ”Salaisuudet” olivat ne opetukset, joita ei ollut hyvä puhua kaikelle kansalle synagoogassa. Asiayhteys jatkuukin Jaakobista;

26 וְהָיְדִין כֻלֵה אֵיסְרָיֵל נְחֵאָ אַיכַנָא דַכְתִיב דִנְאתֵא

tuleva että kirjoitettu joka samoin elävä Israel kaikkensa silloin ja .

מִן צֵהְיֻון פָרֻוקָאָ וַנַהפֵך עַולָא מִן יַעֲקֻוב :

Jakob’sta vääryys pois kääntävä ja lunastus Zhion’sta

Ja silloin koko Israel on elävä. Samoin kirjoitettu on, että ”Zionista on tuleva lunastus, ja kääntävä sen vääryyden pois Jakobista”.

27 וְהָיְדִין תֵהוֵא לְהֻון דִיתְקָא הָי דִמִן לְוָתִי מָא דִשְׁבְקַת

jättänyt että kun luotani joka se liitto heille oleva silloin ja .

לְהֻון חֲטָהַיהֻוֹן:

syntinsä heille

Ja silloin heille on oleva se liitto, joka on minun luotani, kun minä annan anteeksi heidän syntinsä.

28 בְּאוַנגֵלְיָון דֵּין בְּעַלדְּבָבֵא אֵנֵון מֵטֶלָתכֶון וַבגַבְיֵותָא

valinnassa ja teidän tähden ovat viholliset mutta evankeliumissa .

חַבִּיבַין אֵנֵון מֵטֶל אַבָּהָתָא׃

ne isät tähden ovat rakkaat

Mutta evankeliumissa he ovat vihollisia teidän tähtenne, ja siinä valitsemisessa he ovat rakkaat, niiden isien tähden.

29 לָא גֵיר הָפְכָא אַלָהָא בְּמַוהַבתֵּה וַבקֵרְיָנֵהּ׃

kutsumisissaan ja lahjoissaan Jumala muutu sillä ei .

Sillä Jumala ei muutu lahjoissaan ja kutsumisissaan.

30 אַיכַּנָא גֵיר דְּאַף אַנתֶון לָא מֵתטְפִּיסִין הַוַיתֶון

olitte tottelevaiset ei te myös että sillä samoin .

לַאלָהָא מֵן קדֵמֶם וְהָשָׁא אֵתחַנַנתֶון מֵטֶל לָא

ei tähden teidät armahdettu nyt ja edestä Jumalalle

מֵתטְפִּיסָנֵותהֶון דְּהָנֵון׃

näiden heidän tottelemattomuutensa

Sillä samoin myös te olitte tottelemattomat Jumalan edessä, ja nyt teidät on armahdettu heidän tottelemattomuutensa tähden,

31 הָכַנָא אָף הָלֵין לָא אֵתטְפִּיסו הָשָׁא לְרַחמֵא דְּעַלֵיכֶון

teidän yllä joka armoille nyt tottelevat ei nämä myös siten .

דְּאַף עַלֵיהֶון נֵהוֶון רַחמֵא׃

armot olisi heidän yllä myös että

Siten myös nämä nyt tottelemattomat pääsevät armoon, joka on teidän yllänne, että myös heidän yllään olisivat ne armot.

32 חבַשׁ גֵּיר אֱלָהָא לכֻלָּנָשׁ בְּלָא מֵתְטַפְּיסָנוּתָא דְּעַל

ylle että tottelemattomuudessa jokaiselle Jumala sillä sisällytti .

כֻּל אֱנָשׁ נַרְחֵם׃

armahtava ihminen kaikki

Sillä Jumala sulki jokaisen siihen tottelemattomuuteen, että hän kaikkia armahtaisi.

33 אָו עֻמְקָא דְּעוּתְרָא וְחֻכְמְתָא וּמַדְעָא דְּאֱלָהָא דְּאֱנָשׁ

ihminen jota Jumalan tieto ja viisaus ja rikkauden syvyys oi .

לָא מָשׁ דִּינוֹהִי וְאוֹרְחָתֵהּ לָא מֵתְעַקְּבָן׃

seurattavat ei tiensä ja tuomionsa tutkitut ei

Oi sitä Jumalan rikkauden syvyyttä ja viisautta ja tietoa, ihmiselle tutkimattomia tuomioitaan ja hänen jäljittämättämiä teitään!

34 מַנּוּ גֵּיר יְדַע רְעָיָנֵה דְּמָרְיָא אַו מַנּוּ הוָא לֵה

hänelle oli kuka tai Herran ajatuksensa tunsi sillä kuka .

בְּעֵל מֵלְכָּא׃

neuvonantaja

Sillä kuka on tuntenut Herran ajatuksen, tai kuka oli hänen neuvonantajansa?

35 וּמַנּוּ קַדֵּם יַהֲבַ לֵהּ וּכְן נְסַבַ מִנֵּהּ׃

hänestä saanut sitten ja hänelle antanut edessä kuka ja .

Ja kuka on hänen edessään antanut hänelle, ja sitten saanut häneltä?

36 מֵטֶל דִּכֹּל מִנֵּהּ וּכֹל בֵּהּ וּכֹל בְּאִידֵהּ דִּלֵּה תֵּשְׁבֻחָן

ylistykset hänen että kädessään kaikki ja hänessä kaikki ja hänestä kaikki että koska .

וּבְוֹרְכָן לְעָלַם עָלְמִין אָמִין:

amen ”aina ja iankaikkisesti” siunaukset ja

Koska kaikki on hänestä, ja kaikki on hänessä, ja kaikki on hänen kädessään. Hänen ovat ylistykset ja siunaukset, aina ja iankaikkisesti, amen.

Tässäkin jakeessa, siunaukset puuttuvat kreikasta, vaikka kyseessä on hebrean ja aramean tärkein siunausta tarkoittava sana.

12:1 בָּעֵנָא הָכֵיל מִנְכֹון אַחַיָּ בְּרַחֲמוֹהִי דֵּאלָהָא

Jumalan armoissaan veljeni teistä sen tähden minä pyydän .

דִּתְקִימֻון פִּגְרֵיכֻון דְּבְחָתָא חַיְתָא וְקַדִּישְׁתָּא

pyhä ja elävä uhri joka ruumiinne nostaisitte että

וְמִקְבַּלְתָּא לֵאלָהָא בְּתֻשְׁמִשְׁתָּא מְלִילְתָּא:

järjellinen palvelutyössä Jumalalle hyväksyttävä ja

Sen tähden, minä pyydän teitä, veljeni, Jumalan armon kautta, että nostaisitte *alttarille* ***teidän ruumiinne, joka on se elävä ja pyhä uhri, ja Jumalalle vastaanotettava, sanavalmiin palvelutyön kautta.***

Uhrin kanssa käytetty *kuum*, ”nousta”, on aina uhrin nostamista alttarille. Kaikki feminiinimuodossa, viittaa aramean lukijalle siihen morsiamen suuntaan. Järjellinen on myös ”sanavalmis”. Kreikka ei käytä jakeessa tavallista armoa.

2 וְלָא תִּתְדַּמְּוֹן לְעָלְמָא הָנָא אֶלָּא אֶשְׁתַּחְלַפּוֹ בְּחֻוְדָּתָא

uudistuksessa muuttukaa vaan tämä maailmalle jäljittelisitte älkääkä .

דִּרְעָיָנֵיכֶוֹן וְהוַיְתֻּוֹן פָּרְשִׁין אֵינָא הֻוּ צֶבְיָנָא דְּאֱלָהָא טָבָא

hyvä Jumalan tahto se sellainen erotatte olisitte ja ajatustenne

וְמַקְבְּלָא וְגַמִּירָא׃

täydellinen ja vastaanotettava ja

Älkääkä jäljitelkö tätä maailmaa, vaan muuttukaa sen teidän ajatustenne uudistuksen kautta, ja erottakaa sellainen, mikä on se Jumalan hyvä ja vastaanotettava ja täydellinen tahto.

Jae on käskymuoto sekä tässä, että kreikassa.

3 אָמַר אֲנָא דֵּין בְּטַיְבֻּותָא דְּאִתְיַהֲבַת לִי לְכֻלְּכֶוֹן דְּלָא

ettei teille kaikille minulle annettu joka siunauksessa mutta minä sanon .

תְּהֻוֻן מִתְרַעֲיִן לְבַר־מִן מָא דְּוָלֵא דְּתֵתְרַעֻוֹן אֶלָּא

vaan ajattelisitte että täytyy että kenestä ulkopuoli ajattelette olisitte

תְּהֻוֻן מִתְרַעֲיִן בְּנַכְפֻּותָא כְּלְנָשׁ אֵיךְ דְּפַלַּג לֵה אֱלָהָא

Jumala hänelle jakoi joka kuin jokainen kohtuudessa ajattelette olisitte

הֵימָנֻותָא בְּמִשְׁוּחְתָא׃

öljymitassa uskollisuus

Mutta minä sanon teille kaikille sen siunauksen kautta, joka minulle on annettu, ettette ajattelisi kenestäkään yli sen, mitä täytyy ajatella, vaan ajattelisitte kohtuullisesti, jokainen sen mukaan kuin Jumala on hänelle uskollisuutta mitalla jakanut.

Kreikassa *hyperfroneo*, joka kääntää katseet omaan itseensä, arameassa vähän laajempi näkökulma. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, tässäkin olisi ”ajatella itsestään”.

4 אַיכַּנָא גֵּיר דִּבְחַד פַּגְרָא הַדְּמֵאִ סַגִּיאִאִ אִית לַן וְכֻלְּהֵון

he kaikki ja meille on paljon jäsenet ruumis yhdessä että sillä samoin .

הַדְּמֵאִ לָא הֲוָא חַד סֻעְרָנָא אִית לְהֵון:

heille on toiminta yksi ole ei jäsenet

Sillä samoin kuin yhdessä ruumiissa meillä on monta jäsentä, eikä niitä kaikkia jäseniä varten ole** vain **yksi tehtävä,

5 הָכַנָּא אָף חנַן דִּסַגִּיאִאִ חנַן חַד חנַן פּגַר בַּמשִׁיחָאִ חַד

yksi Messiaassa ruumis me yksi olemme paljon jotka me myös siten .

חַד מִנַן דֵּין הַדְּמֵאִ חנַן דִּחדָדֵאִ:

yksien me jäsenet mutta meistä yksi

Siten myös me, joita on monta, olemme yksi ruumis Messiaassa, mutta yhdessä me olemme toinen toistemme jäseniä.

6 אֵלָא אִית לַן מַוהבָתָאִ משַׁחלפָתָאִ אַיך טַיבֻּותָא

siunaus kuin erilaiset lahjat meille on vaan .

דְּאתַיַהבַת לַן אִית דִּנבִיֻותָאִ אַיך משֻׁוחתָא דִּהַימָנֻותֵהּ:

uskollisuutensa öljymitta kuin profetian on meille annettu joka

Vaan meillä on vaihtelevia lahjoja, sen meille annetun siunauksen mukaan. On profetiaa, hänen uskollisuutensa mitan mukaan,

7 וְאית דִּתֵשׁמֵשׁתָא אִית לֵהּ בִּתֵשׁמֵשׁתֵּהּ וְאית

on ja palvelutyössään hänelle on palvelutyön on ja .

דִּמַלפָנָא הֻוָ בְּיֻולפָנֵהּ:

opettamisessaan hän opettajan

ja on palvelutyön, hänen palvelutyönsä mitan mukaan, ja on opettajan, hänen opettamisensa mitan mukaan.

Jae on jatkoa edelliselle ja siksi menee ”hänen mittansa mukaan”.

8 וְאִית֗ דִּמְבַיָּאנָא הֲוָ֣ בְּבַוָּיָאֵהּ֮ וְדַיָּהֵב֒ בְּפַשִּׁיטוּתָ֣אָ

oikeamielisyydessä antaa joka ja lohdutuksessaan hän lohduttajan on ja .

וְדַקָּאֵם בִּרְשָׁ֣אָ בְּחִפְּיַטוּתָ֣אָ וְדַמְרַחֵם בְּפַצִּיחוּתָ֣אָ׃

riemullisuudessa ystävän ja ahkeruudessa johtajuudessa seisoo joka ja

Ja on lohduttajan, hänen lohdutuksensa mukaan, ja antajan, rehellisyydessä, ja johtajan, ahkeruudessa, ja ystävän, riemullisuudessa.

9 וְלָא נֶהְוֵא נְכִ֣יל חֻבְּכָ֣ן אֶלָּא הַוְיָתוּן סָנִין לְבִישָׁתָ֣אָ

pahalle inhoatte olisitte vaan rakkautenne petollinen oleva eikä .

וּמִתְנַקְּפִ֣ין לְטָבָ֣תָאָ׃

hyvälle tarttuisitte ja

Älköön teidän rakkautenne olko petollista, vaan että inhoaisitte pahaa ja pitäisitte kiinni hyvästä.

10 הַוְיָתוּן רָחְמִין לַאֲחַיכֶ֣ון וּמַחְבִּין חַד־לְחַד הַוְיָתוּן

olisitte yhdelle yksi rakastatte ja veljillenne ystävälliset olisitte .

מְקַדְּמִין מְיַקְּרִין חַד־לְחַד׃

yhdelle yksi kunnioitatte edellänne

Olkaa ystävällisiä veljillenne, ja rakastakaa toinen toistanne, kunnioittakaa toinen toistanne pitäen heitä teidän edellänne.

11 הַוְיָתוּן חִפְּיַטִין וְלָא חַבְּנָנִין הַוְיָתוּן רָתְחִין בְּרוּחָ

hengessä kiehuvat olisitte laiskat eikä ahkerat olisitte .

הַוְיָתוּן פָּלְחִין לְמָרְכֶ֣ון׃

herrallenne palvelette olisitte

Olkaa ahkerat, älkääkä laiskat, olkaa hengessä tuliset, palvelkaa teidän Herraanne.

Palveleminen on tässäkin papillista palvelutehtävää. Hengessä kiehuva, kuuma.

12 הוַיתֻון חָדֵין בסַבַרכֻון הוַיתֻון מסַיבִרין אֻולצָניכֻון׃

kärsimyksissänne toiveikkaat olisitte toivossanne iloiset olisitte .

הוַיתֻון אַמִינין בַצלֻותָא׃

rukouksessa totuudelliset olisitte

Olkaa toivossanne iloiset, olkaa kärsimyksissänne toiveikkaat, olkaa totuudenmukaiset rukouksessa.

Toiveikas *sevar*, toivo-sanasta, totuudellinen *amen*-sanasta.

13 הוַיתֻון מֻשתַותפִין לַסנִיקֻותָא דקַדִישֵׁא׃ הוַיתֻון

olisitte pyhien tarpeille osanottajat olisitte .

רָחמִין אַכסַנָיֵא׃

muukalaiset ystävät

Ottakaa osaa pyhien tarpeisiin. Olkaa muukalaisten ystäviä.

”Vieraanvarainen” on ihan hyvä suomennos, kuten KR38 sen ilmaisee.

14 בַרכַו לרָדֵופַיכֻון׃ בַרכַו ולָא תֻלֻוטֻון׃

kiroatte eikä siunatkaa vainoajillenne siunatkaa .

Siunatkaa vainoajianne, siunatkaa, älkääkä kirotko!

Tämäkin on käsky, toisin kuin edelliset jakeet.

15 חדַו עַם דחָדֵין׃ ובכַו עַם דבָכֵין׃

itkevät jotka kanssa itkekää ja iloitsevat jotka kanssa iloitkaa .

Iloitkaa iloitsevien kanssa, ja itkekää itkevien kanssa.

16 וּמִדֵּם דִּמְתַרְעִין אַנְתֻּון עַל נַפְשְׁכֻון אָף עַל אַחֵיכֻון וְלָא

eikä veljenne ylle myös sielunne ylle te ajattelette että asia ja .

תֶּתַרְעֻון רְעָיָנָא רָמָא אֶלָּא קַפּוֹ לַאיִלֵּין דִּמַכִּיכִין וְלָא

eikä nöyrät jotka niille huolehtikaa vaan korkea ajatukset ajattelisitte

הוַיְתֻון חַכִּימִין בִּרְעָיָן נַפְשְׁכֻון׃

sielunne ajatuksissa viisaat olisitte

Ja mitä itsestänne ajattelette, niin myös veljistänne, älkääkä ajatuksissanne miettikö korkeita, vaan huolehtikaa nöyristä, älkääkä olko omissa ajatuksissanne viisaita.

Myös kreikka menee suunnilleen tämän mukaan, suomalainen ”tyytykää alhaisiin oloihin” on taustaltaan kirkkohistoriallinen käännös. Vanha biblia sanoo tämänkin jakeen paremmin.

17 וְלָא תֶּפַרְעֻון לְאֹנָשׁ בִּישְׁתָּא חֲלָף בִּישְׁתָּא אֶלָּא

vaan pahuus puolesta pahuus ihmiselle palkitsisitte eikä .

נֶתְבַּטֵּל לְכֻון דִּתֶעְבְּדֻון טָבָתָא קֳדָם בְּנֵינָשָׁא כְּלְהֻון׃

he kaikki ihmislapset edessä hyvyys tekisitte että teille aiheena olisi

Ettekä kenellekään palkitsisi pahaa pahalla, vaan teillä olisi asenteena, että tekisitte hyvää kaikkien ihmisten edessä.

”Vaan” puuttuu kreikasta ja jae on kahdessa virkkeessä. Jos teksti olisi kreikasta käännetty, niin olisi myös tässä. 400-luvun Codex Alexandrianus laittaa ”Jumalan ja ihmisten edessä”.

18 וְאִן מִשְׁכַּחְתָּא אֵיךְ דִּמִּן לְוָתְכֻון עִם כְּלְבַּרְנָשׁ

ihmispojat kaikki kanssa teidän luotanne joka kuin mahdollista jos ja .

שְׁלָמָא עֲבֵדוּ׃

tehkää rauhaa

Ja sen mukaan, jos mahdollista teiltä, tehkää rauhaa joka miehen kanssa.

19 וְלָא הוַיתְּוּן תְּבַעִין נַפְשְׁכֹון חַבִּיבַיָּא אֶלָּא הַבוֹ אַתְרָא

sijaa antakaa vaan rakkaani sielunne kostatte olette eikä .

לְרוּגְזָא כְּתִיב הֲוֵו גֵּיר דְּאִן לָא תֶּעְבֵּד דִּינָא לְנַפְשָׁךְ

sielullesi tuomio tekisit ei jos että sillä se kirjoitettu vihalle

אֲנָא אֶעְבֵּד דִּינָךְ אָמַר אֱלָהָא:

Jumala sanoo tuomiosi toteutan minä

Älkääkä olko kostamassa omia sielujanne, rakkaani, vaan antakaa sijaa sille vihalle, sillä kirjoitettu on, että "jos et tee tuomiota itsellesi, minä toteutan sinun tuomiosi, sanoo Jumala".

Aramean teksti lainaa tässä jotain meidän aikanamme tuntematonta kohtaa. Lainaus ei ole peshitasta, targumeista eikä tavallisesta hebrean raamatusta, vaan jostain muusta.

20 וְאִן כְּפֵן בְּעֵלְדְּבָבָךְ אַוְכֵּלְיֵהוּ וְאִן צְהֵא אַשְׁקֵיהוּ וְאִן

jos ja häntä juota jano jos ja häntä syötä vihamiehesi nälkäinen jos ja .

הָלֵין תֶּעְבֵּד לֵהּ גֻּמְרָא דְּנוּרָא תִּקַבַּר עַל קַרְקַפְתֵּהּ:

pääkallonsa ylle pinoava tuliset jotka hiilet hänelle tekevä nämä

Ja jos vihamiehesi on nälkäinen, syötä häntä, ja jos janoinen, juota häntä, ja jos näin teet hänelle, sinä pinoat tulisia hiiliä hänen pääkallonsa ylle.

Merkilleen tarkka lainaus aramean peshitta Sananlaskut 25:21-22.

21 לָא תֵּזְכֵּיכֻון בִּישְׁתָּא אֶלָּא זְכָאוּה לְבִישְׁתָּא בְּטָבְתָּא:

hyvässä pahuudelle sen voittaa vaan pahuus voittamiksi älkää .

Älkää tulko pahuuden voittamiksi, vaan voittakaa se pahuus hyvyyden kautta.

13:1 כֻּל נַפְשׁ לִשְׁוֹלְטָנֵא דִּרְבוּתָא תִּשְׁתַּעְבַּד לַיתִ גִּיר

sillä ei ole alamainen suuruuden käskyvallalle sielu kaikki .

שְׁוֹלְטָנָא דִּלָא הֲוָא מִן אֱלָהָא הֲוָן וְאִילֵין שְׁוֹלְטָנֵא

käskyvalta ne ja se Jumalasta ole ei joka käskyvalta

דְּאִיתַיְהֲוֹן מִן אֱלָהָא הֲוָ פְּקִידִין:

käsketyt se Jumalasta he ovat että

Kaikki sielut, olkaa alamaiset ylemmille käskyvalloille, sillä ei ole käskyvaltaa, joka ei ole Jumalasta, ja ne käskyvallat, jotka ovat, ovat Jumalan käskemiä.

Osa kreikan teksteistä sanoo sielujen tilalla ”elämät” ja viittaa nimenomaan siihen, että kreikka on käännös, koska seemiläisistä kielistä sen voi tulkita niin, erityisesti, jos välissä on esim. latina.

2 מִן דְּקָאֵם הָכִיל לְוֹקבַל שְׁוֹלְטָנָא לְוֹקבַל פְּוֹקדָנָא

käsky vastapäätä käskyvalta vastapäätä sen tähden nousee joka .

דַּאלָהָא קָאֵם וְהָלֵין דְּקָימִין לְוֹקבַלֹהֲוֹן דִּינָא נְסִבוּן:

saavat tuomio heitä vastapäätä nousevat jotka nämä ja nousee Jumalan

Sen tähden, joka nousee käskyvaltaa vastaan, nousee Jumalan käskyä vastaan, ja nämä, jotka nousevat vastaan, tulevat saamaan tuomion.

Kreikka lisää ”itselleen”.

3 דַּיָּנָא גִּיר לָא הֲוָו דְּחִלְתָּא לַעֲבָדֵא טָבָא אֶלָּא לְבִישָׁא׃

pahalle vaan hyvä tekijälle pelko ole ei sillä tuomio .

צָבָא אַנְתְּ הָכִּיל דְּלָא תִּדְחַל מִן שִׁוּלְטָנָא עֲבַד טָבְתָא

hyvyys tee käskyvallasta pelkäisi ettet sen tähden sinä tahdo

וְתֶשְׁבֻּחְתָּא תֶּהֱוֵא לָךְ מִנֵּהּ׃

hänestä sinulle oleva ylistys ja

Sillä se tuomio ei ole pelon aihe hyvän tekijälle, vaan pahan. Sen tähden, tahdotko sinä, ettet pelkäisi käskyvaltaa? Tee hyvää, ja olet saava siltä sinulle ylistyksen!

Suomalaisessa KR38 saa kiitoksen, mutta ei edes kreikassa ole niin, vaan ylistys sielläkin.

4 מְשַׁמְשָׁנָא הֲוָא גִּיר דַּאלָהָא אֶלָּא לָךְ לְטָבָתָא וְאַן

jos ja hyvyydelle sinulle vaan Jumalan sillä hän srk-palvelija .

בִּישְׁתָּא עָבֵד אַנְתְּ דְּחַל לָא הֲוָא גִּיר סְרִיקָאִיתְ אַסִּיר

kuljeta turhasti sillä ole ei pelkää sinä teit pahuus

לְסַפְּסְרָא מְשַׁמְשָׁנָא הֲוָא גִּיר דַּאלָהָא וְתָבְוָעָא דְּרוּגְזָא

vihan kostaja ja Jumalan sillä hän srk-palvelija miekkaa

לְאִילֵּין דְּעָבְדִין בִּישָׁתָא׃

pahuus tekevät jotka niille

Sillä hän on Jumalan palvelija, sinulle hyväksi. Ja jos teit pahaa, pelkää, sillä ei hän turhaan kanna mukanaan miekkaa, sillä hän on Jumalan palvelija ja sen vihan kostaja niille, jotka tekevät pahaa.

5 וּמִטֶּל הָנָא אָלְצָא לַן דִּנְשׁתַּעְבַּד־לָא מִטֶּל רֻוגְזָא
viha tähden ei alamainen että meille kehotus tämä tähden ja .
בַּלְחֻוד־אֵלָא אָף־מִטֶּל תְּאַרְתַּן׃
omatunto tähden myös vaan yksin

Ja tämän tähden meillä on se kehotus, ettemme olisi alamaisia yksin vihan tähden, vaan myös omantunnon tähden.

6 מִטֶּל הָנָא אָף־כְּסַף־רְשָׁא יְהַבִּין אַנְתֻּון מְשַׁמְשָׁנֵא אֱנֻון
ovat srk-palvelijat te annatte pää raha myös tämä tähden .
גֵּיר דְּאִלָּהָא דְּעַלַיהֵין דְּהָלֵין קָיְמִין׃
seisovat nämä että näiden ylle että Jumalan sillä

Tämän tähden te veronkin annatte, sillä he ovat Jumalan palvelijoita, jotka näissä pysyvät.

7 פְּרֻועו הָכֵיל לְכֻלָּנָשׁ אֵיךְ־דְּמִתְחִיב־לֵהּ לְמַן דִּכְסַף־רְשָׁא
pää rahan kenelle hänelle velallinen joka kuin jokaiselle sen tähden palkitkaa .
כְּסַף־רְשָׁא וְלְמַן דְּמַכְסָא מַכְסָא וְלְמַן דְּדַחְלְתָּא דַּחְלְתָּא
kunnioitus kunnioituksen kenelle ja vero veron kenelle ja pää raha
וְלְמַן דְּאִיקָרָא אִיקָרָא׃
kunnia kunnian kenelle ja

Sen tähden, palkitkaa jokaiselle sen mukaan, kuin on velassa; vero, kenelle veroa, ja tullimaksu, kenelle tullimaksu, ja kunnioitus, kenelle kunnioitusta, ja kunnia, kenelle kunnia.

Kahta erilaista veroa. Toinen vero on ”*maksaa*”, tuleeko suomalainenkin maksamine tästä sanasta?

8 וַלאֹנָשׁ מִדִּם לָא תִחֲוֻבוֹן אֶלָּא חַד לְחַד לְמַחָבֻוֹ

rakastamaan yhdelle yksi vaan velalliset ei asia ihmiselle ja .

מַן דְּמַחֵב גֵּיר חַבְרֵהּ נָמֻוסָא מַלֵּי:

täyttää sana ystävänsä sillä rakastaa joka

Älkääkä olko kenellekään velassa, muuta kuin rakastamaan toinen toistanne, sillä joka rakastaa ystäväänsä, täyttää sen kirjoitetun sanan.

9 וָאף הָי גֵּיר דֶּאמַר דְּלָא תִגֻּוֹר וְלָא תֶקְטֻוֹל וְלָא תֶגְנֻוֹב

varasta äläkä tapa äläkä aviorikosta älä että sanoo joka sillä se myös ja .

וְלָא תֶרַג וֶאן אִית פֻּוקְדָּנָא אֹחְרְנָא בְּהָדֵא מִלְּתָא

sana tässä toinen käsky on jos ja valehtele äläkä

מֶשְׁתַּלֵּם דְּתֶרְחַם לְקַרִיבָךְ אַיְךְ נַפְשָׁךְ :

sielusi kuin lähimmäisellesi rakastaisit että täyttyy

Sillä se, joka sanoo, että älä tee aviorikosta, äläkä tapa, äläkä varasta, äläkä valehtele, ja jos on toinenkin käsky, myös se täyttyy tässä sanassa, että ”rakasta lähimmäistäsi niin kuin sieluasi.”

10 חֻבָּא לְקַרִיבֵּה בִּישְׁתָּא לָא סָעַר מֶטֶל דְּחֻבָּא

rakkaus että koska harjoita ei pahuus lähimmäiselleen rakkaus .

מֻוֹלָיֵה הֻוֹ דְּנָמֻוסָא:

sanan se täyttymyksensä

Rakkaus ei harjoita pahuutta lähimmäiselleen, koska rakkaus on sen kirjoitetun sanan täyttymys.

11 וְאַף הָדֵא דְּעוֹן דִּזַבְנָא הֵוֵ וּשְׁעָתָא הִי מִכֵּיל דִּנִתְעִיר

heräisi että siis se hetki ja se aika että tietäkää tämä myös ja .

מִן שְׁנָתַן הָשָׁא הֵוֵ גֵּיר אֶתְקַרְבוֹ לַן חַיָּיֵן יַתִּיר

lisää elämämme meille lähestynyt sillä se nyt unestamme

מִן דִּכַד הַימְנִן:

uskoimme kuin alkaen

Ja tietäkää myös tämä, että se aika ja se hetki herätä unestamme on nyt, sillä se meidän elämämme on meitä lähellä, enemmän kuin uskomme alussa.

12 לִלְיָא מִכֵּיל עַבַר וְאִימְמָא קְרֵב נִיח מִנַן הָכֵיל

sen tähden meistä lepoon lähellä päivä ja ohi siis yö .

עֲבָדֵא דְחֵשׁוֹכָא וְנִלְבַּשׁ זַיְנֵה דְנְוֹהְרָא:

valkeuden varusteensa pukekaamme ja pimeyden teot

Yö on siis ohi, ja se päivä on lähellä, sen tähden, sivuun meistä ne pimeyden teot, ja pukeutukaamme valkeuden varusteisiin!

13 וַאיך דִּבְאִימְמָא בְּאַסְכְּמָא נְהַלֵּךְ לָא בַּזְמָרָא וְלָא

eikä juhlimisessa ei vaeltava kohtuudessa päivässä että kuin ja .

בְּרַוְיוּתָא וְלָא בְּמַדְמְכָא טַנְפָא וְלָא בַּחְסָמָא וַבְחֵרְיָנָא:

riidassa ja kateudessa eikä saastainen makuuhuoneessa eikä juopumuksessa

Ja vaeltakaamme kohtuudessa, niin kuin päivällä, ei juhlimisessa eikä juopumuksessa, eikä saastaisessa makuuhuoneessa, eikä kateudessa ja riidassa.

”Saastainen” puuttuu kreikasta.

14 אֶלָּא לְוַבֵּשׁוּהִי לְמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא וְלָא תְּאַצְּפוּן

huolehtisitte ettekä Messias Jeshua herrallemme pukeutukaa vaan .

דְּבַסְרְכוֹן לַרְגִּיגָתָא׃

himoille teidän lihanne

Vaan pukeutukaa meidän Herraamme, Jeshuaan, Messiaaseen, älkääkä pitäkö huolta teidän lihanne himoista.

14:1 לַאינָא דְּיִן דַּכְּרִיה בְּהַימָנוּתָא הַבּוֹ לֵה אִידָא

käsi hänelle antakaa uskollisuudessa heikko joka kuin sellaiselle .

וְלָא תְּהוֹוֻן מִתְפַּלְגִין בְּמַחְשְׁבָתְכוֹן׃

väittelyissänne jakautuneet olisitte ettekä

Sellaiselle, joka on ikään kuin heikko siinä uskollisuudessa; antakaa hänelle käsi, älkääkä olko jakautuneita niissä teidän väittelyissänne.

Kreikassa ennemmin ”ottakaa hänet vastaan”, aramea taas pyytää auttamaan, ojentamaan käden.

2 אִית גֵּיר דְּמְהַימֵן דְּכֻלְּמִדֵּם נֵאכֻל וְדַכְּרִיה

heikko joka ja syököön asia kaikki että usko jolla sillä on .

יַרְקָא הֻוָא אָכֵל׃

syö hän kasviksia

Sillä, se, jolla on usko, voi syödä kaikkea, ja joka on heikko, syököön kasviksia.

3 הַו דֵּין דְּאכֵל לֵהַו מַן דְּלָא אָכֵל לָא נִשְׁוֹט וְהַו מַן דְּלָא

ei joka hän ja halveksiko ei syö ei joka hänelle syö joka sillä hän .

אָכֵל לֵהַו מַן דְּאכֵל לָא נְדֵוֹן אֲלָהָא גֵּיר קַרְבֵּהּ:

lähellään sillä Jumala tuomitko ei syö joka hänelle syö

Sillä hän, joka syö, älköön halveksiko häntä, joka ei syö, ja hän, joka ei syö, älköön tuomitko häntä, joka syö, sillä Jumala on hänen lähellään.

4 אַנְתְּ מַן אַנְתְּ דְּדָאֵן אַנְתְּ לְעַבְדָּא דְּלָא דִּילָךְ דֵּאן

jos että sinun ei joka työntekijälle sinä tuomitset joka sinä kuka sinä .

קָאֵם לְמָרֵה קָאֵם וְאֵן נָפֵל לְמָרֵה נָפֵל מִקָּם הֲוָה דֵּין קָאֵם

seisoo mutta hän seisova lankeaa herralleen lankeaa jos ja seisoo herralleen seisoo

מָטֵא גֵּיר בְּאִידֵי מָרֵה דִּנְקִימִיוֹהִי:

hänet pystyssä että herransa kädessä sillä ojentaa

Sinä, kuka sinä olet, joka tuomitset työntekijää, joka ei ole sinun omasi? Jos hän seisoo, hän seisoo herralleen, ja jos hän lankeaa, hän lankeaa herralleen. Mutta hän onkin seisova, sillä hänen Herransa ojentautuu ottamaan häntä kädestä pitääkseen hänet pystyssä.

Kaikissa kreikan teksteissä ”toisen työntekijää”, jos teksti olisi kreikasta käännetty, niin olisi tässäkin.

5 אִית דְּדָאֵן יַוְמָא מִן יַוְמָא וְאִית דְּדָאֵן כֻּלְּהֵון יַוְמָתָא

päivät ne kaikki tuomitsee joka on ja päivästä päivä tuomitsee joka on .

כֻּלְּנָשׁ דֵּין בְּמַדְעָא דְּנַפְשֵׁה נִשְׁתַּרַר:

varma oleva sielunsa mietteissä mutta jokainen

On päivän toisesta päivästä tuomitsevaa, ja kaikkien päivien tuomitsijaa, mutta olkoon jokainen varma niissä oman sielunsa mietteissä.

6 מַן דּמִתְרַעֵא דּיַומָאָ לְמָרֵה מִתְרַעֵאָ וכֻל דּלָא מֵתְרַעֵא

ajattele ei joka kaikki ja ajattelee herralleen päivä että ajattelee joka .

דּיַומָאָ לְמָרֵה לָא מֵתְרַעֵאָ וּדְאָכֵל לְמָרֵה אָכֵל ולַאלָהָא

Jumalalle ja syö herralleen syö joka ja ajattele ei herralleen päivän

מַודֵאָ וַדלָא אָכֵל לְמָרֵה לָא אָכֵל ומַודֵא לַאלָהָאָ:

Jumalalle kiittää ja syö ei herralleen syö ei joka ja kiittää

Joka ajattelee jotain päivää, ajattelee Herralleen, ja jokainen, joka ei ajattelee jotain päivää, ei ajattele. Ja joka syö, hän syö Herralleen, ja kiittää Jumalaa. Ja joka ei syö, ei syö Herralleen, ja kiittää Jumalaa.

7 לַית גֵיר אֹנָש מִנַן דּלנַפשֵה חַיָ ולַית אֹנָש

ihminen ei ole ja se sielulleen joka meistä ihminen sillä ei ole .

דּלנַפשֵה מָאֵת :

kuolee sielulleen joka

Sillä ei kukaan meistä ole omaa sieluaan varten, eikä kukaan kuole omaa sieluaan varten.

8 מֵטֶל דֵאן חָאיֵנַן לְמָרַן חָאיֵנַן וֵאן מָיתִינַן לְמָרַן

herrallemme kuolemme jos ja elämme herrallemme elämme jos että koska .

הֶוֵו מָיתִינַן וֵאן חַיֵינַן הָכֵיל וֵאן מָיתִינַן דּמָרַן חנַן:

me herramme kuolemme jos ja sen tähden elämme jos ja kuolemme se

Koska, jos me elämme, me elämme meidän Herrallemme, ja jos me kuolemme, sen kuolemme Herrallemme. Ja sen tähden, jos me elämme, ja jos me kuolemme, me olemme meidän Herramme.

Herramme omat, on oikein suomalaisessa mutta ei kuulu tekstiin varsinaisesti. Kreikasta puuttuu ainakin ja-sana ennen ”sen tähden”. Elämä loppulauseessa monikko, sisältää tulevankin elämän.

9 מֵטֶל הָנָא אָף־מְשִׁיחָא מִית־וַחְיָא וְקָם דְּהוּ נֵהוֵא

oleva hän että nousi ja elää ja kuoli Messias myös tämä tähden .

מָרְיָא לְמִיתֵא וְלַחַיֵּא:

eläville ja kuolleille Herra

Tämän tähden myös Messias kuoli, ja elää, ja nousi, että hän olisi kuolleiden ja elävien Herra.

10 אַנְתְּ דֵּין מָנָא דְּאֵין אַנְתְּ לַאֲחוּךְ־אַו אָף־אַנְתְּ לְמָנָא

miksi sinä myös tai veljellesi sinä tuomitset mitä mutta sinä .

שָׁאֵט אַנְתְּ לַאֲחוּךְ־כֻּלַּן גֵּיר עִתִּידִינַן לְמִקָּם קֻדָּם

edessä seisomiselle tulemme sillä me kaikki veljellesi sinä halveksit

בִּים דְּמְשִׁיחָא:

Messiaan koroke

Mutta sinä, mitä sinä tuomitset veljeäsi, tai myös sinä, miksi halveksit veljeäsi, sillä me kaikki tulemme seisomaan Messiaan puhujakorokkeen edessä.

11 אֵיךְ־דִּכְתִיב־דְּחַי אֲנָא אָמַר מָרְיָא דִּלִי תֵּכְוֹף־כֻּל

kaikki taipuva minulle että Herra sanoo minä elän että kirjoitettu että kuin .

בְּרוּךְ־וּלִי נַוְדֵּא כֻּל לֵשָׁן:

kieli kaikki vannova minulle ja polvet

Niin kuin kirjoitettu on, että ”niin kuin minä elän, sanoo Herra, että jokainen polvi on taipuva minulle, ja jokainen kieli on vannova minulle”.

Jesaja 45:23 lainaus ei mene tarkasti yhdenkään tuntemamme version mukaan.

12 מָדֵין כֻּל אֹנָשׁ מִנַּן פִּתְגָמָא חֲלָף נַפְשֵׁה יְהֵב לֵאלָהָא׃

Jumalalle antaa sielunsa puolesta vastaus meistä ihminen kaikki siis .

Siis jokainen meistä antaa Jumalalle vastauksen oman sielunsa puolesta.

Kreikan teksteissä on suuri määrä pieniä lukueroja tässä jakeessa, ja se viittaa epävarmuuteen siitä, kuinka jae tulisi kirjoittaa. Ajatus kuitenkin sama.

13 לָא מְכִיל נְדוֹן חַד לְחַד אֱלָא הָדָא דְּונוּ יַתִּירָאִית

runsaasti tuomitkaa tämä vaan yhdelle yksi tuomitseva siis ei .

דִּתְוַקַּלְתָּא לַאֲחִוךְ לָא תִּסִּים׃

asettava ei veljellesi kompastus että

Älkää siis tuomitko toinen toistanne, vaan tätä runsaasti tuomitkaa, ettet asettaisi veljellesi kompastusta.

14 יָדַע אֹנָא גֵּיר וַמְפָּס אֹנָא בְּמָרְיָא יֵשׁוּעַ דִּמְדֵם דַּמְסַיַּב

saastunut että asia että Jeshua herrassa minä varma ja sillä minä tunnen .

מִן לְוָתֵהּ לֵיתִ אֱלָא לַאינָא דְּרָנֵא עַל מְדֵם דַּטְמָא לְהַו

hänelle epäpuhdas joka asia ylle miettii joka sellaiselle vaan ei ole luotaan

הֻוְא בַּלְחֻוד טְמָא׃

epäpuhdas yksin se

Sillä minä tiedän ja olen varma Herrassa Jeshuassa, ettei mikään asia ole itsessään saastunutta, mutta sellaiselle, joka miettii, mikä olisi hänelle epäpuhdasta, se on yksin hänelle epäpuhdasta.

15 אֵן דִּין מֵטֶל מֵאכֻלְתָּא מעִיק אַנְתְּ לַאחֻוך לָא הֲוָא
ole ei veljellesi sinä murehdutat syötävä tähden mutta jos .
בְּחֻובָא מהַלֵּך אַנְתְּ לָא תְּוֹבֵד בְּמֵאכֻלְתָּך לְהַו דְּמֵטְלָתֵה
tähtensä jonka hänelle syötäväsi kautta tuhoaisi et sinä vaellat rakkaudessa
מִית מְשִׁיחָא:
Messias kuoli

Mutta jos sinä syötävän tähden murehdutat veljeäsi, et ole vaeltamassa rakkaudessa. Älä tuhoa syötäväsi kautta häntä, jonka tähden Messias kuoli.

16 וְלָא תֵּתְגַּדַּף טָבְתַן:
hyvämme pilkattavaksi älkääkä .

Älkääkä antako meidän hyvämme olla pilkattuna.

17 מַלְכֻוּתֵה גֵּיר דֵּאלָהָא לָא הֲוָת מֵאכְלָא וּמַשְׁתְּיָא אֶלָּא
vaan juomista ja syömistä ole ei Jumalan sillä kuningaskuntansa .
כְּאֵנֻוּתָא וְשַׁלְוָא וְחֶדְוָתָא בְּרֻוחָא דְּקֻודְשָׁא:
pyhyyden hengessä ilo ja rauha ja puhtaus

Sillä Jumalan kuningaskunta ei ole syömistä ja juomista, vaan puhtautta ja rauhaa ja iloa pyhässä hengessä.

18 מַן דְּבְהָלֵין גֵּיר מְשַׁמֵּשׁ לְמְשִׁיחָא שָׁפַר לֵאלָהָא וְקָדָם
edessä ja Jumalalle kaunis Messiaalle palvelee sillä näissä joka .
בְּנֵינָשָׁא בְּקֵאָ:
kelvollinen ihmislapset

Sillä joka näissä palvelee Messiasta, on Jumalalle kaunis, ja ihmislasten edessä kelvollinen.

Kelvollinen; koeteltu, tutkittu. Palveleminen on ennen kaikkea seurakunnassa. Sanaa käytetään ensimmäisen kerran targumeissa Melkisedekin yhteydessä.

19 הָשָׁא בָּתַר שׁלָמָא נֵרהַט וּבָתַר בֵּנַיָנָא חַד דְחַד׃

yhden yksi rakennus perässä ja juoskaamme rauha perässä nyt .

Nyt, juoskaamme rauhan perässä, ja toinen toistemme rakentumisen perässä.

Rakennus on ihan konkreettista rakentamista, tämä ei ole vertauskuvallista. Kreikka aloittaa jakeen ”sen tähden siis” tjsp., joten ”nyt”-sanan tilalla pitäisi olla מֵכִּיל הָכֵיל.

20 וְלָא מֵטֶל מֵאכֻלתָא נֵשׁרֵא עבָדָא דַאלָהָא כֻלמֵדֵם

asia kaikki Jumalan teot tuhotkaamme syötävä tähden eikä .

גֵיר דכֵא הוְ אֵלָא בִישׁ הֶוֵו לבַרנָשָׁא דַבתֶוקַלתָא אָכֵל׃

syö kompastuksessa joka ihmispojalle hän huono vaan se puhdas sillä

Älkäämme syötävän tähden tuhotko Jumalan tekoja! Sillä kaikki on puhdasta, mutta huonoa sille miehelle, joka syö kompastuen.

Kreikka menee hyvin tarkasti tämän mukaan, paitsi Codex Sinaiticus lisää ”puhdasta <u>puhtaille</u>”.

21 שַפִּיר הֶוֵו דלָא נֵאכֻל בֵּסרָא וְלָא נֵשתֵא חַמרָא וְלָא

eikä viini juova eikä lihaa syövä ettei se kaunis .

מֵדֵם דמֵתתקֵל בֵּה אַחֵון׃

veljemme kauttaan kompastuttaa joka asia

On kaunista, ettei söisi lihaa, eikä joisi viiniä, eikä mitään, minkä kautta veljemme kompastuvat.

Suomalainen jae käännetty KJV:n mukaan, ja yllättäen KJV menee tässä Bysantin kreikan mukaan.

22 אַנתְ דאית בָך הימָנוּתָא בנַפשָך אַחֵודֵיה קדָם אַלָהָא

Jumala edessä se pidä sielussasi uskollisuus sinussa on joka sinä .

טֵובֵוהי למַן דלָא דָן נַפשֵה במֵדֵם דפַרַשׁ׃

erottaa jonka asiassa sielunsa tuomitse ei joka kenelle hänen siunauksensa

Pidä sinä Jumalan edessä se uskollisuus, joka sinun sielussasi on. Hänen siunauksensa sille, joka ei tuomitse sieluaan sellaisessa asiassa, jonka hän osaa erottaa!

23 אַינָא גִּיר דִּמִתפַּלַג וָאכֹל אִתחַיַב לֵהּ מִטֶל

koska sille syyllinen syö ja jakaantunut joka sillä sellainen .

דִּלַו בהַימָנוּתָא כֻּל מִדִּם גִּיר דִּלָא הֲוָא מִן הַימָנוּתָא

uskollisuudesta ole ei joka sillä asia kaikki uskollisuudessa ei että

חטִיתָא הֻוא:

se synti

Sillä sellainen, joka on jakaantunut, ja syö, on syyllinen, koska se ei ole siinä uskollisuudessa. Sillä kaikki, mikä ei ole siitä uskollisuudesta, on syntiä.

Origeneen kopiossa 200-luvulta, kirje loppuu tähän.

15:1 חַיָבִינַן הָכֵיל חנַן חַילתָנָא דכֻורהָנָא דִּמחִילֵא

voimattomien heikkoudet että voimalliset me sen tähden velalliset .

נִשקֻול ולָא לנַפשַן נִשפַר:

kaunistava sieluillemme eikä kantava

Sen tähden, me voimalliset, olemme velassa kantamaan voimattomien heikkouksia, eikä kaunistamaan itseämme.

2 אֵלָא אֹנָש מִנַן לקַרִיבֵה נִשפַר בטָבָתָא אַיך דִּלבֵנַינָא:

rakennukselle että kuin hyvässä kaunistava lähimmäiselleen meistä ihminen vaan .

Vaan kukin meistä kaunistakoon lähimmäistään hyvän kautta, niin kuin rakentumiseksi.

3 מֵטֶל דְּאַף מְשִׁיחָא לָא הֲוָא לְנַפְשֵׁה שְׁפַר אֶלָּא

vaan kaunisti sielulleen ollut ei Messias myös että koska .

אַיְךְ דִּכְתִיב דְּחֶסְדָּא דִּמְחַסְדָּנַיְךְ נְפַל עָלַי:

ylleni lankesi pilkkaajiesi pilkka että kirjoitettu joka kuin

Koska ei Messiaskaan omaa sieluaan kaunistanut, vaan niin kuin kirjoitettu on, että ”sinun pilkkaajiesi pilkka lankesi minun päälleni”.

Sanatarkasti aramean peshitta Psalmi 69:10 jakeesta.

4 כֻּל מִדְּם גִּיר דְּמִן קַדְּמָיָא אִתְכְּתֵב לְיוּלְפָּנָא

opettamiselle kirjoitettu ensimmäisestä joka sillä asia kaikki .

הֵו דִּילַן אִתְכְּתֵב דְּבַמְסַיְבְּרָנוּתָא וּבְבְוָיָא דִּכְתָבֵא

kirjoitusten lohdutuksessa ja kärsivällisyydessä että kirjoitettu meidän se

סַבְרָא נֵהוֵא לַן:

meille oleva toivo

Sillä kaikki, mitä ennen on kirjoitettu, on kirjoitettu meidän opetukseksi, että siinä kärsivällisyydessä ja kirjoitusten lohdutusten kautta meillä olisi toivo.

5 אֱלָהָא דִּין דְּמַסַיְבְּרָנוּתָא וְדְבְוָיָא נְתֵל לְכֹון דְּשַׁוְיוּתָא

yhtäläisyyden teille antava lohdutuksen ja kärsivällisyyden mutta Jumala .

תִּתְחַשְׁבוּן חַד עַל חַד בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshuassa yksi ylle yksi arvostaisitte

Mutta kärsivällisyyden ja lohdutuksen Jumala on antava teille yhtäläisyyttä, arvostaaksenne toinen toistanne Jeshuan, Messiaan kautta.

Kreikan teksteissä ”–ssa/kautta” on laitettu ”mukaan”, joka olisi arameassa אַיְךְ יֵשׁוּע מְשִׁיחָא

6 דִּבְחַד רְעָיָן וּבְחַד פֻּם תְּשַׁבְּחוּן לֵאלָהָא אֲבוּהִי

isänsä Jumalalle ylistäisitte suu yhdessä ja mielet yhdessä että .

דְּמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא:

Messias Jeshua herramme

Että yksimielisesti ja yhdestä suusta ylistäisitte Jumalaa, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan isää.

7 מִטֶּל הָדָא הוּא מְקָרְבִין וּטָעְנִין לַחֲדָדֵאי אֵיכְּנָא

kuten yksille kannatte ja lähestytte olette tämä tähden .

דְּאַף מְשִׁיחָא קָרֵבְכוֹן לְתֵשְׁבּוּחְתֵּה דֵּאלָהָא:

Jumalan kirkkaudelleen teidät lähellä Messias myös että

Tämän tähden lähestykää ja kannatelkaa toisianne, kuten myös Messias on ottanut teidät lähelle sitä Jumalan kirkkautta.

Kannattelu, tukeminen on lähinnä sanhedrinin edessä toisen puolustamista, sekä toiselta merkitykseltään kuorman kantamisessa auttamista. Ajatus puuttuu kokonaan kreikasta. Osa kreikan teksteistä laittaa ”teidät lähelle”, ”meidät”, toisin sanoen קָרֵבְכוֹן tilalla קָרֵבְהוֹן.

8 אָמַר אֲנָא דֵּין דְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא שַׁמֵּשׁ גְּזֵרְתָּא חִלָּף

puolesta ympärileikkaus palveli Messias Jeshua että mutta minä sanon .

שְׁרָרָה דֵּאלָהָא אֵיכְּנָא דְּנַשַּׁר מֻלְכָּנָא דֵּאבָהָתָא:

niiden isien lupaus todeksi että kuten Jumalan totuutensa

Mutta minä sanon, että Jeshua, Messias, palveli ympärileikattuja, Jumalan totuuden puolesta, niin että se niiden isien lupaus varmistuisi.

9 וּעַמְמֵא נִשְׁבְּחוּן לַאלָהָא חֲלָף רַחֲמֵא דַּהֲוָו עֲלַיְהוֹן

heidän ylleen oli joka armot puolesta Jumalalle ylistäisivät kansakunnat ja .

אֵיךְ דִּכְתִיב דְּאוֹדֵא לָךְ בְּעַמְמֵא וּלְשִׁמְךָ אֲזַמַּר׃

laulan nimellesi ja kansakunnissa sinulle tunnustan että kirjoitettu että kuin

Ja kansakunnat ylistäisivät Jumalaa sen ystävyyden puolesta, joka oli heidän yllään, niin kuin kirjoitettu on, että ”minä tunnustan sinua kansakunnissa, ja laulan sinun nimellesi”.

Muuten peshitta Psalmi 18:50 lainaus, mutta siellä on ”tunnustan minun Herraani”.

10 וְתַוּב אֲמַר אִתְבַּסְּמוּ עַמְמֵא עִם עַמֵּהּ׃

kansansa kanssa kansakunnat riemuitkaa sanoo vielä ja .

Ja taas se sanoo, ”riemuitkaa, kansakunnat, hänen kansansa kanssa!”

11 וְתַוּב אֲמַר שַׁבְּחוּ לְמָרְיָא כֻּלְּכוֹן עַמְמֵא שַׁבְּחָיֻהִי

häntä ylistäkää kansakunnat te kaikki Herralle ylistäkää sanoo taas ja .

כֻּלְּהֵין אֻמְּוָתָא׃

ihmiset ne kaikki

Ja taas se sanoo, ”ylistäkää Herraa, te kaikki kansakunnat, ylistäkää häntä, kaikki ihmiset!”

12 וְתַוּב אֲשַׁעְיָא אֲמַר דִּנְהֲוֵא עֲקָרָא לְאִישַׁי וּמַן דִּנְקוּם

nouseva joka ja Ishai’n juuri oleva että sanoo Ishaia taas ja .

נְהֲוֵא רְשָׁא לְעַמְמֵא וַעֲלוֹהִי נְסַבְּרוּן עַמְמֵא׃

kansakunnat toivovat hänen ylleen ja kansakunnille pää oleva

Ja vielä Ishaia sanoo, että ”Ishai’n juuri on tuleva, ja nouseva, oleva kansakuntien johtaja, ja hänen ylleen kansakunnat asettavat toivonsa”.

13 אַלָּהָא דֵּין דִּסַבְרָא נֵמְלִיכֻון כֻּלָּה חֲדֻותָא וַשְׁלָמָא

rauha ja ilo kaikkensa teidät täyttävä toivon mutta Jumala .

בְּהַימָנֻותָא דִּתְתַיְתְרֻון בְּסַבְרֵהּ בְּחַילָא דְּרוּחָא דְּקֻודְשָׁא

pyhyyden hengen voimassa toivossaan enentyisitte että uskollisuudessa

Mutta toivon Jumala on täyttävä teidät kaikella ilolla ja rauhalla, uskollisuudessa, että te enentyisitte hänen toivossaan, pyhän hengen voimassa.

14 מְפָס אֹנָא דֵּין אָף אֵנָא עַלֵיכֻון אַחַיָּ דְּאף אַנְתֻון מְלֵין

täydet te myös että veljeni teidän yllenne minä myös mutta minä varma .

אנְתֻון הֲוֻו טָבְתָא וַמְשַׁמְלֵיתֻון בְּכֻלָּה יְדַעְתָא וּמְשַׁכְחִין

pystytte ja tunteminen kaikessaan olette täynnä ja hyvyys se te

אנְתֻון אָף לַאֹחְרָנֵא לְמַרְתְּיוָ:

ohjaamaan toisille myös te

Mutta minä olen varma myös teistä, minun veljeni, että te myös olette täynnä sitä hyvyyttä, ja olette täynnä kaikkea hänen tuntemistaan, ja te pystytte toisiakin ohjaamaan.

Hei-kirjain ”kaiken” lopussa, yhdistettynä ”siihen tuntemiseen”, on ”hänen tuntemistaan”.

15 קַלִיל דֵּין מַרְחָאִית כְּתַבֵּת לְכֻון אַחַיָּ אֵיכַנָא

kuten veljeni teille kirjoitin rohkeasti mutta vähän .

דְּאעֹהֵדְכֻון בְּטַיבֻותָא דְּאתְיַהֲבַת לִי מִן אֱלָהָא:

Jumalasta minulle annettu joka siunauksessa teitä muistuttaa että

Mutta minä kirjoitin teille vähän, rohkeasti, veljeni, että muistuttaisin teitä sen siunauksen kautta, joka minulle on Jumalalta annettu.

16 דְּאהֲוָא מְשַׁמְּשָׁנָא לְיֵשׁוּע מְשִׁיחָא בְּעַמְּמֵיאָ וְאַפְּלָוח

palvelisin ja kansakunnissa Messias Jeshualle srk-palveija olisin että .

לְאוַנְגֵלְיָון דַּאלָהָא דִּנְהֲוָא קֻרְבָּנָא דְּעַמְּמֵיאָ מְקַבַּל

hyväksytty kansakuntien lahja oleva että Jumalan evankeliumille

וַמְקַדַּשׁ בְּרוּחָא דְּקֻדְשָׁא:

pyhyyden hengessä pyhitetty ja

Että minä olisin Jeshuan, Messiaan palvelija kansakunnissa, ja olisin Jumalan evankeliumin palvelija, että se kansakuntien lahja olisi vastaanotettava ja pyhitetty, pyhän hengen kautta.

17 אִית־לִי הָכֵיל שֻׁבְחָרָא בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא לְוָת־אַלָהָא:

Jumala luokse Messias Jeshuassa ylpeys sen tähden minulle on .

Sen tähden, minulla on ylpeyttä Jeshuan, Messiaan kautta, Jumalan luona.

18 לָא גֵיר מַמְרַח אֹנָא דְּאמַר מִדֵּם דְּלָא סעַר בְּאִידַי

kädessäni harjoitti en jota asia sanon että minä uskalla sillä en .

מְשִׁיחָא לְמַשְׁמְעָא דְּעַמְּמֵיאָ בְּמִלְתָּא וּבַעֲבָדֵיאָ:

teoissa ja sanassa kansakuntien kuuliaisuudelle Messias

Sillä en minä uskalla sanoa sellaista, mitä ei Messias olisi minun käteni kautta harjoittanut muiden kansakuntien kuuliaisuutta varten, sanassa ja teoissa.

19 בְּחַיְלָא דְּאתָוָתָא וְדִתְדַמְרָתָא וּבְחַיְלָא דְּרוּחָה

henkensä voimassa ja ihmetekojen ja merkkien voimassa .

דַּאלָהָא אֲיכַּנָא דְּמִן אֲוֻרְשְׁלֵם אֶתְכַּרְדַ עַדְמָא לְאִלְוִרִיקוֹן

Ilyrikon’lle saakka kiertänyt Jerusalemista että kuten Jumalan

וְאַמְלֵא סְבַרְתֵּה דְּמְשִׁיחָא:

Messiaan toivon sanomansa täytin ja

Merkkien ja ihmeiden voimassa, ja Jumalan hengen voimassa, siten, että Jerusalemista minä olen kiertänyt Ilyrikon’iin saakka, ja täyttänyt Messiaan toivon sanoman saattamista.

20 כַּד מִתחַפַּט אֹנָא אֵסַבַּר לָא כַּר דֵּאתקְרִי שְׁמֵה

nimensä kutsuttu että kun ei ”toivotan” minä ahkeroin kun .

דַּמשִׁיחָא דּלָא אֵבנָא עַל שֵׁתאַסתָּא נֻוכרָיתָּא:

vieras perustus ylle rakenna etten Messiaan

Minä ahkeroin toivon sanoman saattamisessa siellä, missä ei Messiaan nimeä ole kutsuttu, etten rakenna vieraalle perustukselle.

Vieras tulee targumeista, jossa Naadab ja Abihu tuovat tällaista tulta ja se on sanavalinnan merkitys sekä Paavalille, että kirjeen vastaanottajalle. Sama ajatus kreikassakin, septuagintan mukaan.

21 אֵלָא אַיכַּנָא דַּכתִיב דַּאילֵין דּלָא אֵתאַמַר לֵהֵון

heille sanottu ei jotka ne että kirjoitettu että kuten vaan .

עלַוהֵי נֵחזֻונֵה וַאילֵין דּלָא שׁמַעו נֵתטפִּיסֻון:

varmistuisivat kuulleet ei jotka ne ja näkisivät ylleen

Vaan niin kuin kirjoitettu on, että ”ne, joille ei ole hänestä puhuttu, saisivat nähdä hänet, ja ne, jotka eivät ole kuulleet, tulisivat vakuuttuneiksi”.

22 מֵטֶל הָנָא אֵתתַכסַת זַבנִין סַגִיָאן דּאתֵא לוָתכֻון:

luoksenne tulen että monet kerrat estetty tämä tähden .

Tämän tähden minä olen ollut estetty monia kertoja tulemasta teidän luoksenne.

23 הָשָׁא דֵין מֵטֶל דּדֻוכָא לַית לִי בּהָלֵין אַתרַוָתָא

maakunnat niissä minulle ei ole paikkaa että koska mutta nyt .

וַסוָא הֲוִית מֵן קדָם שׁנַיָא סַגִיָאתָא דּאתֵא לוָתכֻון:

luoksenne tulen että monesti vuodet edestä olin halusin ja

Mutta nyt, koska minulla ei ole paikkaa niissä maakunnissa, ja minä monia vuosia olin halunnut tulla teidän luoksenne,

24 מָא דְּאֵזֵל אֹנָא לַאספַּנְיָא מסַבַּר אֹנָא דְּאתֵא

tulen että minä toivon Hispania'lle minä menen että kun .

וְאחֵזֵיכֶוֹן וַאנֹתֻון תֹלַוֶונָני לתַמָן מָא דקַלִיל

vähän kun sinne minuun liitytte te ja teidät nähdä ja

מֵן סַגִי אֵתבַּסמֵת בַּחזָתכֶוֹן:

teidän näkemisessä riemuinnut monesta

Että kun minä menen Hispaniaan, minä toivon tulevani ja näkeväni teidät, ja että te liittyisitte minuun sinne, kun olen saanut edes jonkin verran riemuita teidän näkemisestänne.

"Monesta vähän", "edes jonkin verran", aramean sanonta.

25 הָשָא דֵין אָזֵל אֹנָא לֶאורֹשלֵם דֵּאשַמֵש לקַדִישֵאָ:

pyhät palvella että Jerusalemille minä menen mutta nyt .

Mutta nyt minä menen Jerusalemiin palvelemaan niitä pyhiä.

26 צבַו גֵיר הָלֵין דַּבמַקֵדָונַיָא ובַאכַאיָא דשַותֻפֵותָא

osanottamisen Akaia'ssa ja Makedonia'ssa jotka nämä sillä tahtoi .

תֵהוֵא לֶהֵון עַם מֵסכֵנֵאָ קַדִישֵאָ דְּאית בֶּאורֹשלֵם:

Jerusalemissa on jotka pyhät köyhät kanssa heille olisi

Sillä nämä, jotka ovat Makedoniassa ja Akaiassa, tahtoivat ottaa osaa niiden pyhien köyhien kanssa, jotka ovat Jerusalemissa.

Aramea käyttää taas sellaista sanamuotoa, jossa näkyy, että he tahtoivat tätä yksimielisesti. Muuten asian olisi voinut ilmaista toisellakin tavalla.

27 צבַו מֵטֶל דְּאף חַיָּבִין לְהֶוֵן אֵן גֵּיר בַּדְרוּח אֶשׁתַּוּתַּפוּ

osanottajat hengellisessä sillä jos heille velalliset myös että koska tahtoi .

עַמְהֶון עַמְמֵאָ חַיָּבִין אֶנֶון דְּאף בְּדַבְסַר נִשְׁמִשֶׁון אֶנֶון:

heitä palvelisivat lihallisessa myös että heitä velalliset kansakunnat heidän kanssa

Koska he tahtoivat, ollessaan myös velalliset heille. Sillä jos muut kansakunnat ovat hengellisissä osanottajia heidän kanssaan, he ovat velalliset myös palvelemaan heitä maallisissa.

28 הָדֵא הָכֵיל מָא דִּגַמְרֵת וְחַתְּמֵת לְהֶון אָדֵשָׁא הָנָא

tämä hedelmä heille sinetöinyt ja täydellistänyt että kun sen tähden tämä .

עָבַר אֹנָא עַלֵיכֶון לַאספַּנְיָא:

Hispania'lle päältänne minä ohitan

Sen tähden tämä, että kun olen saanut täytetyksi ja sinetöinyt heille tämän hedelmän, minä kuljen teidän ohitsenne Hispaniaan.

29 יָדַע אֹנָא דֵין דְּאמַתֵי דְּאתֵא אֹנָא לְוָתְכֶון בְּמֶולְיָא

täyteydessä luoksenne minä tulen että kun että mutta minä tunnen .

הֶו דְּבֶורכְתָא דְּאוַנגֵלְיָון דְּמשִׁיחָא אָתֵא אֹנָא:

minä tulen Messiaan evankeliumin siunauksen se

Mutta minä tiedän, että kun minä tulen teidän luoksenne, minä tulen siinä Messiaan evankeliumin siunauksen täyteydessä.

Vain neljä kreikan käsikirjoitusta mainitsee "evankeliumin".

30 בָּעֵא אֹנָא דֵין מֵנכֶון אַחַיָּ בְּמָרַן יֵשֶׁוע משִׁיחָא וַבְחֶובָא

rakkaudessa ja Messias Jeshua herrassamme veljeni teistä mutta minä pyydän .

דְּרוּחָא דְּתֵעמְלֶון עַמי בַּצְלוּתָא דְּחלָפַי לְוָת אַלָהָא:

Jumala luokse puolestani rukouksessa kanssani raataisitte että hengen

Mutta minä minä pyydän teitä, veljeni, meidän Herramme Jeshuan, Messiaan kautta, ja hengen rakkauden kautta, että raataisitte minun puolestani rukouksessa Jumalalle.

31 דִּאתַפַּצָא מִן אַילֵין דְּלָא מֵתְטַפְּיסִין דִּבִיהֻוד
Jehud’ssa jotka tottelevat ei jotka niistä pelastettu että .
וּתְשַׁמְּשׁתָּא דִּמְוַבֵּל אֲנָא לְקַדִּישֵׁא דִּבְאוּרְשְׁלֵם
Jerusalemissa jotka pyhille minä kuljetan joka palveleminen ja
תִּתְקַבַּל שַׁפִּיר׃
kaunis vastaanotettaisiin

Että minä olisin pelastettu niistä tottelemattomista, jotka ovat Jehud’ssa, ja se palvelutyö, jota minä kuljetan niille pyhille, jotka ovat Jerusalemissa, otettaisiin kauniisti vastaan.

32 וְאִתֵּא לְוָתְכֻון בְּחֶדְוָתָא בְּצַבְיָנֵה דֵּאלָהָא
Jumalan tahdossaan ilossa luoksenne tulen ja .
וְאִתְּתְנִיח עִמְכֻון׃
kanssanne levähtäisin ja

Ja minä tulen teidän luoksenne ilossa, Jumalan tahdossa, ja saisin levähtää teidän kanssanne.

Kreikan teksteistä osa sanoo ”Herran Jeesuksen” tai ”Kristuksen” tahdossa.

33 אֱלָהָא דֵּין דְּשְׁלָמָא נֶהֱוֵא עִם כֻּלְּכֻון אֲמִין׃
amen te kaikki kanssa oleva rauhan mutta Jumala .

Mutta rauhan Jumala on oleva teidän kaikkien kanssa, amen.

16:1 מַגְעֵל אֲנָא לְכֻון דֵּין לְפֻובֵא חָתַן דְּאִיתֵיהּ
se on joka sisaremme Foibe’n mutta teille minä jätän .
מְשַׁמְּשְׁנִיתָּא דְּעִדְּתָא דְּקֶנְכְּרֵאוָס׃
Kenkreos’n seurakunnan srk-palvelijatar

Mutta minä jätän teille sisaremme Foibe’n, joka on Kenkrean seurakunnan palvelijatar.

Arameassa siis kirjeen perille toimittaja jää Rooman seurakunnan palvelukseen näillä saatesanoilla.

2 דִּתְקַבְּלוּנָה בְּמָרָן אַיְךְ דִּזְדַּק לְקַדִּישֵׁאָ וְבְכֹל

kaikessa ja pyhille puhdasta joka kuin herrassamme hänet vastaanottaisitte että .

צְבוֹ דִּבְעָיָא מִנְּכוֹן תְּקוּמוּן לָהּ מִטֶּל דְּאַף הִי קָיְמָתָא

nostaja hän myös että koska hänelle kohottaisitte teistä etsii jota tahto

הוָת לְסַגִּיאָאָ אַף לִי

minulle myös monille oli

Että ottaisitte hänet vastaan meidän Herrassamme, niin kuin pyhille on puhdasta, ja kaikessa tahdossa, jota hän pyytää teiltä, häntä tukisitte, koska myös hän on ollut tukemassa monia; minuakin.

3 שַׁאלוּ בַּשְׁלָמָא דְּפִרִיסְקִלַּא וּדְאַקֵּלַס פָּלְחֵאָ

palvelijat Akelos’n ja Priskilla’n rauhassa lähettäkää .

דְּעַמִי בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָאָ

Messias Jeshuassa kanssani jotka

Lähettäkää ”shalom!” Priskillalle ja Akelos’lle, palvelijoille, jotka ovat minun kanssani Jeshuassa, Messiaassa.

Kreikka käyttää auttaja, kanssapalvelija. Aramean sana merkitsee papillista ja vaivannäköä yhdessä.

4 דְּהֵנוּן הָלֵין חָלַף נַפְשִׁי צַוְרַיְהוֹן יַהְבוֹ וְלָא הֲוָא אֲנָא

minä ole ei ja antoivat heidän kaulansa sieluni puolesta nämä he että .

בַּלְחוֹדֵי מַוְדָּא אֲנָא לְהוֹן אֶלָּא אַף כֻּלְּהֵין עִדָּתָאָ דְּעַמְּמָאָ

kansakuntien seurakunnat ne kaikki myös vaan heille minä kiitän yksinäni

Että he, nämä, antoivat omat niskansa minun sieluni puolesta, enkä ainoastaan minä kiitä heitä, vaan myös ne kaikki kansakuntien seurakunnat.

Myös kreikka käyttää jakeessa ”sielua”.

5 וְהַבוֹ שְׁלָמָא לְעִדְּתָא דְּאִיתַ בְּבַיְתְהֶון שַׁאלו

lähettäkää talossaan on joka seurakunnalle shalom antakaa ja .

בַּשְׁלָמָא דֶּאפֶּנֵטָוס חַבִּיבִי אַיְנָא דְּאִיתַוֹהִי רִשְׁיתָא

pää se on joka sellainen rakkaani Epentos’n rauhassa

דַּאכַאיַא בַּמְשִׁיחָא

Messiaassa Akaia’n

Ja antakaa ”shalom!” seurakunnalle, joka on heidän talossaan. Lähettäkää rauhaa Epentos’lle, minun rakkaani, sellainen, joka on Akaia’n ensimmäinen, Messiaassa.

Vain neljä kreikan käsikirjoitusta sanoo Akaia, muissa ”Aasia”. Akaian; דַּאכַאיַא , Aasian; .דַּאסִיַא

6 שַׁאלו בַּשְׁלָמָא דְּמַרְיַא אַיְדָא דְּסַגִּי לְאַיתַ בְּכֻון

teissä ollut paljon joka sellainen Maria’n rauhassa lähettäkää .

Lähettäkää rauhaa Marialle, sellaiselle, joka on paljon ollut teidän keskuudessanne.

Maria on latinankielinen naisen nimi.

7 שַׁאלו בַּשְׁלָמָא דַּאנדְרוֹנִיקָוס וַדְיֻונִיַא אׄחַיָנַי דְּהוַו

olivat jotka sukulaiseni Junia’n ja Andronikos’n rauhassa lähettäkää .

שׁבַיָא עַמִי וִידִיעִין אֲנֻון בַּשְׁלִיחֵא וּבַמְשִׁיחָא קְדָמַי הוַו

olivat edelläni Messiaassa ja lähetettyjen kautta heidät tunnetut ja kanssani vangit

Lähettäkää ”shalom!” Andronikos’lle ja Junialle, sukulaiseni, jotka olivat vankeja minun kanssani, ja heidät tunnettiin apostolien kautta, ja he olivat ennen minua Messiaassa.

Aramean olivat tunnettuja יִדִיעִין on kreikassa ajateltu suuriarvoisiksi, joka voisi olla יקִרין.

8 שַׁאלו בַּשְׁלָמָא דַּאמפִלְיָוס חַבִּיבִי בְּמָרַן

Herrassamme rakkaani Amfilios’n rauhassa lähettäkää .

Lähettäkää ”shalom!” Amfilios’lle, minun rakkaani, meidän Herrassamme!

9 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דְּאורבַּנָוסְ פָּלחָא דּעַמַן בַּמשִׁיחָאָ

Messiaassa kanssamme joka palvelija Urbanus’n rauhassa lähettäkää .

וּדְאַסטַכְוֹס חַבִּיבִי

rakkaani Estakus’n ja

Lähettäkää ”shalom!” Urbanus’lle, joka on palvelija meidän kanssamme Messiaassa, ja Estakus’lle, minun rakkaalleni.

10 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דַּאפֵּלא גַּבַּיָא בּמָרַן שַׁאלו בַּשׁלָמָא

rauhassa lähettäkää herrassamme valittu Apela’n rauhassa lähettäkää .

דַּבַּנַי בַּיתֵּה דַּאַרִסטָבֻּלוָס

Aristobolos’n huoneensa lasten

Lähettäkää ”shalom!” Apela’lle, valittu meidän Herrassamme! Lähettäkää ”shalom” Aristobolos’n perhekunnalle.

11 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דְּהֵרָודְיָון אָחיָני שַׁאלו בַּשׁלָמָא

rauhassa lähettäkää sukulaiseni Herodion’n rauhassa lähettäkää .

דַּבַּנַי בַּיתֵּה דְּנַרקִסָוסְ אַילֵין דּאיתַיהֻון בּמָרַן

herrassamme he ovat jotka ne Narkissos’n huoneensa lasten

Lähettäkää ”shalom!” Herodion’lle, minun sukulaiselleni. Lähettäkää ”shalom!” Narkissos’n perhekunnalle, niille, jotka ovat meidän Herrassamme.

12 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דַּטרֻופַּנַא וּדַטרֻופָּסַאָ דּלאיֵין בּמָרַן

herrassamme raatoi jotka Troofasa’n ja Trofna’n rauhassa lähettäkää .

שַׁאלו בַּשׁלָמָא דְּפֵּרסִס חַבִּיבַתִי אַידָא דּסַגִי לֵאיתַ בּמָרַן

herrassamme ollut paljon joka sellainen rakkaani Persis’n rauhassa lähettäkää

Lähettäkää ”shalom!” Trofna’lle ja Trofasa’lle, jotka ovat vaivaa nähneet meidän Herrassamme. Lähettäkää ”shalom!” Persis’lle, rakkaalleni, sellaiselle, joka on paljon ollut Herramme kanssa.

13 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דִּרוּפָס גַּבַיָא בִּמָרַן וּדְאִמֵּה

äitinsä ja herrassamme valittu Rufus’n rauhassa lähettäkää .

דִּילֵה וּדְיַלִי

minun ja hänen

Lähettäkää ”shalom!” Rufus’lle, valittu meidän Herrassamme, ja hänen äidilleen, ja minunkin.

Aramea ei tuo ainakaan suoraan esiin suomalaisen ”joka on kuin äiti minullekin” –ajatusta.

14 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דַּאסִינקרִטוס וּדַפלֵגוֹן וַדהֵרמַא

Hermaa’n ja Plagon’n ja Asynkritos’n rauhassa lähettäkää .

וַדפַטרָבַא וַדהֵרמִא וַדאַחֵיהֶן דִּעַמהֵון

heidän kanssaan joka veljien ja Hermi’n ja Patraba’n ja

Lähettäkää ”shalom!” Asynkritos’lle ja Plagon’lle, ja Hermaalle ja Patraballe, ja Hermi’lle ja veljille, jotka ovat heidän kanssaan.

15 שַׁאלו בַּשׁלָמָא דִּפִילָלָגוֹס וַדיוּלִיָא וַדנַארוֹס

Nardus’n ja Julia’n Filologus’n rauhassa lähettäkää .

וַדחָתֵה וּדאוֹלִומפַא וַדכֻלהֵון קַדִּישֵׁא דִּעַמהֵון

heidän kanssaan jotka pyhät heidän kaikkien ja Olympa’n ja sisarensa ja

Lähettäkää ”shalom!” Filologus’lle ja Julialle, ja Nardus’lle ja hänen sisarelleen, ja Olympalle, ja kaikille niille pyhille, jotka ovat heidän kanssaan.

16 שַׁאלו בַּשׁלָמָא חַד דִּחַד בִּנוּשַׁקתָּא קַדִּישׁתָּא שָׁאלָן

lähetämme pyhyys suudelmassa yhden yksi rauhassa lähettäkää .

בַּשׁלָמכֹון כֻּלהֵין עִדָתֵה דִּמשִׁיחָא

Messiaan seurakuntansa ne kaikki teidän rauhassanne

Lähettäkää ”shalom!” toinen toisellenne pyhän suudelman kautta. Me lähetämme ”shalom!” kaikille Messiaan seurakunnille.

17 בְּעֵנָא דִין מִנכֹון אַחַיָ דתֵזדַהרֻון מִן אַילֵין דפָלַגוָתָא

jakaantuminen jotka niistä varoisitte että veljeni teistä mutta pyydän .

ומַכשֹׁולֵא עָבדִין לבַר מִן יֻולפָנָא דַאנתֻון יִלֵפתֻון

oppineet te jonka opetuksesta ulkopuoli tekevät este ja

דתֵתרַחקֻון לכֹון מִנהֻון

heistä teille kaukana pysyisitte että

Mutta minä pyydän teistä, veljeni, että varoisitte niitä, jotka aiheuttavat jakaantumista ja estettä, sen opetuksen ulkopuolella, jonka te olette oppineet; että pysyisitte heistä kaukana.

Kreikassa on ”pitää silmällä”, aramean ”varoisitte” תֵזדַהרֻון on luettu ”katsotte”, חזֵהכֹון?

18 אַילֵין גֵיר דהָכנָא אֵנֻון לָא משַמשִין למָרַן יֵשֻוע

Jeshua herrallemme palvelevat ei ovat tällaiset jotka sillä ne .

משִיחָא אֵלָא לכַרסהֻון וַבמֵלֵא בַסִימָתָא וַבבֻורכָתָא

siunauksissa ja ihanat sanoissa ja vatsalleen vaan Messias

מַטעִין לֵבַוָתָא דַפשִיטֵא

oikeat jotka sydämet eksyttävät

Sillä ne, jotka tällaisia ovat, eivät palvele meidän Herraamme Jeshuaa, Messiasta, vaan heidän vatsaansa, ja eksyttävät suloisilla sanoilla ja siunauksilla niitä sydämiä, jotka ovat oikeita.

19 מֵשׁתַּמעָנוּתכֹון דִּין דִּילכֹון לכֹל בַּרנָש אִתיַדעַת

tunnettu mies kaikille teidän mutta kuuliaisuutenne .

חָדֵא אֹנָא הָכִיל בכֹון וצָבֵא אֹנָא דִּתֵהוֵון חַכִּימִין

viisaat olisitte että minä tahdon ja teissä sen tähden minä iloitsen

לטָבָתָא ותַמִימִין לבִישָׁתָא

pahalle nuhteettomat ja hyvälle

Mutta se teidän kuuliaisuutenne on tullut tunnetuksi joka miehelle. Sen tähden minä iloitsen teistä, ja minä tahdon, että te olisitte viisaat hyvyyteen ja nuhteettomat pahuuteen.

Kreikan *akeraios* ”viattomat” (3xUT) nuhteettoman tilalla ei tuo lainkaan esiin hebrealaisen raamatun ajattelutapaa, *tammim* on ”nuhteeton, täydellinen” pitkin raamattua.

20 אַלָהָא דִּין דַשׁלָמָא נֵשׁחקִיוהִי בַּעגַל לסָטָנָא תִחֵית

alla satana’lle pian hänet musertava rauhan mutta Jumala .

רֵגלַיכֹון טַיבֻותֵה דמָרַן יֵשֻׁוע משִׁיחָא תֵהוֵא עַמכֹון

kanssanne olisi Messias Jeshua herramme siunauksensa jalkojenne

Mutta rauhan Jumala on pian murskaava satanan teidän jalkojenne alle! Meidän Herramme Jeshuan, Messiaan siunaus olkoon teidän kanssanne.

21 שָׁאלִין בַּשׁלָמכֹון טִימָתֵאָוסִ פָּלחָא דִּעַמִי וְלֻוקִיוָס

Lukius ja kanssani joka palvelija Timoteos teille rauhassa lähettävät .

וְאַיסָון וְסָוסִיפַּטרָוס אֹחיָנֵי

sukulaiseni Sosipatros ja Aison ja

Teille lähettävät ”shalom!” Timoteus, se palvelija, joka on minun kanssani, ja Lukius ja Aison, ja minun sukulaiseni Sosipatros.

22 שָׁאֵל אֹנָא בַּשׁלָמכֹון אֵנָא טֶרטִיוָס דּכֵתבֵת

kirjoitin joka Tertius minä teidän rauhassanne minä lähetän .

אֵגַרתָּא בּמָרַן

herrassamme kirje

Minä, Tertius, lähetän ”shalom!” teille, minä, joka kirjoitin sen kirjeen meidän Herramme kautta.

Aramea ei sano ”tämän kirjeen”, mutta kirje on määrätyssä muodossa, vastaanottajat tietävät ainakin, mistä kirjeestä on kyse.

23 שָׁאֵל בַּשׁלָמכֹון גַּאיוָס מקַבּלָני וַדכֻלָּה עִדּתָּא שָׁאֵל

lähetti seurakunta kaikkensa ja vastaanottajani Gaius teidän rauhassa lähettää .

בַּשׁלָמכֹון אֶרַסטוָס רַבּיתָּא דַּמדִינתָּא וְקֻוַארטוָס אַחָא

veli Kvertus ja kaupungin johtaja Erastus rauhassanne

Gaius, minun vastaanottajani, ja koko seurakunnan, lähettää ”shalom!”. Erastus, kaupungin suurmies, Erastuksen veli, lähettää ”shalom!”

24 לַאלָהָא דֵּין הַו דּמֵשׁכַּח דַּנשַׁרַרכֹון בּאוַנגֵּליוָן דּילִי

minun evankeliumissani teitä todellistava että pystyy joka hän mutta Jumalalle .

הַו דֵּאתכַּרז עַל יֵשֻׁוע משִׁיחָא בּגַלֵּינָא דּאֹרָזָא דּמֵן זַבנַי

ajoista joka salaisuuden paljastumisessa Messias Jeshua ylle julistettu joka se

עָלמֵא מכַסַי הֲוָא

ollut salattu maailma

Mutta Jumalalle, hänelle, joka pystyy tekemään teille todellisemmaksi, minun evankeliumini kautta, sen, jota on julistettu Jeshuasta, Messiaasta, sen salaisuuden paljastumisen kautta, joka maailman ajoilta on ollut salattuna.

Jumalan poika, Messiaskuningas, oli ja on edelleen, juutalaisuuden suurin ”salaisuus”. Jakeet menevät arameassa eri järjestyksessä tässä lopussa. Kreikka ei käytä ”salattua”, vaan ennemmin ”äänetöntä”. Loppujakeissa on kreikassa niin paljon lukueroja, että näissä on selkeästi ollut kiire tai epäselvyyksiä.

25 אִתְגְּלִי דֵּין בִּזְבַנָּא הָנָא בִּיד כְּתָבֵא דִּנְבִיֵּא

profeettojen kirjoitukset kautta tämä ajassa mutta paljastettu .

וּבִפְקָדָנֵה דְּאֱלָהָא דְּלְעָלַם אִתְיְדַע לְכֻלְּהֵון עַמְּמֵא

kansakunnat heille kaikille tunnettu iankaikkinen Jumalan käskyssään ja

לְמַשְׁמַעָא דְּהֵימָנוּתָא

uskollisuuden kuuliaisuudelle

Mutta on nyt paljastettu tässä ajassa, profeettojen kirjoitusten kautta, ja iankaikkisen Jumalan käskyjen kautta, tehty tunnetuksi kaikille kansakunnille, sen uskollisuuden kuuliaisuudelle.

26 דְּהֲוֵי חַכִּימָא בַּלְחֻודָהִי שְׁוּבְחָא בִּיד יֵשׁוּע מְשִׁיחָא

Messias Jeshua kautta kirkkaus yksinään viisaus hän joka .

לְעָלַמְעָלְמִין אָמֵין

amen ”aina ja iankaikkisesti”

Hänen, joka yksinään on viisas, olkoon kirkkaus, Jeshuan, Messiaan kautta, aina ja iankaikkisesti, amen.

27 טַיְבוּתָה דְּמָרָן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא עִם כֻּלְּכֹון אָמֵין

amen te kaikki kanssa Messias Jeshua herramme siunauksensa .

Meidän Herramme Jeshuan, Messiaan siunaus teidän kaikkien kanssa! Amen.